

ΛΟΓΟΙ ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ

Ὁ ἀπόστολος Ματθαῖος μιλώντας γιὰ τὰ χαρακτηριστικά τοῦ τέλους τοῦ κόσμου γράφει: «Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν».

Ὁ δὲ ἅγιος Βασίλειος θὰ πηγά τὴν ἀγάπη: «Ὁ Θεὸς ὡς χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τῶν μαθητῶν Του ὅρισε τὴν τελεία ἀγάπη... Ἡ μὲν κοσμικὴ ἀγάπη χρειάζεται μάτια καὶ συνάντηση, ὥστε ἀπὸ ἐκεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ ἀφეთηρία τῆς ἐξοικείωσης, οἱ δὲ γνωρίζοντες νὰ ἀγαποῦν πνευματικὰ δὲν χρησιμοποιοῦν τὴ σάρκα ὡς πρόξενο τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ ὁδηγοῦνται στὸν πνευματικὸ σύνδεσμο διὰ τῆς κοινωνίας τῆς πίστεως... Πρέπει νὰ ἐκλείψουν ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα ὁ ἀπρεπὴς ἀνταγωνισμὸς καὶ οἱ ἰδιαίτερες φιλίες. Γιατὶ ἀπὸ τὸν ἀνταγωνισμὸ προέρχεται ἡ ἐχθρα, καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιαίτερη φιλία καὶ παρέα γεννιοῦνται ὑποψίες καὶ φθόνοι. Γιατὶ παντοῦ ἡ ἔλλειψη ἰσότητος προκαλεῖ φθόνον καὶ δυσμένεια ἐκ μέρους αὐτῶν ποὺ μειονεκτοῦν. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριός μας παρήγγειλε νὰ μιμούμαστε τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀνατέλλει τὸν ἥλιο ἐξ

ἴσου γιὰ τοὺς δικαίους καὶ τοὺς ἀδίκους».

Ὁ στάρετς Μακάριος τῆς Ὀπτινα θὰ ἀναφέρει γιὰ τὴν ἀρετὴ τῆς ἀγάπης: «Πάνω ἀπὸ ὅλα προσπάθησε νὰ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, γιατί ἔτσι θὰ ἀγαπήσεις καὶ τὸν Θεό. Ἐκεῖνοι ποὺ δὲν σὲ ἀγαπᾶνε ἐσὺ νὰ τοὺς ἀγαπᾶς. Τὸ ὅτι δὲν σὲ ἀγαπᾶνε δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐσένα. Τὸ νὰ τοὺς ἀγαπᾶς ὅμως ἀνήκει σὲ ἐσένα, στὴν δύναμή σου, εἶναι καθήκον σου, ἀφοῦ ὁ Κύριος εἶπε πὼς δὲν πρέπει νὰ ἀγαπᾶμε μόνο ἐκείνους ποὺ μᾶς ἀγαποῦν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθρούς μας. Ὅταν ὅμως δὲν ἔχουμε ἀγάπη μέσα μας πρέπει νὰ ταπεινωνόμαστε, νὰ διώξουμε μακριὰ μας τὴν ὑπερηφάνεια καὶ νὰ ζητᾶμε τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ».

Ὁ ὁσιος Ἐφραίμ ὁ Σύρος σημειώνει γιὰ αὐτοὺς ποὺ δὲν ἔχουν ἀγάπη: «Εἶναι ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος ἐκεῖνος ποὺ ζεῖ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπη. Δὲν ψεύδεται ὁ Ἀπόστολος ποὺ εἶπε, ὅτι αὐτὸς ποὺ μισεῖ τὸν ἀδελφὸ του εἶναι φονιάς, καὶ περιπατεῖ στὸ σκοτάδι, καὶ εὐκόλα κυριεύεται ἀπὸ κάθε ἁμαρτία. Γιατὶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει ἀγάπη, ἔντονα θυμώνει,

Τὸ περιοδικό αὐτὸ εἶναι ἀφιερωμένο στὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό. Ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν Θεό ζεῖ θεοκεντρικά. Αὐτὸς βλέπει τὸν ἑαυτό του ὡς δημιούργημα τοῦ Θεοῦ καὶ θεωρεῖ ὅτι τὰ πάντα, ὅπως ἡ υἰεία, ἡ τροφή, ἡ οἰκογένεια, ἡ μόρφωση, ἡ ἐργασία, τὰ φυσικὰ χαρίσματα (ἐξυπνάδα, μουσικὸ ταλέντο, μνήμη, ὁμορφιά κ.λπ.) καὶ τὰ πνευματικὰ κατορθώματα (ἀνεξικακία, κατανυκτικὴ προσευχή, πραότητα, φιλάνθρωπία κ.λπ.) εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ. Ἐλεγε ὁ Χριστὸς «χωρὶς ἐμένα δὲν μπορεῖτε νὰ κάνετε τίποτε» (Ἰωάν. 15,5). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τόνιζε: «πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ» (Φιλ. 4,13). Ὁ σωστός χριστιανὸς διακρίνει τὴν πνευματικὴ ἀδυναμία του καὶ καθὼς βλέπει τίς συνεχεῖς πτώσεις του, καταφεύγει γιὰ βοήθεια στὸν παντοδύναμο Οὐράνιο Πατέρα καὶ ζεῖ μέ ταπείνωση, μετάνοια καὶ θερμὴ προσευχή. Ὁ θεοκεντρικὸς ζῶν βλέπει τὸ περιβάλλον του ὡς δωρεὰ τοῦ Θεοῦ καὶ διακρίνει σ' αὐτὸ τὴ δύναμη, τὴν ἀγάπη καὶ τὴ σοφία τοῦ Θεοῦ. Ὁ θεοκεντρικὸς ζῶν αἰσθάνεται τὸν συνάνθρωπό του ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν σέβεται ὡς γνήσιο ἀδελφό του. Ὁ θεοκεντρικὸς ζῶν ὁδηγεῖται μέ τὰ πάντα κοντὰ στὸν Θεό: ἡ λύπη τὸν ὁδηγεῖ στὴν προσευχὴ τῆς μετάνοιας καὶ ἡ χαρὰ στὴν προσευχὴ τῆς εὐγνωμοσύνης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γιά την αγάπη στην Καινή Διαθήκη, Πρωτ. Ιωάννου Γ. Σκιαδαρέση, σελ. 3
«Η πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη καὶ ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν Αὐτοῦ», Ἀρχιμ. Ἱερεμίου Γεωργαλῆ, σελ. 6
Κανὼν ἱκετήριος εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, Πρωτοπρ. Νεκταρίου Κάνια, σελ. 7
Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 9
Πῶς συμμετέχει ἡ φύση στή Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας (3), Παρασκευῆς Μαντικοῦ, δασκάλας, σελ. 14
Χριστιανικά Μνημεῖα τῆς Ρόδου, Δρ. Ἰωάννη Ἡλ. Βολανάκη, σελ. 18
Μήνυμα ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἰνδίκτου, σελ. 19 Πατριαρχική Ἀπόδειξις ἐπὶ τῶν Χριστουγέννων, σελ. 20
Χριστουγεννιάτικο μήνυμα Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου, σελ. 22
Ἡ αἵρεση ὡς ἀμετρία, Ἀρχιμ. Αὐγουστίνος Γ. Μύρου, Δρ Θ., σελ. 26
Πορίσματα τῆς ΚΕ΄ Πανορθόδοξης Συνδιάσκεψης, σελ. 28
Εἰδήσεις Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σελ. 30
Εἰδήσεις Ἱεράς Μητροπόλεως, σελ. 33
Ἱεροψαλτικά Νέα, σελ. 39
Ἀπόψεις καὶ Σχόλια, Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 40

ἐντονα παροργίζεται, ἐντονα μισεῖ. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει ἀγάπη χαίρεται μὲ τὴν ἀδικία τῶν ἄλλων, δὲν συμπάσχει μὲ αὐτὸν ποὺ ἔπese σὲ σφάλμα, δὲν ἀπλώνει γιὰ βοήθεια τὸ χέρι του στὸν πεσμένο, δὲν συμβουλεύει αὐτὸν ποὺ παρασύρθηκε, δὲν στηρίζει αὐτὸν ποὺ κλονίζεται. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει ἀγάπη εἶναι ἀνάπηρος στὸ νοῦ, εἶναι ὄργανο τοῦ Ἐχθροῦ, καὶ πλανιέται σὲ ὅλα τὰ μονοπάτια τῆς ζωῆς του, καὶ δὲν ξέρει ὅτι βαδίζει μέσα στὸ σκοτάδι.

Ὁ γέροντας Πορφύριος σὲ λόγο του Περὶ τῆς ἀγάπης εἰς τὸν πλησίον ἔλεγε: «Ἄν ζοῦμε ἐνωμένοι, θὰ εἴμαστε μακάριοι, θὰ ζοῦμε στὸν Παράδεισο. Ὁ κάθε διπλανός μας, ὁ κάθε πλησίον μας εἶναι “σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς μας”. Μπορῶ νὰ ἀδιαφορήσω γι’ αὐτόν, μπορῶ νὰ τὸν πικράνω, μπορῶ νὰ τὸν μισήσω; Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερο μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας μας. Νὰ γίνουμε ὅλοι ἕνα ἐν Θεῷ. Ἄν αὐτὸ κάνουμε, γινόμαστε δικοί Του. Τίποτε καλύτερο δὲν ὑπάρχει ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐνότητα. Αὐτὴ εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Αὐτὸς εἶναι ὁ Παράδεισος... Μποροῦμε εὐκόλα νὰ φτάσουμε σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο. Ἀγαθὴ προαίρεση χρειάζεται κι ὁ Θεὸς εἶναι ἕτοιμος νὰ ἔλθει μέσα μας. Ἄς σκορπίζουμε σὲ ὅλους τὴν ἀγάπη μας ἀνιδιοτελῶς, ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν στάση τους. Ὅταν ἔλθει μέσα μας ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ ἐνδιαφερόμαστε ἂν μᾶς ἀγαποῦν, ἂν δὲν μᾶς μιλοῦν μὲ καλοσύνη».

Ὁ ἅγιος Διάδοχος Φωτικῆς σὲ κείμενό του περὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης τονίζει: «Ὅταν ἀρχίσῃ κανεῖς νὰ αἰσθάνεται στὴν ψυχὴ του ἐντονα τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τὸν ἴδιο καιρὸ ἀρχίζει νὰ ἀγαπᾷ καὶ τὸν πλησίον μὲ αἴσθησιν πνευματικὴν. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦν αἱ ἅγια Γραφαί. Ἡ μὴ πνευματικὴ φιλία, ἡ σαρκική, διασπᾶται πολὺ εὐκόλα μόλις εὑρεθῇ μία μικρὴ αἰτία, ἐπεὶδὴ δὲν εἶναι δεμένη μὲ τὴν πνευματικὴν αἴσθησιν. Ἀλλὰ μὲ τὴν πνευματικὴν φιλίαν δὲν συμβαίνει αὐτό. Γιατὶ ἐὰν συμβῇ κάποιος παροξυσμὸς εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνου, ποὺ τὴν ἐνεργεῖ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὁ δεσμός τῆς ἀγάπης δὲν λύεται. Ἀλλὰ μὲ τὴν θερμότητα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἡ ψυχὴ, ἀναθερμαίνουσα ἑαυτήν, δι’ ὀλίγον χρόνον ψυχρανθεῖσαν, γρήγορα ξαναφέρνει μέσα της μὲ πολλὴν χαρὰν τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον ἔστω καὶ ἂν τὸ πρόσωπον αὐτὸ προσέβαλε πολὺ ἢ ἐξημίωσε τὴν ἀγαπῶσαν ψυχὴν».

Καὶ ὁ ἅγιος Νεκτᾶριος τόνιζε: «Ἀγάπη! Θεῖον ἰδίωμα, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ· διὸ καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἡ ἀγάπη ἢ πρὸς Θεὸν ἢ πρὸς τὴν ἑκκλησίαν τῶν ἐντολῶν τῶν εἰς γνῶσιν τοῦ Θεοῦ ἀναγούσων».

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἔκδοσις
τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 73480
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπὸ ἐπιτροπὴν

Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κυρίλλος

ὑπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου
Προαιρετικὲς συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Συνεταιριστικῆς
Τράπεζας Δωδεκανήσου
GR2007901000000256375000023

Ἐκδοτικὴ Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513,
Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

Γιά τήν ἀγάπη στήν Καινή Διαθήκη

Πρωτοπρεσ. Ἰωάννου Γ. Σκιαδαρέση,
Ἀν. Καθηγητῆ Α.Π.Θ.

Ἡ Κ. Διαθήκη προβάλλει τήν ἀγάπη ὄχι ἀπλά ὡς καλό ἀνθρώπινο συναίσθημα ἀλλ' ὡς μυστήριο πού προσδιορίζεται ἀπό τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ καί διαποτίζεται ἀπό τόν σταυρό τοῦ Χριστοῦ. Γιά νά φτάσει ὁμως στό ὕψιστο αὐτό σημείο ἡ Κ. Διαθήκη ἔπρεπε νά ἀφήσει πίσω της, ὡς δεύτερες ἢ τρίτες, ἀντιλήψεις πού πρὶν περιόριζαν τήν ἀγάπη συχνά μόνο σέ ἐνδοκοσμικές καί πάντως ἀνθρώπινες, κατὰ τὰ ἄλλα συμβατές σέ μιά ἐπίπεδη κοινωνία, καταστάσεις. Νά ξεχάσει δηλαδή ἀντιλήψεις πού ἐγκλώβιζαν τό εὖρος της σέ οἰκογενειακοὺς μόνο δεσμούς (στή φιλία, στή φιλότητα, κ.λπ.). Νά ὑπερβεῖ ἀκόμη καί δυνατά συναίσθηματα πού τὰ χαρακτήριζαν γενικά ὡς ἀγάπη (τόν ἔρωτα, τή φιλανθρωπία, τή στοργή, τήν τρυφερότητα). Νά ξεπεράσει τέλος καί καλές ἐνσυνείδητες ὑπερβατικές καταστάσεις τοῦ ἀνθρώπου, μέσα στίς ὁποῖες πίστευε ὅτι πέτυχε τό ὕψιστο (θρησκευτικές ἐπιταγές γιά τήν ἀγάπη πρὸς τόν πλησίον, φιλανθρωπία κ.λπ.). Ἐτσι ἡ Κ. Διαθήκη, στήν ὁποία τό ρῆμα «ἀγαπῶ» καί τό οὐσιαστικό «ἀγάπη» ἀπαντοῦν ἀντίστοιχα 141 καί 116 φορές, ἀνεβάζει κατὰ πολύ ψηλότερα, ἀπό ὅ,τι ὑπῆρχε στό παρελθόν, τόν πήχυ τῆς ἀγάπης. Μᾶς λέει ὅτι μιλώντας γιά τήν ἀγάπη μιλάς γιά τόν ἴδιο τόν Θεό μας. Μιλάς γιά τό Α καί τό Ω τῆς πίστεώς μας καί τῆς ἠθικῆς μας. Μιλάς γιά τό πιό «καθαρό πρᾶγμα» τῆς δημιουργίας. Μιλάς γιά τήν ὕψιστη ἐντολή τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης. Μιλάς γιά τή σπουδαιότερη καί κορυφαία ἀρετή τῶν Χριστιανῶν. Μιλάς, κοντολογίς, γιά τό ἅπαν τῆς ὑπαρξῆς μας.

Νά δοῦμε ὁμως τί ἡ Κ. Διαθήκη λέει γιά τήν ἀγάπη κάπως ἀναλυτικότερα, ἀφοῦ προηγουμένως ρίξουμε μιά σύντομη ματιά γι' αὐτήν στήν Π. Διαθήκη.

Ι. Ἡ ἀγάπη στήν Π. Διαθήκη

Ὁ Θεός στήν Π. Διαθήκη, δημιουργώντας τόν ἄνθρωπο καί τήν κτίση καί περιβάλλοντάς τους μέ τόση καλοσύνη, συνῆψε δεσμούς οἰκείους καί ἀνοιξε διάλογο ἀγάπης μαζί τους. Δεσμούς προσωπικούς καί διάλογο ἀγάπης πού θά ὀδηγοῦσαν σέ πλήρωμα ζωῆς καί τόν ἄνθρωπο καί τήν κτίση.

Μέ τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου ὁμως, μέ τήν ἄρνησή του δηλαδή νά διαλεχθεῖ «ἐν ἀγάπῃ» μέ τόν Θεό καί τόν συνάνθρωπο, οἱ δεσμοί καί ἡ ἐντολή αὐτή γιά διάλογο φάνηκε ὅτι ναυάγησαν.

Ὁ Θεός ὁμως οἰκονόμησε τά πράγματα γιά κάτι βαθύτερο καί πιό οὐσιαστικό ἀπό τόν ἀρχικό του σχεδιασμό: τήν ἀποστολή στόν κόσμο τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀγάπης, πού θά σαρκώσει πλήρως τήν οὐσία, τό νόημα καί τό περιεχόμενο τῆς ἀγάπης καί θά «ζήσει ὡς θεάνθρωπος πιά τό δράμα τοῦ διαλόγου ἀγάπης μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπου». Ἐγκαινίωσε συνεπῶς ἀπό τήν πτώση καί μετὰ ὁ Θεός μιά συμπεριφορά μακροχρόνια πρὸς προπαρασκευή τοῦ κόσμου, μέ σκοπό ἡ ἀποστολή τοῦ Υἱοῦ του νά βρεῖ ἀνταπόκριση. Ἐτσι, ἀπό τήν κλήση τοῦ Ἀβραάμ καί τοῦ Μωυσῆ ὡς τούς προφῆτες, σέ πρῶτο πλάνο ὑποδείκνυε προοδευτικά καί ἀσταμάτητα στόν Ἰσραήλ ἀφ' ἐνός νά ἀναγνωρίζει στόν Θεό κυριότητα, πιστότητα στή διαθήκη καί στίς ὑποσχέσεις, καλοσύνη, χάρη, στοργή ἀφ' ἐτέρου νά ἐκφράζει ἀγάπη πρὸς τόν πλησίον καί πρὸς κάθε δημιούργημα. Ἀκόμη καί πρὸς τούς ἄλλοεθνεῖς ἐθνικούς καί τούς ξένους. Σέ δεύτερο ὁμως πλάνο καλλιεργοῦσε, «πολυμερῶς καί πολυτρόπως», τήν ἀναμονή τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀγάπης. Ὑπενθύμιζε, φανερῶς καί ἀφανῶς, τήν ἔλευση στόν κόσμο τοῦ Υἱοῦ του, πού δέν θά ἦταν ἀπλά ὁ ἐπηγεγμένος Μεσσίας ἀλλά ὁ ἐκφραστής τῆς τέλει ἀγάπης του. Αὐτός θά διόρθωνε τό σφάλμα τοῦ Ἀδάμ, πού ἀρνήθηκε καί τήν θεϊκή καί τήν ἀνθρώπινη ἀγάπη. Θά ἔστηνε ξανά καί τό κάθετο καί τό ὀριζόντιο, ὅπως λέμε, δοκό τῆς ἀγάπης: μέ τό κάθετο θά ὑπενθύμιζε τήν ἀγάπη Θεοῦ καί ἀνθρώπων, μέ τό ὀριζόντιο, τήν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἀγάπη. Καί θά ἦταν ὁ δάσκαλος τῆς ἀγάπης. Καί πέραν αὐτοῦ θά ὑπεδείκνυε τό «περισσόν» τῆς ἀγάπης.

Καί ὁ Ἰσραήλ πορεύτηκε διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἄλλοτε συμμορφούμενος, συχνά ὁμως ὄχι, σ' αὐτήν τήν ἀπαίτηση τοῦ Θεοῦ. Αὐτή ἡ πορεία, πορεία πόνου, κράτησε ὡς τό ὀριοθετημένο «πλήρωμα τοῦ χρόνου» στήν Κ. Διαθήκη, πλήρωμα κατὰ τό ὅποιο ἡ ἀνθρωπότητα ἔφτασε στό δυνατό ἐπίπεδο, πού μερικῶς τουλάχιστον θά δεχόταν αὐτή τή σαρκωμένη ἀγάπη.

II. Ἡ ἀγάπη στήν Κ. Διαθήκη

i. «Ὁ Λόγος» ὡς ἡ σαρκωμένη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στόν κόσμο

Στήν Κ. Διαθήκη, λοιπόν, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκφράστηκε στόν κόσμο μέ ἕνα μοναδικό γεγονός: τή σάρκωση «τοῦ Λόγου». «Ὁ Λόγος» τοῦ Θεοῦ ἦλθε στόν κόσμο γιά «νά ζήσει ὡς Θεάνθρωπος τό δράμα τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων». Ἡ ἀγάπη δόθηκε δωρεάν καί ὀριστικά στόν κόσμο, σαρκωμένη καί ὄχι ἰδεατή, στό πρόσωπο «τοῦ Λόγου». Ὁ Υἱός, ὡς νυμφίος, συνῆψε «διαθήκη» καί τέλεσε τούς γάμους του μέ τήν ἀνθρωπότητα ἀμετάκλητα. Ὁ ἄνθρωπος, δεχόμενος τόν Υἱό, κλήθηκε ἀπό τή μιά νά ἐγκαταλείψει τήν οἴηση καί τήν καύχηση, πού βασιζόταν στήν ἀτομική του ἀξία ἢ στήν τήρηση τοῦ Νόμου κι ἀπό τήν ἄλλη ἀποδεχόμενος τόν θάνατό του ἐγίνε κι αὐτός ἀγαπητός υἱός τοῦ Θεοῦ προορισμένος νά ζήσει στήν αἰωνιότητα.

ii. Ὁ Χριστός ἐκφραστής τῆς τέλει ἀγάπης

α) πρὸς τόν Πατέρα

Ὁ Χριστός ἦλθε στόν κόσμο ὡς θεάνθρωπος, ἢ ὡς δεῦτερος Ἀδάμ, πού ζεῖ τήν πρὸς τόν Θεόν ἀγάπη σέ τέλει βαθμό. Ἡ ζωὴ Του ὅλη, οἱ πράξεις Του καί οἱ λόγοι Του, ἦταν μιά διηλεκτική εὐχαριστία στόν Θεό Πατέρα. Πρωτίστως ὅμως ἡ θυσία Του ἦταν μιά πράξη πλήρους ὑπακοῆς καί ἀγάπης σέ αὐτόν. Καί ἡ θυσία αὐτὴ ἔφερε τήν πλήρη καταλλαγή καί συμφιλίωση ἀνθρώπου καί Θεοῦ. Ἐφερε τήν ἀπολύτρωση «διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ», τήν ἄφεση τῶν παραπτωμάτων. Ἡ παλαιὰ ἔχθρα ἦρθη. «Τό μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ» κατερρίφθη.

β) πρὸς τοὺς ἀνθρώπους

Ἀλλὰ καί πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὁ Χριστός ἐκφράζει τέλεια τήν ἀγάπη τοῦ Πατέρα καί τή δική Του. Ἡ ἀγάπη «τοῦ Θεοῦ Λόγου» πρὸς τόν ἄνθρωπο καί τήν κτίση ὅλη εἶχε ἐκδηλωθεῖ κατ' ἀρχάς στήν πρώτη δημιουργία. Ἐκφράστηκε ὅμως σέ τέλει βαθμό στήν ἀναδημιουργία, πού ἐπιτελέστηκε μέ τό μυστήριο τῆς σάρκωσης. Στό μυστήριο κατὰ τό ὅποιο ὁ Ἰησοῦς ἦλθε κοντά μας καί δίπλα μας νά ζήσει ὡς ἄνθρωπος.

Νά ἀφήσουμε τήν ἀγάπη Του πρὸς τήν κτίση ὅλη, γιατί αὐτὴ θά ἀποτελοῦσε ξεχωριστό κεφάλαιο καί νά μιλήσουμε, πάλι πολύ συνοπτικά, γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ στόν ἄνθρωπο.

Αὕτῃ ἐκδηλώθηκε κατ' ἀρχάς μέ τό κήρυγμα Του καί τόν συνεχῆ Του λόγο πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, πού, κατὰ τή ρήση τοῦ Πέτρου, ἦταν «*ρήματα ζωῆς αἰωνίου*». Ἐπρεπε νά ζωογονηθεῖ ἀρ-

χικά καί νά ἀναγεννηθεῖ κατὰ πρῶτο λόγο αὐτό, πού προσεβλήθη πρῶτο κατὰ τήν πτώση, δηλαδή ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, γιά νά βρεῖ σ' αὐτόν πρῶτα θέση καί ἔπειτα ἀνταπόκριση τό πλήρες μυστήριο τῆς ἀγάπης. Γιατί τό νά ἀγαπᾷς τόν Ἰησοῦ σημαίνει ὅτι ἀποδέχεσαι καί φυλάς στό κέντρο τῆς ὑπαρξῆς σου τίς ἐντολές Του.

Ἐπειτα ἐκδηλώθηκε μέ τή ζωὴ Του ὅλη, πού ἦταν μιά ἀνιδιοτελὴς προσφορά ἀγάπης στόν ἄνθρωπο. Προσφορά πρὸς πάντας καί ἐντελῶς ἰδιαίτερα πρὸς τοὺς περιφρονημένους καί ἀναξίους. Ἐκεῖνο τό «*διήλθεν εὐεργετῶν*» συνοψίζει καί συμπυκνώνει τήν ἀγαπητικὴ του προσφορά πρὸς ὅλους. Ἡ λέξη «οἰκουμενική» ἢ ἡ λέξη πανανθρώπινη δέν ταιριάζει περισσότερο σέ τίποτε ἄλλο παρά στήν ἔμπρακτη ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ πρὸς ὅλους.

Ἐκδηλώθηκε ὅμως, σέ πλήρη συμφωνία μέ τόν Πατέρα, μέ τρόπο ἀποφασιστικό, στή σταυρική θυσία Του γιά χάρη μας. Μέ τήν πράξη αὕτη ἀποκαλύφθηκε ἡ πλήρης ὑπακοὴ τοῦ Χριστοῦ στόν Πατέρα καί ἡ ἀγάπη Του πρὸς τοὺς δικούς Του. Σ' αὕτῃ τήν πράξη, συγχωρώντας καί δεχόμενος τοὺς πάντες, ἐκεῖνος μὲν ἔφτασε στή μοναδική στιγμή τῆς «*μείζονος ἀγάπης*» ἐμεῖς δέ, ἐνῶ εἴμασταν, ὡς «*τέκνα φύσει ὀργῆς*», νεκροὶ διὰ τῆς ἀπιστίας, ζωοποιγηθήκαμε καί ἀναστηθήκαμε, ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς αὐτοῦ ἀγάπης, σέ νέα ὑπαρξη, ἀναγεννημένοι, «*συμπολίτες τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ*», ἱκανοὶ νά ἀγαποῦμε.

iii. Ὁ Χριστός ὡς κήρυκας τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων

Ἡ σαρκωμένη ὅμως ἀγάπη ἀπαιτεῖ ἀμοιβαιότητα. Ὁ Χριστός ἦλθε στό κόσμο ὡς πρόσωπο διαλεγόμενο μέ ἀδελφούς, ὡς πρόσωπο πού ἀπευθύνει προσκλητήριο ἀγάπης πρὸς ἐλεύθερους ἀνθρώπους. Καί σέ τοῦτο ἀκριβῶς βρίσκεται τό δράμα τῆς συμμετοχῆς του στόν διάλογο ἀγάπης: ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος νά δεχθεῖ ἢ νά ἀρνηθεῖ αὐτὴν τήν ἀγάπη. Ἦλθε λοιπόν στόν κόσμο ὁ Χριστός καί ὑπέδειξε:

α) Ἀγάπη πρὸς τόν Πατέρα

Ἡ ἀπαιτούμενη στήν Κ. Διαθήκη ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τόν Θεό Πατέρα εἶναι ἡ ζητούμενη στήν Π. Διαθήκη ἀπάντηση τῶν ἀνθρώπων στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ «*ἐξ ὅλης τῆς καρδίας*». Νά ἀναπτυχθεῖ δηλαδή διάλογος ἀγάπης μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Ἐνας διάλογος πού ὅπωςδήποτε στοχίζει. Ἀλλὰ ἡ ἀγάπη δέν εἶναι κατορθωτὴ παρά μόνο ἂν ὁ Θεός προβεῖ στήν περιτομὴ τῆς καρδιάς καί δώσει στόν ἄνθρωπο τήν ἰκανότητα νά ἀγαπᾷ-

ει. Ὁ Θεός ἐξάπαντος γνωρίζει πολλούς τρόπους γιὰ νὰ διαλεχθεῖ μέ τό πλάσμα του. Ἐκεῖνος παίρνει πάντα τήν πρωτοβουλία. Ἡ ἀγάπη Του κατευθύνεται πάντα στούς ἀνθρώπους. Ἡ Κ. Διαθήκη προσθέτει ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶναι θεοδίδακτοι¹. Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν διδαχθεῖ, ἀπό τόν ἴδιο τόν Θεό, τήν θεϊκή ἀγάπη, πού εἶναι τό γνώρισμα τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχει μέσα μας ἡ θεϊκή αὐτή ἀγάπη, ἐπειδή γίναμε παιδιά τοῦ Θεοῦ². Μᾶς λέει ἐπίσης ὅτι ὁ Θεός ἐμπνέει τήν ἀγάπη, στήν πράξη, ἐν Χριστῷ, καί ὄχι θεωρητικά. Ἀπομένει λοιπόν νά ἐνεργοποιήσουν οἱ ἄνθρωποι τήν ὑπάρχουσα μέσα τους ἀγάπη πρός τόν οἰκτῆρμονα Θεό. Μέ γεναιοδωρία καί χαρά. Γιατί μόνο ὁποῖος βιώνει τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔντονα μπορεῖ νά τήν προσφέρει καί στούς ἄλλους ἀληθινά καί ὄχι κάλπικα.

β. Ἀγάπη μεταξύ τῶν ἀνθρώπων

Ἡ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἀγάπη εἶναι γιὰ τήν Κ. Διαθήκη χρέος ἀνεξάντλητο. Οἱ σπουδαιότερες ὁμως ἐκφάνσεις της καί οἱ βασικότερες πτυχές της εἶναι οἱ παρακάτω:

1. Λόγω τῆς υἱκῆς σχέσης μέ τόν Πατέρα καί τῆς πίστες τους στό Χριστό οἱ ἄνθρωποι ἀπό «ἄλλοι» ἔστω καί «πλησίον» ἔγιναν «ἀδελφοί». Αὐτό σέ καλεῖ νά συνδυάζεις στόν κάθε ἕνα ἄνθρωπο τή διπλή ἐντολή. Νά ἐφαρμόζεις δηλαδή τήν ἐντολή τῆς ἀγάπης πρός τόν Θεό καί τήν ἐντολήν τῆς ἀγάπης στόν κάθε πλησίον, γενόμενος ἐσύ ἀδελφός στόν ἄλλο³. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ ἀγάπη στήν Κ. Διαθήκη ἔγινε πανανθρώπινη, χωρίς διαχωρισμό κοινωνικό ἢ φιλετικό⁴. Χωρίς περιφιρρόνηση σέ κανένα.

2. Ἡ προηγούμενη πανανθρώπινη διάσταση τῆς ἀγάπης σημαίνει ὅτι ὁ ἀγαπῶν καλεῖται συνέχεια σέ μιὰ ὑπέρβαση καί ἀκόμη περισσότερο σέ ἄρνηση τοῦ ἑαυτοῦ του⁵. Αὐθόρμητα ἀφήνεις τόν ἑαυτό σου καί κινεῖσαι πρός τόν ἄλλο, τόν ἐχθρό, τόν ἄλλοεθνή, τόν ἀλλόθρησκο. Συγχωρεῖς. Ἀναλαμβάνεις νά σηκώσεις τό σταυρό του. Ἀνέχεσαι. Νεκρώνεσαι, γιατί χωρίς αὐτή τή νέκρωση δέν ὑπάρχει γονιμότητα⁶. Αὐτά ὅλα συνιστοῦν ἐπανάσταση γιατί ἡ ἐντολή τῆς ἀγάπης ὑπερβαίνει τά μέτρα τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων.

3) Χωρίς ἀγάπη ὁμως κανένα ἄλλο ἀνθρώπινο χάρισμα δέν ἔχει ἀξία⁷. Ἡ ἀγάπη εἶναι πάνω καί ἀπό τή γλωσσολαλία, προφητεία, ἐπίγνωση μυστηρίων, φιλανθρωπία, αὐτοθυσία, παράδοση γιὰ καύση τοῦ σώματος. Ἡ ἀγάπη εἶναι τό μέτρο ὅλων, καθώς εἶναι ἡ μοναδική πραγματικότητα πού θά μείνει ἐνεργός καί στά ἔσχατα. Ὅλα τά ἄλλα εἶναι χαρίσματα πρόσκαιρα. Τό χάρισμα λ.χ.

τῆς προφητείας καί τῆς γνώσης, τό χάρισμα τῆς πίστες καί τῆς ἐλπίδας εἶναι μέσα προετοιμασίας ἢ πρόγερσης τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τά ὅποια ὅταν ἔλθει τό τέλειο θά πάψουν. Θά ὑπάρχει ὁμως τό χάρισμα τῆς ἀγάπης μαζί μέ τήν ἄμεση γνώση τοῦ Θεοῦ, πού ἀνήκουν στό μέλλον.

4. Μέ τήν ἀγάπη κυρίως οἰκοδομεῖται ἡ ἐκκλησία⁸. Αὐτή ἐξασφαλίζει κοινωνία μέ τόν Θεό⁹. Αὐτή ἀποδεικνύει τήν κοινωνία τῶν ἀδελφῶν. Μέ αὐτή εἰρηνεύει ὁ κόσμος καί ἡ ἐκκλησία. Μέ τήν μαρτυρία της ὁ κόσμος ἀναγνωρίζει τόν Ἰησοῦ ὡς ἀπεσταλμένο τοῦ Πατέρα¹⁰. Αὐτή συνιστᾷ τό κέντρο τῆς διαθήκης πού ἄφησε ὁ Χριστός¹¹.

5. Ἡ ἀγάπη, ὡς καρπός τοῦ Πνεύματος¹², βρίσκεται πάνω καί ἀπό τόν Νόμο τῆς Παλαιᾶς¹³ καί τόν ὑπόλοιπο Νόμο τῆς Καινῆς. Αὐτή τόν ὁλοκλῶνει καί τόν νοηματοδοτεῖ.

6. Ἡ ἀγάπη γίνεται φανερή καί ἐντός καί ἐκτός ἐκκλησίας μέ πράξεις. Δέν ὑπάρχει νοητική μόνο ἢ θεωρητική ἀποδοχή τῆς ἀγάπης παρά ἔμπρακτη. Ἀπλό παράδειγμα ἀπό τήν Κ. Διαθήκη εἶναι ὁ ἔρανος (λογεῖα) ὑπέρ τῶν πτωχῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἱεροσολύμων, πού πραγματοποιοῦσε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος¹⁴. Ὁ ἀπό ἀγάπη κινούμενος αὐτός ἔρανος ἀποδεικνύει ὅτι αὐτή καί μόνο αὐτή ἀποτελεῖ ὄπλο ἀποτελεσματικό γιὰ τήν κατάργηση ἀνισοτήτων ἢ ἄλλων θεσμικά κατοχυρωμένων «μέτρων» αὐτῆς τῆς κοινωνίας (δουλεία κ.λ.π.).

7. Μέ αὐτή ὁ ἄνθρωπος καθίσταται τέλειος γιὰ τήν ἡμέρα Κυρίου¹⁵. Καί σύμφωνα μέ αὐτή θά κριθοῦμε τήν ἡμέρα ἐκείνη¹⁶. Δέν θά ὑπάρχει ἄλλο συγκεκριμένο καί χειροπιαστό κριτήριο.

Ὅλες αὐτές οἱ ἐκφάνσεις καί τά γνωρίσματα τῆς ἀγάπης τήν ἀναδεικνύουν ὡς τή μόνη σταθερή ἀξία καί τοῦ παρόντος καί τοῦ μέλλοντος. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Α' Θεσ 4,9.
2. Α' Ἰω. 4,7.
3. Λκ. 19,26 ἑξ.
4. Γαλ. 3,28.
5. Ἰω. 12, 24ἑξ.
6. Ἰω. 12,24 ἑξ.
7. Βλ. τόν ὕμνο τῆς ἀγάπης στήν Α' Κορ. κεφ. 13.
8. Α' Κορ. 8,1. Ἐφ 4,16.
9. Α' Ἰω. 4,7-5,4.
10. Ἰω. 17,21.
11. Ἰω. 13,34 ἑξ.
12. Ρωμ. 5,5. Γαλ. 5,22-23.
13. Βλ. ὅλη τήν πρὸς Γαλάτας.
14. Β' Κορ. Κεφ. 8 καί 9.
15. Φιλ.1,9ἑξ.
16. Μθ. 25,31-46.

«Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη καὶ ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν Αὐτοῦ»

Ἀρχιμ. Ἱερεμίου Γεωργαλῆ

«Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν» (Ἰω. 14,21).

Ὁ ἅγιος Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστής, ὁ ἐπιστήθιος φίλος καὶ παρθένος, ὁ ἡγαπημένος τοῦ Κυρίου μαθητής, Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, καταγράφοντας τὸν λόγο αὐτόν τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μοναδικοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, μᾶς ἀποκαλύπτει τὸν τρόπο τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Στὴν ταραγμένη ἐποχὴ μας, πού τὰ πάθη καὶ ἡ ἁμαρτία προβάλλονται, ἐπιμόνως καὶ δαιμονικῶς, ὡς φυσικὸς καὶ πολιτισμένος τρόπος ζωῆς· σήμερα, πού ἀκόμα καὶ ὀρθόδοξοι θεολόγοι προβάλλουν μιὰ Ὀρθοδοξία ἄνευ ἀσκητικοῦ καὶ θυσιαστικοῦ ἥθους· τώρα πού ὀρισμένοι, ἐντέχνως, παρερμηνεύουν ἢ καὶ προκλητικῶς θέτουν τοὺς θεοφόρους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας στὸ περιθώριο, εἶναι ἀνάγκη νὰ κατανοήσουμε τὸν θεραπευτικὸ καὶ σωτήριον χαρακτήρα τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, ὅπως οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, μέσα ἀπὸ τὴν ἀλάνθαστη ἀγιοπνευματικὴ τους ἐμπειρία, μᾶς διδάσκουν.

Ὁ πιστός, μέ τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, εἰσέρχεται στὸν σωτήριον χώρο τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, γίνεται μέλος τῆς καὶ πολιτογραφεῖται ὡς ὑποψήφιος πολίτης τῆς αἰώνιας Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Μέ τὸ Μυστήριον τοῦ Χρίσματος λαμβάνει τὰ Χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ, ἔτσι, περιβεβλημένος τὴν πανοπλία τοῦ Χριστοῦ, μπορεῖ νὰ ὑπερβεῖ τὴν φθορά καὶ τὸν θάνατο ἀλλὰ καὶ νὰ ἀντιπαλέψῃ τὸν θεομάχο καὶ ἄσπονδο ἐχθρό του, τὸν ὄφι τὸν ἀρχαῖο, τὸν σατανᾶ. Δυστυχῶς, ὁ πιστός μεγαλύνοντας μέσα στὸν κόσμον τῆς ἁμαρτίας, ἁμαυρῶνει μέ τὴν αὐξησὶν τοῦ ἐγωισμοῦ, τὴν καλλιέργεια τῶν παθῶν καὶ τῆς κακίας, τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος καὶ, ἔτσι, ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παραμένει στὴν καρδιά τοῦ βαπτισμένου καλυμμένη καὶ ἀνενεργής. Οἱ θεοφόροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας λέγουν, ὅτι ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου εἶναι ὁ ἀληθινὸς τρόπος τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν σκλαβιά τῶν παθῶν, τοῦ διαβόλου καὶ τοῦ θανάτου. Εἶναι ἡ

ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης μας πρὸς τὸν Θεό, ὅπως μᾶς ἀποκαλύπτει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο. Αὐτὴ ἐνεργοποιεῖ τὴν Χάρη τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρίσματος, πού ἐνδημεῖ στὴν καρδιά τοῦ κάθε βαπτισμένου ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. Ἐκεῖ ἀποκαλύπτεται ὁ Χριστός καὶ ὅπου ὁ Χριστός ἐκεῖ καὶ ἡ αἰώνια ζωὴ, ἐκεῖ καὶ ἡ σωτηρία. Γιὰ τὴν ἀποκάλυψη τοῦ Κυρίου, μέσα ἀπὸ τὴν ἐργασία τῶν θείων ἐντολῶν, λέγει ὁ ἅγιος Μάρκος, ὁ ἀσκητής: «Ὁ Κύριος εἶναι κρυμμένος μέσα στίς ἐντολές Του, καὶ σ' ἐκείνους πού Τόν ζητοῦν, βρίσκεται ἀνάλογα μέ τὴν προθυμία καὶ τὴν ἐργασία τῶν ἐντολῶν. Μὴν πεῖς: «Ἐκανα τίς ἐντολές καὶ δὲν βρῆκα τὸν Κύριο». Γιατί γνώση καὶ ἀρετὴ, κατὰ τὴν Γραφή, πολλές φορές βρῆκες. Καὶ ὅποιοι ὀρθὰ Τόν ζητοῦν, θὰ εὑρουν εἰρήνη» (Παροιμ. 16,8).

Γιὰ τὴν ἀλληλοεξάρτηση τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεό καὶ τῆς τήρησης τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, μᾶς λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος: «Οὕτως γὰρ προσγίνεται ἡμῖν ἡ πρὸς Θεὸν ἀγάπη, ἅμα τε διεγείρουσα τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, καὶ ὑπ' αὐτῶν πάλιν αὕτη συντηρουμένη πρὸς τό διαρκές καὶ ἀδιάπτωτον». Πρέπει νὰ διευκρινίσουμε ὅτι ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει στὴν ὀρθόδοξη παράδοση καὶ ζωὴ χαρακτήρα νομικίστικο καὶ ἀνταποδοτικό, ὅπως ἰσχυρίζεται ἡ λατινικὴ θεολογία. Δὲν ἀγωνιζόμαστε νὰ τηρήσουμε τίς ἐντολές τοῦ Κυρίου ὑπὸ τὴν ἀπειλὴ καὶ τὸν φόβο τῆς τιμωρίας ἐνός ἀδυσώπητου καὶ σκληροῦ Θεοῦ, ὅπως τὸν βίωσε ἡ καθολικὴ Δύση. Μὴ λησμονοῦμε ὅτι: «Οὕτω γὰρ ἡγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ» (Ἰω. 3,16-17). Ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ στὴν ὀρθόδοξη παράδοση εἶναι ὁ αὐθεντικὸς καὶ ἀνόθευτος εὐαγγελικὸς καὶ πατερικὸς τρόπος πολέμου ἐναντίον τοῦ σατανᾶ, ὑπέρβασης τοῦ θανάτου καὶ κοινωνίας μετὰ τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μοναδικοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου. Εἶναι ἡ ὁδὸς πού ὁδηγεῖ στὴν αἰώνια Βασιλεία τοῦ Θεοῦ τῆς ὁποίας οὐκ ἔσται τέλος.

Ὁ ὀρθόδοξος τρόπος τῆς σωτηρίας τοῦ ἀν-

Κανών ικετήριος εἰς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἕνας Κανόνας ὅλο γλυκύτητα καί ἀγάπη

τοῦ Πρωτοπρ. Νεκταρίου Κάνια

Ἐπροσευχητικός Κανόνας πού θά ἀσχοληθοῦμε, εἶναι ἕνας Κανόνας πού ἔχει ὡς κύριο χαρακτηριστικό του, τήν συνεχή ἐπικλήση τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ.

Χαρακτηρίζεται ἀπό αἰσθήματα συνεχοῦς θαυμασμοῦ, ὀλοκληρωτικῆς ἀφοσίωσης, ἀπόλυτης ἐμπιστοσύνης, ἀναισθησίας, δοξολογίας, τρυφερῆς ἀγάπης πρὸς τόν Κύριον Ἰησοῦ καί ὁδηγεῖ τόν προσερχόμενο πρὸς ἕνα ἔρωτα πρὸς τόν Χριστό.

Ἔτσι βλέπουμε χαρακτηρισμούς πρὸς τόν Ἰησοῦ, ὅπως: «Ἰησοῦ γλυκύτατε Χριστέ, πολυέλεε,

ὡραιότατε, τό φῶς τοῦ κόσμου, πανάγαθε, τῶν ἀποστόλων ἡ δόξα, καύχημα τῶν μαρτύρων, εὐσπλαγχνε, εὐεργέτα, μακρόθυμε, φιλόανθρωπε σωτήρ, ἡ κάθαρσις τοῦ νοός μου, ἀσκητῶν ἐντρύφημα καί καλλώπισμα, ὁ θησαυρός τῶν ἀγαθῶν, Δέσποτα, σύ φωτισμός, σύ σωτηρία τῆς ἀπεγνωσμένης ψυχῆς μου, ὁ τῶν πατέρων Θεός, παντοδύναμη, τῶν μοναζόντων τό κλέος...». Χαρακτηρισμούς πού πηγάζουν ἀπό μία καρδιά πού ἀναγνωρίζει πόσο ὁ Θεός τήν ἀγαπᾷ, πόσο ἔχει ἀνάγκη τήν ἀγάπη Του καί πόσο μεγάλη εἶναι ἡ ἀγκαλιά τοῦ

θρώπου, λοιπόν, εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Θεό, πού ἀποκαλύπτεται μέ τήν τήρηση τῶν θείων ἐντολῶν καί βεβαιώνεται μέ τήν πρὸς τόν πλησίον ἀγάπη.

Κηρύττει, μεγάλη τῇ φωνῇ, ὁ Εὐαγγελιστής τῆς ἀγάπης, Ἰωάννης ὁ Θεολόγος: «Καί ἐν τούτῳ γινώσκωμεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐάν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων, ἐγνώκα αὐτόν, καί τὰς ἐντολάς αὐτοῦ μή τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καί ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὅς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τόν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείωται· ἐν τούτῳ γινώσκωμεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἔσμεν· ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καί αὐτός οὕτω περιπατεῖν» (Α' Ἰω. 2,3-6).

Χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ ἀνθρώπου πού ἀγαπᾷ τόν Θεό εἶναι ἡ σφοδρή ἐπιθυμία νά δοξάζεται τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Μᾶς λέγει χαρακτηριστικά ὁ ἅγιος Διάδοχος, Ἐπίσκοπος Φωτικῆς: «Εἶναι ἰδίωμα τῆς ψυχῆς πού ἔχει πνευματική αἴσθησις καί ἀγαπᾷ τόν Θεό, τό νά ζητεῖ πάντοτε τήν δόξα τοῦ Θεοῦ σέ ὅλες τίς ἐντολές, πού πράττει καί νά εὐχαριστεῖται στήν δική της ταπείνωση». Ἡ πρὸς τόν Θεό ἀγάπη προϋποθέτει καθαρῇ ἀπό πάθη καρδιά καί φωτισμένο νοῦ ὑπό τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ἄν δέν ὑπάρχουν αὐτές οἱ προϋποθέσεις, ἂν ὁ πιστός δέν ἀγωνίζεται μέ τόν ὀρθόδοξο, ἡσυχαστικό τρόπο, τότε ἡ ἀγάπη αὐτή ἐνέχει ἐμπάθεια καί ἰδιοτέλεια. Χωρίς τόν ἀσκητικό τρόπο μετοχῆς τοῦ πιστοῦ στό Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας

οἱ ὁμορφες διακηρύξεις καί τά καλὰ ἔργα δέν μποροῦν νά σώσουν τόν ἄνθρωπο καί οἱ προσπάθειές του θά ἀλωθοῦν ὑπό τοῦ διαβόλου.

Οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι ἀκατόρθωτες. Τό Πανάγιο Πνεῦμα ἐνισχύει τόν ἀγωνιζόμενο στήν τήρηση καί ἐφαρμογή τους. Νά ἐνθυμούμαστε πάντοτε ὅτι: «Αὐτός πρῶτος ἡγάπησεν ἡμᾶς». (Α' Ἰω. 4,19). Ὁ ἄνθρωπος πού καθαίρεται ἀπό τά πάθη του καί αὐξάνει τήν ἀγάπη του πρὸς τόν Χριστό, ἀλλοιώνεται ὀλόκληρος. Γίνεται ἡ ὑπαρξή του ναός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί στό βάθος τῆς καρδιάς του τελεσιουργεῖται τό μυστήριο τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, πού τοῦ χαρίζει πρόγευση τῶν μελλόντων καί ἀρρήτων ἀγαθῶν καί ὑπέρβαση τοῦ φόβου τοῦ θανάτου. Ὁ ἀγαπῶν τόν Θεό περιφρονεῖ τίς ἡδονές τοῦ κόσμου καί ἄνευ φόβου ἢ ἐλπίδας ἀνταποδόσεως τηρεῖ τίς ἐντολές τοῦ Κυρίου ἀπό σφοδρό ἔρωτα γιά Ἐκεῖνον. «Διηνεκῶς ἐκεῖνον φαντάζεται, τόν ποθούμενον, καί ἐν νυκτί, καί ἐν ἡμέρᾳ, καί κοιταζόμενος, καί διανιστάμενος», μᾶς λέγει ἐμπειρικά ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Ὅταν ἀγαποῦμε ἕνα πρόσωπο, τό ἔχουμε συνεχῶς στό νοῦ μας. Ἀπόδειξη τῆς πρὸς τόν Θεό ἀγάπης μας εἶναι ἡ εἰλικρινής μετάνοια καί ἡ συνεχῆς μνήμη Του, διά τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς. «Μνημονεύειν τοῦ Θεοῦ μᾶλλον ἢ ἀναπνευστέον», μᾶς λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Ἄς ἀκούσουμε λοιπόν τοῦ Κυρίου λέγοντος: «Ἐάν ἀγαπᾷτέ με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσατε» (Ἰω. 14,15). ■

Κυρίου Ἰησοῦ, πού μπορεί νά χωρέσει τόν κάθε με-
τανοοῦντα ἀγωνιστή.

Ὁ Κανόνας σάν προετοιμασία γιά τήν ἄσκηση τῆς προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ

Προσευχητικός Κανόνας λέγεται ἓνα σύνολο προσευχῶν, πού ἔχουν συντάξει οἱ θεόπνευστοι ἅγιοι Πατέρες καί ἔχουν προσαρμόσει στίς διάφο-
ρες συνθήκες καί ἀνάγκες τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Σκοπός τοῦ Κανόνα εἶναι νά τροφοδοτήσῃ τήν ψυχή μέ προσευχητικές σκέψεις καί αἰσθήματα ὄχι μόνο ἐπαρκῆ ἀλλά καί ὀρθά, ἅγια, εὐάρεστα στόν Θεό. Ἀπό τέτοιες σκέψεις καί τέτοια αἰσθήματα ξεχειλίζουν οἱ θεοχαρίτῳτες προσευχές τῶν ἁγίων Πατέρων.

Ἡ προσευχητική ἀνάγνωση τοῦ Κανόνα στόν γλυκύτατό μας Ἰησοῦ, ἐκτός ἀπό τήν γενικότερη πνευματική ὠφέλεια πού μᾶς παρέχει, ἀποτελεῖ καί ἐξαιρετική προετοιμασία γιά τήν ἄσκηση τῆς προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ, τῆς ὁποίας ἡ πλήρης μορφή εἶναι: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με, τόν ἁμαρτωλό». Ὁ Κανόνας αὐτός, λοιπόν, δεί-
χνει μέ ποιές ἱερές σκέψεις μπορεί νά συνοδεύεται ἡ προσευχή τοῦ Ἰησοῦ ... (Ἀγίου Ἰγνατίου Μπριαν-
τσιανίνωφ).

Ὁ δημιουργός τοῦ Κανόνα

Ὁ κατανυκτικότερος ἱκετήριος Κανών εἰς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν εἶναι ποίημα τοῦ μοναχοῦ Θεοκτίστου τοῦ Στουδίτου καί περιέχεται στό Μέγα Ὁρολόγιον. Ὁ Θεοκτίστος ἔζησε τόν 14^ο αἰώνα μ.Χ. καί ὑπῆρξε μοναχός τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου. Διακρίθηκε ὡς ὑμνογράφος καί συγγρα-
φέας ἁγιολογικῶν ἔργων.

Συνέθεσε στιχηρά ἰδιόμελα στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου καί ἁσματικούς κανόνες στόν Ἰησοῦ, τόν ἅγιο Νικόλαο, στίς ἄυλες καί ἐπουράνιες Δυνά-
μεις καί στή Θεοτόκο (δύο ἀπό τούς ὁποίους ἔχουν καταχωρηθεῖ στό «Θεοτοκάριο» τοῦ Νικόδημου τοῦ Ἀγιορείτου). Ἀριθμεῖται στούς Θεοτοκαριο-
γράφους.

Τί ζητᾶμε ἀπό τόν Κύριό μας;

Πάντοτε ἓνας Κανόνας συνοδεύεται καί ἀπό αἰτήσεις πρὸς τό πρόσωπο, πού εἶναι ἀφιερωμέ-
νος ὁ Κανόνας. Ἔτσι καί σέ αὐτόν τόν Κανόνα

βλέπουμε νά ἀναπέμπονται τά ἐξῆς πανέμορφα αἰτήματα: «ἐξομολογούμενον δέξαι με, τά τῆς ψυ-
χῆς μου θεράπευσον τραύματα, γλύκανον τήν καρ-
δίαν μου, διάνοιξον τῆς μετανοίας μοι πύλας, δέξαι μέ σοι προσπίπτοντα, ἐξάρπασόν με ἐκ τῆς χειρός τοῦ δολίου Βελίαρ, ποιήσον δεξιόν κάμέ παραστά-
την τῆς δόξης σου, μή ἀπορρίψης, μή καταλίπης με, ἀνακάλεσαι, καί διάσωσον, ἐλέησον, σῶσόν με, καθαρόν, οἴκτειρον, κυβέρνησον, καθήλωσόν με, βασιλείας τῆς σῆς με καταξίωσον, βοηθείας μοι χεῖρα καταπέμψας ἔκσπασον, κάθαρόν μου ρύπου, λύτρωσαί με, φθορᾶς με ἐξάρπασον, ψυχὴν μου φώτισον, τῆς ἀλογίας ρῦσαι, προφθάσας με διά-
σωσον, κρίμασί σου σῶσόν με, ἀνάπαυσον ὡς εὐ-
σπλαγχνος, τῆς τρυφῆς τοῦ παραδείσου ἀξίωσον, τῷ χορῷ τῶν ἐκλεκτῶν σου με σύνταξον, ἀξίωσον τῆς τῶν σωζομένων μερίδος, λύτρωσαι κολάσεως, χειρός ἐξάρπασον τοῦ δράκοντος, τῶν παγίδων ἐλευθέρωσον, ἀναγαγὼν λάκκου κατωτάτου, δε-
ξιότης με συναρίθμησον προβάτοις, χάρισαί μοι δά-
κρυα κατανύξεως, γλύκανόν μου τήν ψυχὴν τῷ σῷ τιμίῳ αἵματι, Ὑψωσον τόν νοῦν μου πρὸς σέ, ἀνά-
γαγέ με ἀπὸ τοῦ χάσματος τῆς ἀπωλείας, δώρησαί μοι μετάνοιαν ὁλόκληρον καί καρδίαν ἐπίπονον εἰς ἀναζήτησίν σου, ἐξελθε εἰς ἀναζήτησίν μου, ἐπα-
νάγαγέ με πρὸς τήν νομὴν σου, συναρίθμησόν με τοῖς προβάτοις τῆς ἐκλεκτῆς σου ποιμένης καί διά-
θρεψόν με σύν αὐτοῖς ἐκ τῆς χλόης τῶν θείων σου μυστηρίων...».

Ἐπειδὴ στή ζωὴ μας λείπει ἡ αἴσθηση τῆς γλύ-
κας τοῦ Θεοῦ, ἀναζητοῦμε μέσα ἀπὸ τόν ὑπέροχο αὐτό ἱκετήριο Κανόνα στόν Ἰησοῦ Χριστό τήν γλύ-
κα καί ἡ πληρότητα τῆς δικῆς Του τέλειος ἀγάπης! Ξεκινώντας ἀπὸ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης πρὸς τό Θεανθρώπινο Πρόσωπό Του, γιά τίς πάμπολ-
λες εὐεργεσίες του, καταλήγουμε στό συμπέρασμα ὅτι «Ὁ Χριστός εἶναι ἡ χαρά, τό φῶς τό ἀληθινό, ἡ εὐτυχία. Ὁ Χριστός εἶναι ἡ ἐλπίδα μας. Ἡ σχέση μέ τόν Χριστό εἶναι ἀγάπη, εἶναι ἔρωτας, εἶναι ἐνθου-
σιασμός, εἶναι λαχτάρα τοῦ θείου. Ὁ Χριστός εἶναι τό πᾶν. Αὐτός εἶναι ἡ ἀγάπη μας, Αὐτός ὁ ἔρωτάς μας» (Ἅγιος Πορφύριος ὁ Καυσοκαλυβίτης).

Σέ αὐτὴ τήν ἀναζήτηση τῆς Ἀγάπης Του μᾶς βοηθᾷ πολὺ ἡ συχνὴ καί μέ κατάνυση ἀνάγνω-
ση τοῦ Κανόνα πρὸς τόν Κύριο Ἰησοῦ. Εἴθε κάθε φορά πού τόν ἀναγινώσκουμε ἢ τόν ψάλλουμε νά μᾶς γλυκαίνει ὁ Κύριος τήν καρδιά μας, νά μᾶς ὑψώνει τόν νοῦ πρὸς τό γλυκύτατο πρόσωπό Του καί νά μᾶς ἀξιώσει τῆς τρυφῆς τοῦ παραδείσου. ■

Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό

τοῦ Αρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Τί δά πεῖ ἀγαπῶ τὸν Θεό;

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ πόθος τῆς ψυχῆς μας γιὰ ζωντανή ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό. Βασική ἐντολή τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἶναι νά ἀγαπήσουμε τόν Θεό μέ ὅλη μας τήν καρδιά, μέ ὅλη μας τήν ψυχή καί μέ ὅλη μας τή διάνοια (Ματθ. 22,37). Ἡ καρδιά, ἡ ψυχή καί ἡ διάνοια ἐδῶ δηλώνουν ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Θεό χρειάζεται νά ἀναβλύζει ἀπ' ὅλη τήν ὑπαρξή μας καί νά καταλαμβάνει ὅλες τίς πλευρές τῆς προσωπικότητάς μας. Ὁ Θεός θέλει νά τόν ἀγαπᾶμε, ὄχι γιατί αὐτό συμφέρει τόν ἴδιο, ἀλλά ἐμᾶς. Ὁ Θεός δέν χάνει τίποτε, ἂν ἐμεῖς δέν τόν ἀγαπᾶμε. Ἀντίθετα ἐμεῖς χάνουμε καί ἐδῶ καί στήν αἰωνιότητα. Δέν φταίει τό τζάκι πού ἐμεῖς κρυώνουμε, ἀλλά ἐμεῖς φταίμε πού δέν τό πλησιάζουμε. Ὅπως, ὅταν ἀγαπᾶς ἕναν ἄνθρωπο, ἐπιθυμεῖς νά βρίσκεσαι πάντα κοντά του ἢ νά ἔχεις τακτική ἐπικοινωνία μαζί του, ἔτσι καί μέ τόν θεῖο ἔρωτα ποθεῖς τή συνεχή ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι ἕνα στιγμιαῖο συναίσθημα, ἀλλά τό κέντρο τῆς ζωῆς τοῦ χριστιανοῦ καί ἡ κινητήρια δύναμη κάθε ἐνέργειάς του.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Θεό εἶναι μία φυσική ἀνάγκη τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης. Ὑπάρχουμε ὡς «εἰκόνες» τοῦ Θεοῦ μέ κυρίαρχο στοιχεῖο μέσα μας τήν ἀγάπη. Ὁ ἄνθρωπος εἰκονίζει τόν Τριαδικό Θεό, πού εἶναι ἀγάπη (Α' Ἰωάν. 4,8). Ἀνθρωπος πού δέν ἔχει ἀγάπη δέν εἶναι σωστός ἄνθρωπος. Ἀγαποῦμε τόν Θεό, ἐπειδὴ ἀναγνωρίζουμε ὅτι αὐτός εἶναι ὁ προστάτης καί ὁ Πατέρας μας. Ὅπως κάθε παιδί ποθεῖ τήν ἐπικοινωνία μέ τούς προστάτες γονεῖς του, ἔτσι καί κάθε ψυχή ποθεῖ τήν ἐπικοινωνία μέ τόν οὐράνιο Πατέρα της. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι αἰσθάνονται ἀνεπαρκεῖς μπροστά στίς μεγάλες καί πολλές φορές ἐπικίνδυνες δυνάμεις τῆς φύσης.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Θεό ἐκδηλώνεται ὡς ἀπάντηση στήν ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ἀγαποῦμε τόν Θεό, γιατί Αὐτός πρῶτος μᾶς ἀγάπησε δημιουργώντας μας καί θυσιαζόμενος γιά μᾶς στή σταυρική θυσία Του. Δέν μᾶς ἔβαλε σέ ἕνα ψυχρό σύμπαν, σέ μία ἀπρόσωπη μηχανή, ἀλλά μᾶς φροντίζει συνεχῶς. Ἡ γῆ εἶναι τό ζεστό καί στολισμένο σπίτι, πού μᾶς ἐτοίμασε ὁ Θεός γιά νά ζήσουμε. Κι ὅταν ξεπέσαμε ἀπό τήν πρώτη θέση μας κοντά Του, κατέβηκε στή γῆ καί θυσιάσθηκε γιά μᾶς στό Σταυρό. Ἡ θεία

πρόνοια συνεχίζεται μέ τό ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στήν Ἐκκλησία καί τή φροντίδα τοῦ φύλακα ἀγγέλου στήν προσωπική ζωή τοῦ καθενός. Ὅπως ἕνα μικρό παιδί πρῶτα ἀγαπήθηκε ἀπό τούς γονεῖς του καί ὕστερα, ὅταν τούς χαμογελᾷ καί τούς ἀναζητᾷ, γίνεται ἀξιαγάπητο καί περιπόθητο, ἔτσι κι ὁ κάθε χριστιανός πρῶτα ἀγαπήθηκε ἀπό τόν Θεό καί κατόπιν, ὅταν τόν ἀγαπᾷ καί ἀγωνίζεται νά τόν εὐареστεῖ, γίνεται ἀξιαγάπητος τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν κάποιος ἀγαπᾷ τόν Θεό καί ἔχει ἀμαρτήσσει, δέν παραμένει στήν πτώση, ἀλλά μετανοεῖ καί προσπαθεῖ νά ἐπανέλθει στήν καλή σχέση μαζί Του. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐπιρρεπής στήν ἀμαρτία καί ἀμαρτάνει συνέχεια, χρειάζεται νά ζεῖ συνεχῶς μέ μετάνοια. Ὁ καλός χριστιανός στενοχωριέται μέ τίς πτώσεις του, ὄχι τόσο γιατί ἀμαρτήσσει, ὅσο γιατί πίκρανε τόν Θεό καί ἀπομακρύνθηκε ἀπ' Αὐτόν. Μέ κάθε ἐξομολόγηση ὁ μετανοῶν ἀποκτᾷ δύναμη καί βάζει νέα ἀρχή στήν προσπάθεια γιά ἀγιασμό καί σωτηρία. Κοντά στόν Θεό καί μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ προσπαθεῖ μέ συνεχή ἀγώνα καί ἀσκήση νά γιαιτρέψει τήν ψυχή του ἀπό τά πάθη.

Ὅποιος ἀγαπᾷ τόν Θεό, ἀγαπᾷ καί τούς συνανθρώπους του, γιατί τούς βλέπει ὡς ἀδελφία του. Ὁ Χριστός ἀπαίτησε μαζί μέ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί τήν ἀγάπη τοῦ πλησίον. Ὁ Θεός, πού εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἀγάπης τοῦ ἀγωνιστῆ χριστιανοῦ, τόν πλουτίζει μέ ὅλες τίς καλοσύνες, πού ἀπαιτοῦνται γιά τήν ἀγάπη τοῦ πλησίον, ὅπως π. χ. τήν ταπείνωση, τήν ὑπομονή, τήν πραότητα καί τήν εὐαισθησία γιά τά δικαιώματα τοῦ ἄλλου. Ὅποιος ἀγαπᾷ τόν Θεό, ἀγαπᾷ χωρίς συμφέρον τό συνάνθρωπό του, δέν συμπεριφέρεται ἀνταγωνιστικά καί ἐγωιστικά καί δημιουργεῖ γύρω του ἀτμόσφαιρα καλοσύνης καί σεβασμοῦ.

Διαχρονικά δείγματα τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Θεό εἶναι ἡ ζωὴ ὁλων τῶν ἁγίων. Οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν ἐμπειρική αἴσθηση τῆς θείας παρουσίας κι ὄχι διανοητική σύλληψη. Γι' αὐτούς ὁ Θεός δέν εἶναι μία θεωρητική ἰδέα ἀλλά ἕνα ὑπαρκτό πρόσωπο. Αὐτοὶ μιλοῦν μέ τόν Θεό καί ὄχι περί τοῦ Θεοῦ. Γιά τό βαθύ βίωμα τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Θεό καί τῆς ἐνότητας μ' Αὐτόν οἱ μάρτυρες ὁμολόγησαν τήν πίστη τους μπροστά στοὺς πολέμιους τοῦ Χριστοῦ καί θυσίασαν τή ζωὴ τους. Γιά τήν οὐράνια χαρὰ τῆς ἐπικοινωνίας μέ τόν Θεό οἱ ὅσοι ἐγκα-

τέλειψαν όλες τις επίγειες χαρές και απολαύσεις. Σήμερα, όποιος πιστεύει στον Θεό, είναι σέ κάποιο βαθμό και μάρτυρας και όσιος. Η πίστη του φαίνεται όχι μέ τά λόγια του, αλλά μέ τήν άφοβη όμολογία τής πίστης του και τή θεάρεστη ζωή του. Αυτός αγαπά γνήσια τόν Θεό και ό Θεός αντιπροσφέρει σ' αυτόν τήν άγάπη Του. Μας έκπλήσσει και σήμερα ή στροφή πολλών ανθρώπων από τήν άμαρτωλή ζωή πρόσ τόν Χριστό. Αυτή ή άνεξήγητη μεταστροφή είναι έργο τής άγάπης του Θεού. Η θεία Χάρη τούς άγγιξε στήν καρδιά, βίωσαν ούράνια χαρά και άλλαξαν ζωή.

Πώς αναπτύσσεται ή άγάπη πρόσ τόν Θεό;

Τό ότι ό Χριστός έδωσε τήν έντολή νά αγαπάμε τόν Θεό, αυτό σημαίνει ότι ή άγάπη αυτή είναι κατορθωτή. Όταν ή έκ φύσεως άγάπη πρόσ τόν Θεό καλλιεργηθεί, μεγαλώνει και αναπτύσσεται. Ό άνθρωπος προήλθε από τόν Θεό και Αυτόν άναζητά διακαώς. Ό άνθρωπος αγαπώντας τόν Θεό δέν αγαπά μία άφηρημένη ιδέα, αλλά ένα συγκεκριμένο πρόσωπο. Ό Θεός δέν είναι στό υπερέραν αλλά δίπλα μας και έντός μας. Ό άνθρωπος ζει και κινείται μέσα στήν παρουσία και τήν άγάπη του πανταχού παρόντος Θεού (Πράξεις 17,27-28). Όπως έναν άνθρωπο τόν αγαπάς όλο και πιο πολύ, καθώς σταδιακά τόν γνωρίζεις, έτσι και τόν Θεό τόν αγαπάς περισσότερο μέ τήν ανάπτυξη τής γνώσης Του. Ό Θεός γνωρίζεται έμμεσα μέσω τής λογικής στή φύση και άμεσα μέσω τής Άποκάλυψης Του. Η φυσική γνώση είναι περιορισμένη έν σχέσει μέ τήν άποκαλυπτική. Η άποκαλυπτική γνώση άποκτάται μέ τή μελέτη τής Άγίας Γραφής και τής Παράδοσης τής Έκκλησίας, μέ τόν πνευματικό άγώνα, τήν προσευχή, τή λατρεία καθώς και τή συμμετοχή στά Μυστήρια τής Έκκλησίας. Μέ τήν πνευματική ζωή, πού ίδρυσε ό Χριστός και προσφέρεται έντός τής Έκκλησίας, ή φυσική άγάπη πρόσ τόν Δημιουργό ολοκληρώνεται μέ τήν άγάπη, πού καλλιεργεί ή Χάρη του Άγίου Πνεύματος. Η άγάπη είναι καρπός του Άγίου Πνεύματος (Γαλ. 5,22). Όσο κανείς πλησιάζει τόν Θεό, διαπιστώνει τή μεγάλη άγάπη του Θεού πρόσ αυτόν και άναδύεται από μέσα του ό πόθος τής ανταπόκρισης σ' αυτή.

Όταν στόν κόσμο διακρίνουμε τήν άπειρη άγάπη του Θεού, αναβλύζει μέσα μας ή άγάπη πρόσ Αυτόν από εύγνωμοσύνη. Ό ιερός Αύγουστίνος έγραψε στίς «Έξομολογήσεις» του: «Ένα γνωρίζω, Κύριε, γιά ένα είμαι βέβαιος στή συνείδησή μου, ότι σέ αγαπώ. Άκουσα μέσα μου τόν λόγο σου και σέ

αγάπησα. Αλλά και ό ούρανός και ή γή, τά πάντα από παντού μου λένε νά σέ αγαπώ» (Βιβλίο 10). Και χίλιες ζωές άν είχαμε, δέν θά άρκοΰσαν νά έκφράσουμε τίς πολλές εύχαριστίες πρόσ τόν Δωρεοδότη των πάντων Θεό. Η εύχαριστιακή στάση ζωής στρέφει τόν νοΰ μας πρόσ τόν Θεό και αναπτύσσει τήν άγάπη πρόσ Αυτόν.

Αγαπούμε τόν Θεό, καθώς διαπιστώνουμε ότι συνεχώς μας βοηθά στήν προσωπική μας ζωή και μας συμπαράστέκεται. Πολλοί λένε ότι, όταν άνοιξαν τά μάτια τής ψυχής τους, διέκριναν παντού τό χέρι του Θεού. Όπως ένα παιδί αγαπά τή μάνα του, έπειδή τό τρέφει και τό φροντίζει, έτσι και ό χριστιανός αγαπά τόν Θεό, γιατί παντού βλέπει τήν πρόνοιά Του. Αγαπούμε τόν Θεό, όταν άναγνωρίζουμε τίς εύεργεσίες Του και τόν εύχαριστούμε γι' αυτές. Άγάπη έκφράζουμε έπίσης, όταν εύχαριστούμε τόν Θεό και γιά τίς ασθένειες, πού γιά κάποιο θετικό λόγο επέτρεψε νά έμφανισθούν στή ζωή μας.

Η πνευματική χαρά τής τήρησης των έντολών του Θεού αναπτύσσει μέσα μας βαθιά άγάπη πρόσ τόν χορηγό της, τόν Θεό. Η άγάπη μας πρόσ τόν Θεό αυξάνεται, όταν βλέπουμε τά άποτελέσματα τής ύπακοής μας σ' Αυτόν. Ό άπόστολος Πέτρος υπάκουσε στόν Χριστό και έριξε τά δίχτυά του γιά ψάρεμα στή λίμνη τής Γενησαρέτ μέρα μεσημέρι, πράγμα παράλογο. Τότε άξιώθηκε νά κάνει τή μεγαλύτερη ψαριά τής ζωής του (Λουκά 5,4-11). «Όποιος μέ αγαπά», είχε πει ό Χριστός, «θά τηρεί τό λόγο μου και ό Πατέρας μου θά τόν αγαπήσει και θά έρθουμε (ή άγία Τριάδα) πρόσ αυτόν και θά κατοικήσουμε μέσα του» (Ίωάν. 14,23). Η τήρηση του λόγου του Χριστού γίνεται μέ τήν τήρηση των έντολών Του. Ύπακούοντας στίς θείες έντολές, πράττουμε τό καλό, ζούμε θεάρεστα, βελτιωνόμαστε πνευματικά και αισθανόμαστε θεία εύφροσύνη. Οί έντολές Του είναι αιώνια ζωή (Ίωάν. 12,50), γιατί ό τηρητής τους εύαρεστεί τόν Θεό, γίνεται κατοικητήριό Του, ένώνεται μέ τόν αιώνιο και άφθαρτο Θεό και σώζεται στήν αιώνια ζωή. Πόσο μεγάλη είναι ή άγάπη του Θεού, πού καταδέχεται νά έρθει και νά κατοικήσει στή φθαρτή ανθρώπινη ύπαρξη! Ηθικά τέλειος δέν είναι εκείνος πού τηρεί τυπικά τίς έντολές του Θεού, αλλά εκείνος πού αγαπά τόν Θεό. Αυτός τίς έντολές τίς τηρεί γιά νά μή φύγει από τόν δρόμο πού όδηγεί στόν Θεό. Στόχος του χριστιανού δέν είναι μόνο νά τηρεί τίς έντολές του Θεού, αλλά νά γίνει κατοικητήριο του Θεού.

Όσο καθαρίζεται ή ψυχή μας από τά πάθη, τόσο προοδεύουμε στήν άγάπη του Θεού. Όταν καθαρί-

ζουμε τήν ψυχή μας από τὰ πάθη, τότε αὐτή γίνεται κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ, γιατί ὁ Θεός δέν κατοικεῖ σέ βρώμικες ψυχές. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἀναφύεται σέ καθαρές ἀπό πάθη ψυχές. Ἡ καθαρή ψυχή ἐλκύεται ἀπό τόν Θεό καί φυσιολογικά τόν ἀγαπᾷ ἐνθέρμα καί ποθεῖ τήν κοινωνία-ἐπικοινωνία μαζί Του. Ὁ πνευματικός ἀγώνας στοχεύει στήν κάθαρση ἀπό τὰ πάθη καί τήν ἀντικατάστασή τους μέ τίς ἀρετές. Ἡ κάθαρση τῆς ψυχῆς γίνεται μέ τήν πνευματική ζωή, δηλ. τήν προσευχή, τήν ἄσκηση, τήν ἐγκράτεια, τήν ἐξομολόγηση καί τή θεία Κοινωνία. Ὁ ἀγιασμός εἶναι ἀνάλογός τῆς κάθαρσης. Κάθαρση καί πνευματική ἄνοδος συμπορεύονται. Ὅσο κανεῖς ἀποσπᾶται ἀπό τίς ἀμαρτωλές προσκολλήσεις, τόσο πιό πολύ ἀγαπᾷ τόν Θεό. Οἱ ἄσκητές, οἱ ὁποῖοι ἐπιδιώκουν τήν πλήρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἀπομακρύνονται ἀπό κάθε γήινη προσκόλληση. Γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ χρειάζεται νά ὑπερνικήσει κανεῖς τόν κακό ἑαυτό του καί τίς κακές ἐπιρροές τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντός του. Ὅταν αὐξηθεῖ ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Θεό, ὁ πιστός θεωρεῖ καί τίς μικρές ἀμαρτίες μεγάλες, γιατί καί μ' αὐτές ἀρνεῖται τήν ἀγάπη του πρὸς Αὐτόν. Ὁ φιλήδονος δέν μπορεῖ νά ἀγαπήσει τόν Θεό, γιατί ἡ ἐνοχή τῆς ἀμαρτίας δέν τόν ἀφήνει νά προσευχηθεῖ. Ὅταν ἀγαπήσει τόν Θεό, τότε ἀντιστέκεται καί δέν πράττει ἀνηθικότητες, γιατί ἡ προσευχή τόν προστατεύει ἀπό τίς πτώσεις καί ὁ φόβος τῆς ἀπομάκρυνσης ἀπό τόν Θεό τόν κρατᾷ σέ ἐτοιμότητα. Ὁ ἐγωιστής δέν ἀφήνει ὡρο στήν καρδιά του γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Αὐτός δέν θέλει κανέναν πάνω ἀπό τό κεφάλι του· ἐπιδιώκει νά κάνει ὅ,τι τοῦ ἀρέσει. Ὅταν ἀγαπήσει τόν Θεό, τότε ὁ ἐγωισμός του μετατρέπεται σέ δυνατό πόθο τελείωσης καί προσέγγισης τοῦ Θεοῦ. Ὁ φιλάργυρος, πού δαπανᾷ τή ζωή του στό κυνήγι τῶν χρημάτων καί εἶναι βουτηγμένος στήν ὕλη, δέν ἀσχολεῖται καθόλου μέ τήν ψυχή του καί μέ τόν Θεό. Ὅταν ὁμως ξυπνήσει ἀπό τόν πνευματικό ὕπνο καί ἀγαπήσει τόν Θεό, τότε ἐπικεντρώνεται στά πνευματικά καί μέ τὰ χρήματά του γίνεται φιλόανθρωπος. Ὅπως, ὅταν κάποιος ἐρωτευθεῖ, γιά νά εὐαρεστήσει τό ἀγαπημένο του πρόσωπο, ἀλλάζει τή συμπεριφορά του, ἔτσι κι ὅταν ἀγαπήσει κάποιος τόν Θεό, ἀλλάζει τόν τρόπο ζωῆς του, γιά νά γίνει ἄξιος τῆς θείας ἀγάπης.

Ἰδιαίτερη ἀξία γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Θεό ἔχει ὁ πλούσιος ἐρχομός τῆς θείας Χάρης μέσω τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅλα τὰ Μυστήρια μᾶς συνδέουν μέ τόν Κύριο. Σέ ὅλα τὰ Μυστήρια ἐνεργεῖ τό Ἅγιο Πνεῦμα τῆ σωτηρία τῶν χριστιανῶν. Αὐτή ἡ αἴσθηση τῆς σωτη-

ρίας μᾶς ὁδηγεῖ στήν ἀγάπη τοῦ Σωτῆρος Θεοῦ. Γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στούς χριστιανούς τῆς Ρώμης: «ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πλημμύρισε στίς καρδιές μας μέσω τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού μᾶς δόθηκε» (Ρωμ. 5,5). Στό Βάπτισμα γίνεται ἡ ἐπανενοση μέ τόν Θεό καί ἡ ἐνταξή μας στήν Κιβωτό τῆς σωτηρίας, τήν Ἐκκλησία. Στό Χρίσμα γινόμεστε κατοικητήρια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Στήν Ἐξομολόγηση καθαρίζομαστε ἀπό τίς ἀμαρτίες τοῦ παρελθόντος καί ἐπανακτοῦμε τήν ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό. Στή θεία Κοινωνία ἔρχεται μέσα μας ὁ Χριστός, μᾶς καθαρίζει ἀπό ἀμαρτίες καί μᾶς ὁδηγεῖ στήν αἰώνια ζωή.

Ἡ ἀγάπη μας πρὸς τόν Θεό καλλιεργεῖται στήν ἀτομική προσευχή καί στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας. Ὅποιος ἀγαπᾷ τόν Θεό, ἀγωνίζεται νά ἐπικοινωνεῖ μαζί Του μέ θερμή τακτική προσευχή. Ἡ προσευχή ἀποτελεῖ σπουδαιότατο μέσο ἀπόκτησης τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Θεό. Ἡ κατανυκτική καί ταπεινή προσευχή ἐλκύει τή Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία αὐξάνει τήν ἀγάπη πρὸς τόν Θεό καί διατηρεῖ τή φλόγα τῆς ἁσβεστη. Ἡ ἀδιάλειπτος «προσευχή τοῦ Ἰησοῦ» κρατᾷ τήν καρδιά σταθερή στήν ἀνάμνηση τοῦ Θεοῦ καί ὁ Θεός τήν εὐλογεῖ καί τή χαριτώνει. Ὅσο πιό πολύ κανεῖς προσεύχεσαι, τόσο πιό πολύ συνδέεται μέ τόν Κύριο. Ὅπως στήν συναισθηματική ἀνθρώπινη ἀγάπη δέν κουράζεται κανεῖς νά ἐπικοινωνεῖ μέ τό ἀγαπημένο του πρόσωπο, ἔτσι καί σέ μεγαλύτερο βαθμό στήν προσευχή καί στή λατρεία τοῦ Θεοῦ δέν ὑπάρχει κόπος ἀλλά ξεκούραση καί χαρά. Ὁ ἀγωνιστής χριστιανός στήν προσευχή καί στή λατρεία τοῦ Θεοῦ αἰσθάνεται βιώματα πνευματικῆς χαρᾶς καί ἀγαλλίασης. Αὐτά τὰ θεόδοτα βιώματα τόν ὁδηγοῦν στήν περαιτέρω αὐξηση τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Θεό. Ἐλεγε ὁ γέροντας Παῖσιος ὅτι «ὁ Θεός δίνει ἴσκολάτες», γιά νά καταλάβουμε πόσο Γλυκύς εἶναι καί νά ἀγωνισθοῦμε νά τόν εὐαρεστήσουμε, γιά νά πᾶμε κοντά Του» (Γέροντος Παῖσιου Ἀγιορείτου, Λόγοι ΣΤ' Περί Προσευχῆς, σελ. 241). Μέ τή λατρεία τοῦ Θεοῦ, ὅπως τό φανερώνει καί ἡ λέξη λατρεία, δείχνουμε ἰδιαίτερη ἀγάπη καί ἀφοσίωση στόν Θεό. Στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας κατανύσσεται ἡ ψυχή μας καί ἀνεβαίνει πρὸς τόν Κύριο μέ ἱκεσίες, εὐχαριστίες καί δοξολογίες. Στίς ἀκολουθίες ἀκοῦμε συνέχεια τό ἱκετευτικό «Κύριε, ἐλέησον», πού σημαίνει «Κύριε, δεῖξε ἀγάπη». Ὁ Θεός σίγουρα μᾶς ἀγαπᾷ καθὼς μᾶς συγχωρεῖ καί μᾶς προστατεύει, ἐμεῖς χρειάζεται νά βοηθηθοῦμε ἀπ' Αὐτόν, ὥστε νά ἀνταποκριθοῦμε στήν ἀγάπη Του. Τό περιεχόμενο τῶν ὕμνων καί ἡ κατανυκτική βυζαντινή

μουσική συγκινούν τόσο βαθιά τόν χριστιανό, πού νομίζει ότι βρίσκεται στόν ούρανό και άκούει τούς χορούς τών αγγέλων και δέν θέλει νά σταματήσει αυτή ή εύφροσύνη. Χαρακτηριστικά τή Μεγάλη Σαρακοστή και τή Μεγάλη Έβδομάδα οί χριστιανοί νοιώθουν τόση μεγάλη χαρά και εύφροσύνη μέ τίς λατρευτικές συνάξεις τών περιόδων αύτών, πού λυπούνται, όταν τελειώνουν.

Μελετώντας κάποιος τόν λόγο του Θεού εύφραίνεται άπ' αύτόν και άναπτύσσεται μέσα του ή αγάπη πρós τήν πηγή αύτου του βιώματος, τόν Θεό. Όπως τά παιδιά αγαπούν τούς γονείς τους πού τά τρέφουν, έτσι και οί μελετητές του λόγου του Θεού αγαπούν τόν Θεό, γιατί τρέφει τήν ψυχή τους. Η μελέτη της Αγίας Γραφής και τών πατερικών κειμένων έλκύει στόν μελετητή τή θεία Χάρη, πού κατανύσσει και φωτίζει τήν ψυχή. Μελετώντας κάποιος τίς διδασκαλίες τών άπεσταλμένων του Θεού, τών προφητών της Παλαιάς Διαθήκης, πού μιλούσαν φωτισμένοι άπό τόν Θεό, διαπιστώνει ότι τά θεόπνευστα λόγια τους είναι τροφή της ψυχής. Σέ μεγαλύτερο βαθμό αισθάνεται πνευματική εύφροσύνη στή μελέτη της διδασκαλίας του Χριστού και τών μαθητών Του, τών άποστόλων. Και στή διδασκαλία τών Πατέρων της Έκκλησίας αισθάνεται ό μελετητής τό ίδιο βίωμα, γιατί τό ίδιο τό Άγιο Πνεύμα φώτισε κι αυτούς. Η διδασκαλία π.χ. του συγχρόνου μας αγίου Πορφυρίου άναπαύει πνευματικά, γιατί μεταφέροντας τόν λόγο του Ευαγγελίου στήν σύγχρονη εποχή συγκινεί βαθειά κάθε ψυχή.

Η αγάπη πρós τόν Θεό γιά νά καλλιεργηθεί, νά διατηρηθεί και νά αύξηθεί άπαιτεί άσκηση και θυσίες. Όπως γιά νά αγαπήσεις έναν άνθρωπο γιά φίλο ή γιά σύντροφο της ζωής σου χρειάζεται πολλή προσπάθεια, έτσι και γιά νά αγαπήσεις τόν Θεό άπαιτείται έντονος άγώνας και προσπάθεια. Είχε πει ό Χριστός στους άκροατές Του: «Όποιος θέλει νά μέ ακολουθει ως μαθητής μου, άς άπαρνηθεί τόν κακό έαυτό του κι άς σηκώνει τό σταυρό του κι άς μέ ακολουθει» (Μάρκ. 8,34). Δέν ειπε νά μέ ακολουθήσει μία φορά, αλλά νά μέ ακολουθει συνεχώς. Και άλλοτε: «όποιος αγαπά τόν πατέρα του ή τή μητέρα του πάνω άπό μένα, δέν είναι γιά μένα άξιος· και όποιος αγαπά τό γιό ή τήν θυγατέρα πάνω άπό μένα, δέν είναι γιά μένα άξιος» (Ματθ. 10,37). Έδώ έννοει τήν άρνηση πρós τούς συγγενείς, όταν μάς απομακρύνουν άπό τήν αγάπη του Θεού. Ό Χριστός ζητά νά μήν είμαστε ανθρώπαρεςκοι, αλλά θεάρεςκοι, δηλ. γιά μάς νά έχει μεγαλύτερη άξία ή γνώμη του Θεού άπό τή γνώμη τών συγγενών και

τών άλλων ανθρώπων. Αγαπώ τόν Θεό σημαίνει ότι γιά μένα ό Θεός είναι τό πών, είναι πάνω άπό κάθε επίγεια άξία και πάνω άπό τόν ίδιο τόν έαυτό μου. Αύτές οί θυσίες γίνονται εύάρεστες στόν Κύριο. Καθώς θά αύξάνεται ή αγάπη πρós τόν Θεό, θά αύξάνονται και οί θυσίες γι' Αύτόν. Η νηστεία, ό έκκλησιασμός της Κυριακής, ή έπιμονή στήν άμετεώριστη προσευχή, ή καλλιέργεια της αδιάλειπτης προσευχής, ή έγκράτεια στίς σκέψεις, στίς επιθυμίες και στίς αισθήσεις είναι θυσίες, πού γίνονται γιά τήν αγάπη του Θεού. Δέν αγαπούμε τόν Θεό, όταν τόν θυμόμαστε μόνον στήν κυριακάτικη θεία Λειτουργία ή μόνο στή βραδινή προσευχή. Δέν αγαπούμε τόν Θεό, όταν, αντί νά λειτουργηθούμε τήν Κυριακή, προτιμάμε τόν ύπνο, τή βόλτα, τό παιχνίδι, τήν τηλεόραση ή τό ίντερνέτ. Δέν αγαπούμε τόν Θεό, όταν προσευχόμαστε ψυχρά και τυπικά. Όταν κάποιος σταματά τήν άσκηση και τή συμμετοχή στά Μυστήρια, τότε ή καρδιά του ψυχραίνεται και δέν αγαπά τόν Θεό. Ό Θεός ως δημιουργός και προνοητής τών πάντων αγαπά όλους τους ανθρώπους. Εκείνους, όμως, πού κάνουν θυσίες γι' Αύτόν τούς αγαπά διπλά.

Σφάλλω πού στίς δλίψεις της ζωής νομίζω ότι ό Θεός δέν μέ αγαπά;

Στίς δυσκολίες φαίνεται ή αγάπη μας πρós τόν Θεό. Όποιος αγαπά τόν Θεό, στίς δυσκολίες της ζωής δέν τά βάζει μ' Αύτόν, αλλά ταπεινά δέχεται τήν κάθε δυσκολία ως σταλμένη ή έπιτρεπτή άπ' Αύτόν και προσπαθει νά τήν ξεπεράσει και νά ώφεληθει άπ' αύτή. Σ' όλα τά κακά της ζωής μας νά καταφεύγουμε στή στοργική αγάπη του Ουράνιου Πατέρα. Όταν π.χ. οί άνθρωποι μάς άπορρίπτουν νά σκεφτόμαστε ότι άξία έχει ή γνώμη του Θεού και όχι τών ανθρώπων. Νά προσπαθούμε κοντά στόν Θεό νά βρούμε άξία και νόημα ζωής. Στίς δυσκολίες χρειάζεται περισσότερη προσευχή, μελέτη και άσκηση.

Όσοι γκρινιάζουν πρós τόν Θεό, έμμεσα τόν βλασφημοούν αντί νά τόν δοξάζουν. Πολλοί συνεχώς γκρινιάζουν στόν Θεό γιά τίς όποιες έλλείψεις τους, γιά τά οικογενειακά προβλήματα, γιά τίς άρρώστιες, άκόμα και γιά τίς άποτυχίες τους και τά λάθη τους. Νά σκεφτόμαστε ότι όλα αυτά συμβαίνουν ή άπό εύλογία του Θεού ή άπό άνοχή του Θεού. Εφόσον όλα είναι ύπόψη του Θεού δέν πρέπει νά άπελπιζόμαστε και νά άπογοητευόμαστε. Ό Θεός κάτι καλό θά βγάλει.

Όταν στεναχωριέσαι λόγω άξεπέραστων προβλημάτων νά σκέφτεσαι ότι ό Θεός Πατέρας τά

ἐπιτρέπει για τό καλό σου. Νά καταφεύγεις στήν ἀγκάλη τοῦ Θεοῦ μέ τήν προσευχή. Νά σκέφτεσαι τίς πολλές δωρεές τοῦ Θεοῦ στή ζωή σου. Ἡ ἀγάπη μας πρός τόν Θεό συνήθως μᾶς κάνει δυνατούς στήν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς. Δέν φοβόμαστε τίποτε, γιατί ἀγαποῦμε τόν Θεό καί γνωρίζουμε ὅτι καί ὁ Θεός μᾶς ἀγαπᾷ.

Ἄν ἡ στενοχώρια ὀφείλεται σέ σφάλμα σου, νά τήν ἀντιμετωπίσεις μέ ταπείνωση καί νά διορθώσεις τό σφάλμα σου. Νά σκέφτεσαι ὅτι εἶσαι ἀδύνατος ἄνθρωπος στή γνώση, στή θέληση καί στήν ἀγάπη κι ὅτι χωρίς τή θεία βοήθεια κινδυνεύεις νά πέφτεις συνεχῶς. Νά πάρεις ἀπόφαση νά εἶσαι στό μέλλον πιό προσεκτικός καί νά ἀρχίζεις κάθε ἔργο σου μέ προσευχή. Ὅποιος θλίβεται για τά λάθη του

καί φθάνει στή μελαγχολία, αὐτό σημαίνει ὅτι ἔχει ἐγωισμό. Ὅποιος ὅμως θλίβεται καί καταφεύγει ταπεινά μέ τήν προσευχή στόν Θεό ἐλεεινολογώντας τήν μικρότητά του καί τήν κακία του, βρίσκει παρηγοριά. Χρειάζεται νά ἀγαποῦμε θερμά τόν Θεό καί νά καταφεύγουμε ταπεινά σ' Αὐτόν για νά προστατευόμαστε ἀπό τίς πτώσεις. Οἱ πτώσεις νά μᾶς ὀδηγοῦν στήν οὐσιαστική μετάνοια καί στή θερμή προσευχή. Ὑπάρχει καί τό ἐνδεχόμενο αὐτή ἢ θλίψη νά εἶναι πειρασμός ἐκ τοῦ πονηροῦ μέ στόχο νά διαταράξει τήν πνευματική ἰσορροπία μας καί νά μᾶς ὀδηγήσει στήν ἀπελπισία, στή μελαγχολία καί στήν αὐτοκτονία. Κάνε θερμή προσευχή καί ὁ Θεός δέν θά σέ ἀφήσει ἀπαρηγόρητο. ■

Ὁ Χριστός εἶναι φίλος μας

Γέροντος Πορφυρίου, Βίος καί Λόγοι, σελ. 232-235

Τόν Χριστό νά τόν αισθανόμαστε φίλο μας. Εἶναι ὁ φίλος μας. Τό βεβαιώνει ὁ ἴδιος, ὅταν λέει: «Υμεῖς φίλοι μου ἐστέ...» (Ἰωάν. 15,14). Σάν φίλο νά τόν ἀτενίζουμε καί νά τόν πλησιάζουμε. Πέφτομε; Ἀμαρτάνομε; Μέ οἰκειότητα, ἀγάπη κι ἐμπιστοσύνη νά τρέχουμε κοντά Του· ὄχι μέ φόβο ὅτι θά μᾶς τιμωρήσει ἀλλά μέ θάρρος, πού θά μᾶς τό δίδει ἡ αἴσθησις τοῦ φίλου. Νά τοῦ ποῦμε: «Κύριε, τό ἔκανα, ἔπεςα, συγχώρεσέ με». Ἀλλά συγχρόνως νά αισθανόμαστε ὅτι μας ἀγαπάει, ὅτι μας δέχεται τρυφερά, μέ ἀγάπη καί μᾶς συγχωρεῖ. Νά μή μᾶς χωρίζει ἀπ' τόν Χριστό ἡ ἀμαρτία. Ὅταν πιστεύομε πώς μᾶς ἀγαπάει καί τόν ἀγαπᾶμε, δέν αισθανόμαστε ξένοι καί χωρισμένοι ἀπ' Αὐτόν, οὔτε ὅταν ἀμαρτάνομε. Ἐχομε ἐξασφαλίσει τήν ἀγάπη Του κι ὅπως καί νά φερθοῦμε, ξέρομε ὅτι μᾶς ἀγαπάει.

Τό Εὐαγγέλιο, βέβαια, λέει μέ συμβολικές λέξεις για τόν ἄδικο ὅτι θά βρεθεῖ ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχει «ὁ τριγμός καί ὁ βρυγμός τῶν ὀδόντων» (Ματθ. 8,12 καί 13,42), διότι μακράν τοῦ Θεοῦ ἔτσι εἶναι. Καί ἀπό τούς νηπιτικούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας πολλοί ὁμιλοῦν για φόβο θανάτου καί κολάσεως. Λένε: «Ἐχε μνήμην θανάτου διηνεκῶς». Αὐτές οἱ λέξεις, ἂν τίς ἐξετάσομε βαθιά, δημιουργοῦν τό φόβο τῆς κολάσεως. Ὁ ἄνθρωπος, προσπαθώντας ν' ἀποφύγει τήν ἀμαρτία, κάνει αὐτές τίς σκέψεις, για νά κυριευθεῖ ἡ ψυχή του ἀπ' τό φόβο τοῦ θανάτου, τῆς κολάσεως καί τοῦ διαβόλου.

Ὅλα ἔχουν τή σημασία τους, τό χρόνο καί τήν περίστασή τους. Ἡ ἐννοια τοῦ φόβου εἶναι καλή για τά πρῶτα στάδια. Εἶναι για τούς ἀρχαρίους, γι' αὐτούς πού ζεῖ μέσα τους ὁ παλαιός ἄνθρωπος. Ὁ ἄνθρω-

πος ὁ ἀρχάριος, πού δέν ἔχει ἀκόμη λεπτυνθεῖ, συγκρατεῖται ἀπ' τό κακό μέ τόν φόβο. Καί ὁ φόβος εἶναι ἀπαραίτητος, ἐφόσον εἴμαστε ὑλικοί ἄνθρωποι καί χαμερπεῖς. Ἀλλ' αὐτό εἶναι ἓνα στάδιο, ἓνας χαμηλός βαθμός σχέσεως μέ τό θεῖον. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος προχωρήσει καί μπεῖ στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τί τοῦ χρειάζεται ὁ φόβος; Ὅ,τι κάνει, τό κάνει ἀπό ἀγάπη κι ἔχει πολύ μεγαλύτερη ἀξία αὐτό. Τό νά γίνεи καλός κάποιος ἀπό φόβο στόν Θεό κι ὄχι ἀπό ἀγάπη δέν ἔχει τόση ἀξία.

Προχωρώντας, καί τό Εὐαγγέλιο μᾶς δίνει νά καταλάβομε πώς ὁ Χριστός εἶναι ἡ χαρά, ἡ ἀλήθεια, πώς ὁ Χριστός εἶναι ὁ Παράδεισος. Πώς τό λέει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης; «Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τόν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δέ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ» (Α' Ἰωάν. 4,18). Προσπαθώντας διά τοῦ φόβου μπαίνομε σιγά σιγά στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Πάει τότε ἡ κόλασις, πάει ὁ φόβος, πάει ὁ θάνατος. Ἐνδιαφερόμαστε μόνο για τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Κάνομε τό πᾶν γι' αὐτή τήν ἀγάπη. Ὅ,τι ὁ γαμπρός για τήν νύφη.

Ἄν θελήσομε καί τόν ἀκολουθήσομε, καί τούτῃ ἡ ζωή μέ τόν Χριστό εἶναι χαρά, ἔστω καί μέσα σέ δυσκολίες. Ὅπως τό λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου». Αὐτή εἶναι ἡ θρησκεία μας, ἐκεῖ πρέπει νά πᾶμε. Δέν εἶναι τά τυπικά, ὅσο εἶναι νά ζεῖ κανεῖς μέ τόν Χριστό. Ὅταν αὐτό τό πετύχεις, τί ἄλλο θέλεις; Κέρδισες τό πᾶν. Ζεῖς τόν Χριστό καί ὁ Χριστός ζεῖ μέσα σου. Ὅλα μετά εἶναι πολύ εὐκόλα, ἡ ὑπακοή, ἡ ταπείνωση, ἡ εἰρήνη.

Πώς συμμετέχει ἡ φύση στή Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας (3)

τῆς Παρασκευῆς Μαντικοῦ, δασκάλας

Ἑλιά καί λάδι. Ἱστορία τῆς ἐλιάς

Ἡ ἱστορία τῆς ἐλιάς ἀνάγεται στά πρῶτα χρόνια τῆς ὀργανωμένης ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου πάνω στή γῆ. Ὡστόσο, φύλλα καί κλαδιά ἐλιάς βρέθηκαν στά ἐδαφικά προϊστορικά στρώματα τῆς Κύμης (Εὐβοία) πού ἀνήκουν στή γεωλογική περίοδο τῆς Ὀλιγόκαινης, καί ἀποδεικνύουν ὅτι τό πολύτιμο αὐτό δέντρο φύτευε στήν περιοχή δεκάδες χιλιάδες χρόνια πρὶν νά ὑπάρξει ὁ ἄνθρωπος. Οἱ προϊστορικοὶ κάτοικοι τῆς Θήρας καλλιεργοῦσαν τὴν ἐλιά πρὶν τὴν ἔκρηξη τοῦ ὁμώνυμου ἡφαιστείου. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνουν τὰ ἴχνη ἐλαιοπιεστηρίου κατασκευασμένου ἀπὸ λάβα πού ἀνακάλυψε ὁ Fouqué, τό ὁποῖο καί θεωρεῖται ἀπὸ τὰ σημαντικότερα προϊστορικά μνημεῖα¹. Φύλλα καί κλαδιά ἐλιάς βρέθηκαν καί στά ἐδαφικά προϊστορικά στρώματα τῆς Ἰταλίας καί τῆς Ἰσπανίας. Ἡ ἐλιά ἐμφανίστηκε γιὰ πρώτη φορά ὡς ἀγριελιά στήν ἀνατολική Μεσόγειο, ἐκεῖ ὅπου ἀναπτύχθηκαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότερους πολιτισμούς. Ἡ ἀγριελιά θεωρεῖται πρόγονος τῆς καλλιεργήσιμης ἐλιάς. Στὴν Ἑλλάδα καλλιεργεῖται τό εἶδος Ἑλαία ἢ Εὐρωπαϊκὴ (*Olea Europaea*) πού εὐδοκίμει κυρίως στίς παραμεσόγειες χώρες. Στίς χώρες τῆς Μεσογείου ἡ ἐλιά βρῆκε εὐνοϊκοὺς ὅρους γιὰ ν' ἀναπτυχθεῖ καί εὐδοκίμησε θαυμάσια. Τό εἶδος αὐτό ἔχει δύο ποικιλίες τὴν εὐρωπαϊκὴ, πού καλλιεργεῖται γιὰ τοὺς καρπούς της, καί τὴν δασικὴ ἢ ἀγρία ἢ στείρα ἐλιά, πού οἱ πολὺ μικροὶ καρποὶ της ἔδιναν πικρὸ καί ἐλάχιστα χρησιμοποιούμενο ἔλαιο².

Ὁ ἄνθρωπος τῶν Μεσογειακῶν περιοχῶν στὴ διάρκεια τῶν προϊστορικῶν χρόνων σκέφτηκε νά ὀργανώσει τὴν παραγωγή τοῦ ἐλαιοκάρπου καί τοῦ ἐλαιολάδου εἴτε δημιουργώντας ἐλαιόφυτα εἴτε ἐξημερώνοντας τό μέχρι τότε ἀγριο καί αὐτοφυές ἐλαιόδέντρο. Ἡ διαδικασία αὐτὴ ὑπῆρξε μακροχρόνια καί ἐπίπονη. Ἡ Κρήτη εἰκάζεται πὺς ἦταν ἡ περιοχή ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκίνησε νά καλλιεργεῖται συστηματικὰ ἡ ἐλιά. Ἡ συστηματικὴ καλλιέργεια τῆς ἐλιάς ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς τῆς Μεγαλονήσου συνέβαλε στήν ἀλματώδη ἀνάπτυξη τοῦ Μινωικοῦ πολιτισμοῦ. Κουκούτσια ἐλιάς στὸ Μύρτο Ἱεράπετρας, στήν Κνωσό, στὴ Ζάκρο στὸ Χαμαλεύρι Ρεθύμνου, ἐπιβεβαιώνουν τὴν παρουσία τοῦ πολύτιμου καρποῦ στήν πρῶτη ἐποχὴ τοῦ χαλκοῦ (Πρωτομινωικὴ περίοδος 2800-2100 π.Χ.).

Στίς πινακίδες τῆς Γραμμικῆς Β' γραφῆς πού ἀνακαλύφθηκαν στήν Ἀρχαία Πύλο, ὑπάρχει τό ἰδεόγραμμα τῆς ἐλιάς καί τοῦ ἐλαιολάδου³.

Οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Ἑβραῖοι καί οἱ Αἰγύπτιοι γνώριζαν τὴν ἐλιά. Κλαδιά τοῦ ἐλαιόδεντρου βρέθηκαν στοὺς τάφους τῶν Φαραῶ καί ἡ καλλιέργειά του περιγράφεται σέ πάπυρο πού χρονολογεῖται πρὶν ἀπὸ τό 1500 π.Χ.

Χρῆση ἐλιάς καί λαδιοῦ πρό Χριστοῦ

Ἡ ἐλιά στήν ἑλληνικὴ μυθολογία εἶναι σύμβολο εἰρήνης καί συμφιλίωσης. Ἡ Ἀθηνᾶ δωρίζει στοὺς Ἀθηναίους τό μέγιστο ἀγαθό, τὴν ἐλιά, ὡς σύμβολο εὐημερίας, συμφιλίωσης καί πολιτισμοῦ. Ὁ Ἡρακλῆς φτιάχνει τό ρόπαλό του ἀπὸ μία ἀγριελιά πού βρῆκε στίς ἀκτές τοῦ Σαρωνικοῦ. Ὁ ἴδιος μετὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῶν ἄθλων του φυτεῖ τὴν πρώτη ἀγριελιά στήν Ὀλυμπία. Τὰ κλαδιά αὐτοῦ τοῦ δέντρου ἔγιναν στεφάνια γιὰ νά στεφανώνουν τοὺς νικητὲς τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. Ὁ πολύτιμος χυμὸς τῶν καρπῶν του, τό ἐλαιόλαδο, ἦταν τό βραβεῖο γιὰ τοὺς νικητὲς τῶν Παναθηναϊκῶν ἀγώνων, πού γίνονταν πρὸς τιμὴ τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς. Γιὰ τοὺς Ἕλληνες ἡ ἐλιά ἦταν θεϊκῆς καταγωγῆς καί ἀθηναϊκῆς ἰθαγένειας. Ὁ Σοφοκλῆς στὸν Οἰδίποδα ἐπὶ Κολωνῶ ἀναφέρει: «...θάλλει εἰς τὴν χώραν ταύτην ἡ γλαυκὴ παιδοτρόφος ἐλαία, φύτευμα γηγενές μὴ φυτευθέν διὰ τῶν χειρῶν...». Τό δέντρο τῆς ἐλιάς καί ὁ καρπὸς του, τό πολύτιμο ἐλαιόλαδο, εἶχαν ξεχωριστὴ θέση στίς τελετὲς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καί τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Μεσογείου.

Τὰ κλαδιά τῆς ἐλιάς, τὰ φύλλα της, σκηνές ἀπὸ τό μάζεμα τοῦ καρποῦ της, στόλισαν τοίχους ἀρχαίων παλατιῶν, ἀλλὰ καί ἀρχαίους ἀμφορεῖς καί ἀγγεῖα.

Χρῆση ἐλιάς καί λαδιοῦ μετὰ Χριστόν

Ἡ ἐλιά χρησιμοποιήθηκε ὡς χριστιανικὸ σύμβολο ἀπὸ τὴν ἀρχή. Τό κλαδί τῆς ἐλιάς εἶναι τό σύμβολο τῆς συμφιλίωσης καί τῆς εἰρήνης. Τό περιστέρι, μετὰ τὸν κατακλυσμό, φέρνει στὸν Νῶε κλαδί ἐλιάς, σύμβολο ἐλέους καί εἰρήνης, σημάδι ὅτι τὰ νερά ὑποχωροῦν καί ἡ φύση γαληνεύει. Ἡ καρποφορία τῆς ἐλιάς συμβολίζει τίς πλούσιες εὐλογίες τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ τῶν πιστῶν (Ψαλμ. 51,10). Στὸ ἴδιο βιβλίο

ή πολύκαρπη ἐλιά συμβολίζει, ειδικότερα, τή χριστιανική μητέρα, πού μέ τούς καρπούς τῆς ἀγάπης της, τά παιδιά της, πλουτίζει τό σπιτικό της (Ψαλμ. 127,3). Στό ὅρος τῶν Ἑλαιῶν καί στόν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ, διαδραματίζονται τά μεγάλα γεγονότα τοῦ θείου δράματος (Ματθ. 26,30 καί 38). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος κάνει καί μία ἄλλη συμβολική χρήση τοῦ ἐλαιόδεντρου. Παρομοιάζει τόν ἀπιστο ἄνθρωπο μέ ἄγρια ἐλιά («ἀγριέλαιος») καί τήν Ἐκκλησία μέ ἡμερη ἐλιά («καλλιέλαιος»). Τό κλαδί τῆς ἄγριας ἐλιάς (ὁ ἄνθρωπος), πού θά ἐμβολιασθεῖ στήν ἡμερη ἐλιά (τήν Ἐκκλησία), ἀποκτᾷ τίς ιδιότητες τοῦ ἡμερου δέντρου (Ρωμ. 11,16 καί 24). Τό ἔλαιον (λάδι), τό προϊόν τῆς ἐλιάς, ἔχει κι αὐτό συμβολική σημασία. Στήν Ἁγία Γραφή εἶναι σύμβολο χαρᾶς, γιατί ὁ ἄνθρωπος πού ἀλείφει τό πρόσωπό του μέ λάδι, λάμπει (Ψαλμ. 103,15). Ἐπίσης εἶναι σύμβολο φιλίας καί τιμῆς (Ψαλμ. 22,5, Λουκ. 7,46).

Λάδι καί ὁρθόδοξη λατρεία

Τό ἐλαιόλαδο, ἱερό σύμβολο τοῦ κύκλου τῆς ζωῆς, χρησιμοποιεῖται σέ ὅλες τίς σημαντικές στιγμές καί τελετουργίες, γέννηση, βάπτισμα, γάμο καί θάνατο. Γιά τούς ὁρθόδοξους χριστιανούς τό λάδι, ὅπως καί τό κρασί καί τό σιτάρι, ἔχει τή σημασία θρησκευτικοῦ ἀγαθοῦ καθώς εἶναι συνδεδεμένο μέ τά μυστήρια τοῦ Χρίσματος, τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Εὐχελαίου. Τά καντήλια πού ἀνάβουν μέ τό ἐλαιόλαδο φωτίζουν τό χώρο τοῦ ναοῦ, διευκολύνουν τή διεξαγωγή τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καί τό φῶς τους μᾶς ὁδηγεῖ στό νοητό φῶς, τόν Κύριο, ὁ ὁποῖος εἶναι «τό φῶς τοῦ κόσμου» καί «φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τόν κόσμον» (Ἰω. 8,12 καί 1,9). Τά καντήλια εἶναι ἀναμμένα μπροστά στίς ἄγιες εἰκόνες, ἀφοῦ ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου καί τῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι παρουσία φωτεινή. Τό φῶς τῶν καντηλιῶν θυμίζει στούς πιστούς πώς πρέπει τά ἔργα τους νά εἶναι πάντα φωτεινά καί ἡ ζωή τους νά εἶναι πορεία στό φῶς.

Τό λάδι στά Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Χρίσματος

Τό Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος τό ἱδρυσε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ὅταν μετά τήν Ἀνάστασή Του παρήγγειλε στούς ἀποστόλους Του νά υπάγουν εἰς τά ἔθνη καί νά βαπτίζουν, ὅσους πιστεύουν εἰς Αὐτόν, «εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Καί οἱ Ἰουδαῖοι συνήθιζαν νά βαπτίζουν τούς προσηλύτους εἰς τήν θρησκείαν τους καί τούς μετανοοῦντας, ἀλλά τό ἰουδαϊκό βάπτισμα ἦταν βάπτισμα μετανοίας καί ὄχι σωτηρί-

ας⁴. Τό λάδι, μέ τό ὁποῖο στό Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος ἀλείφεται ὅλο τό σῶμα τοῦ βαπτιζόμενου, συμβολίζει τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία τόν δυναμώνει στήν πορεία πρὸς τήν πνευματική τελείωσή του.

Τό Χρίσμα εἶναι τό μυστήριο, κατά τό ὁποῖο ὁ ἱερέας μετά τό Βάπτισμα χρίει, δηλ. ἀλείφει, σταυροειδῶς ὅλα τά μέλη τοῦ βαπτιζόμενου μέ Ἅγιο Μύρο, λέγοντας τίς λέξεις: «Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου. Ἀμήν». Μέ τό Μυστήριο τοῦ Χρίσματος αὐτός πού βαπτίζεται λαμβάνει μέ ἄορατο, θαυμαστό τρόπο τά χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Στούς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ μετάδοση τῶν δωρεῶν καί τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γινόταν ἀπό τούς ἀποστόλους «δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν» (Πράξεις 8,14-17 καί 19,1-6). Ἡ διαδικασία αὐτή ἐγινε δύσκολη, ὅταν αὐξήθηκαν οἱ κατά τόπους Ἐκκλησίες καί πλήθυνε ὁ ἀριθμός τῶν πιστῶν πού ἐπιθυμοῦσαν νά βαπτισθοῦν. Ἔτσι οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καί οἱ διάδοχοί τους ἐπίσκοποι ἀντικατέστησαν τήν «δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν» μετάδοση τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στούς βαπτιζόμενους μέ τήν χρήση ἁγιασμένου Μύρου. Σήμερα ἡ παρασκευή καί ὁ καθαγιασμός νέας ποσότητας Ἁγίου Μύρου γίνονται κάθε δέκα χρόνια, στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, τή Μεγάλη Ἑβδομάδα, μέ τήν ἁρμονική συνεργασία ἀφενός τῆς χημικῆς καί φαρμακευτικῆς ἐπιστήμης καί ἀφετέρου «τῆς σιωπώμενης καί μυστικῆς παραδόσεως» τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐκκλησιαστική παράδοση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διαθέτει ἀπό τό 1850 τόν «Κατάλογο τῶν εἰδῶν τῶν ἁρωμάτων, ἐξ ὧν συντίθεται τό Ἅγιον Μύρον», πού περιλαμβάνει λάδι, κρασί καί ἄλλες 55 ἁρωματώδεις οὐσίες, πού συμβολίζουν τά πολυποίκιλα χαρίσματα καί τίς δωρεές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ ἐπιστήμες τῆς Χημείας καί τῆς Φαρμακευτικῆς συμβάλλουν στήν ἀρτιότερη παρασκευή του. Ἡ τυπική διάταξη παρασκευῆς καί καθαγιασμοῦ τοῦ Ἁγίου Μύρου πού ἀκολουθεῖται, ἀρχίζει τήν Κυριακή τῶν Βαΐων ξεχωριστά, συγκλίνει καί ἐνοποιεῖται τή Μεγάλη Πέμπτη μέ μία ἰδιαίτερη ἱεροτελεστία καθαγιασμοῦ. Τό Ἅγιο Μύρο τοποθετεῖται σέ ἀλαβάστρινα δοχεῖα, φυλάγεται στό «Μυροφυλάκιον», χώρο δροσερό, ἀεριζόμενο καί προστατευμένο ἀπό ἔντονες ἡλιακές ἀκτίνες, μέχρις ὅτου ἐξαντληθεῖ τό ἀπόθεμα, ὅποτε θά ἀρχίσει ἡ προετοιμασία τῆς νέας παρασκευῆς⁵.

Τό λάδι στό Μυστήριο τοῦ Εὐχελαίου

Τό Μυστήριο τοῦ Εὐχελαίου στήνεται στό λό-

για του αποστόλου Ἰακώβου, ὁ ὁποῖος στήν Καθολική Ἐπιστολή του γράφει: «Εἶναι κανείς ἀπό σᾶς ἄρρωστος; Ἄς προσκαλέσει τοὺς πρεσβυτέρους κι ἄς προσευχηθοῦν κοντά του, ἀφοῦ τόν ἀλείψουν μέ λάδι, εἰς τό ὄνομα τοῦ Κυρίου. Καί ἡ προσευχή πού γίνεται μέ πίστη θά σώσει τόν ἄρρωστο καί ὁ Κύριος θά τόν κάνει καλά, ὥστε νά σηκωθεῖ ἀπό τό κρεβάτι κι ἂν τυχόν ἔχει κάνει ἁμαρτίες, θά τοῦ συγχωρεθοῦν» (Ἰακ. 5,14). Ἡ προτεινόμενη ἀπό τόν ἀδελφόθεο Ἰάκωβο ἀκολουθία ἀπό τά δύο χαρακτηριστικά της γνωρίσματα, δηλ. τήν «εὐχή» (προσευχή) καί «τό ἔλαιο» (λάδι), ὀνομάστηκε ἀργότερα «Εὐχέλαιο». Στούς πρώτους αἰῶνες ἡ ἀκολουθία περιλάμβανε μία μόνο προσευχή. Οἱ χριστιανοί ἔφερναν λάδι, πού ἀγιαζόταν μέ συγκεκριμένη εὐχή στό τέλος τῆς Θείας Εὐχαριστίας καί μέ αὐτό ἄλειφαν τοὺς ἀσθενεῖς, πού εἶχαν σπίτι τους. Ἡ ὅλη, ὅμως, ἀκολουθία γινόταν καί ἀνεξάρτητα ἀπό τή θεία Εὐχαριστία. Ἔτσι ἄρχισαν νά προστίθενται εὐχές, ὕμνοι καί ἀναγνώσματα ἀπό τήν Καινή Διαθήκη μέχρι πού τό Μυστήριό τοῦ Εὐχελαίου πῆρε τήν τελική του μορφή, τήν ὁποία ἔχει σήμερα. Ἀπό τότε πού τό Εὐχέλαιο ἔπαψε νά τελεῖται κατά τή διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας, ἐπικράτησε νά γίνεται ἡ τελετή καί στά σπῖτια⁶. Τό Μυστήριό τοῦ Εὐχελαίου τελεῖται γιά τοὺς ἀσθενεῖς καί συντελεῖ στή θεραπεία τους, ἐφόσον ἐκεῖνοι δεχτοῦν μέ πίστη τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής Μάρκος μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ Ἀπόστολοι «ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἄρρώστους καί ἐθεράπευον» (Μάρκ. 6, 13). Οἱ Χριστιανοί ὅμως ζητοῦν τήν τέλεση τοῦ Εὐχελαίου ἀνεξάρτητα ἀπό τήν περίπτωσή τῆς ἀσθενείας. Τοῦτο δικαιολογεῖται ἀπό τό γεγονός ὅτι μέ τό Μυστήριό τοῦ Εὐχελαίου προσφέρεται ἡ δυνατότητα κάθαρσης τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος. Ἔτσι τό Εὐχέλαιο τελεῖται συχνά καί τήν περίοδο τῆς Μ. Σαρακοστής, πού εἶναι κατεξοχήν πνευματική περίοδος. Συνηθίζεται μάλιστα νά τελεῖται κάθε Μεγάλη Τετάρτη στοὺς ναοὺς γιά νά προετοιμαστοῦν οἱ πιστοί νά κοινωνήσουν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων τήν Μεγάλη Πέμπτη.

Ἡ ἀκολουθία τῆς Ἀρτοκλασίας

Ὁ ἱερέας στήν ἀκολουθία τῆς Ἀρτοκλασίας εὐλογεῖ μαζί μέ τοὺς ἄρτους (τό σιτάρι), τό κρασί καί τό λάδι, τά τρία βασικά στοιχεῖα τῆς τροφῆς καί τῆς συντήρησης τῶν ἀνθρώπων.

Φαρμακευτικές χρήσεις τοῦ ἐλαιόλαδου

Τό λάδι στήν ἀρχαιότητα χρησιμοποιήθηκε γιά θεραπευτικούς σκοπούς. Στόν Ἱπποκράτειο Κώδι-

κα συναντῶνται περισσότερες ἀπό 60 φαρμακευτικές χρήσεις τοῦ ἐλαιόλαδου μέ κυριότερη τή χρήση κατά τῶν δερματικῶν παθήσεων. Ὁ μέγας γιατρός τῆς ἀρχαιότητος ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι τό λάδι τῆς ἐλιάς θεραπεύει τή μαστίδα (ὕδρελαιο), τίς μικρές πληγές, τά ἀποστήματα, τά ἐρεθισμένα οὖλα, διατηρεῖ λευκά τά δόντια, δίδεται ὡς ἀντίδοτο σέ περιπτώσεις ἐλαφρῶν δηλητηριάσεων. Στό ἱερό τοῦ Ἀσκληπιοῦ χρησιμοποιοῦσαν τό λάδι γιά νά παρασκευάσουν εἰδικές ἀλοιφές καί ἰάματα. Ροφήματα ἀπό φύλλα καί ἄνθη ἐλιάς χρησιμοποιήθηκαν ὡς κρῦο κολλύριο γιά ἐρεθισμένα μάτια καί γιά τό ἔλκος τοῦ στομάχου. Ὁ καλός Σαμαρείτης προσέφερε τίς πρώτες βοήθειες στόν «ἐμπεσόντα εἰς τοὺς ληστές», ἀλείφοντας τίς πληγές του μέ λάδι. Σήμερα γινόμαστε μάρτυρες μίας θαυμαστῆς ἐπανάστασης στό χῶρο τῆς ἱατρικῆς. Ἡ ἐπιστήμη τῆς ἱατρικῆς ἐφιστᾷ τήν προσοχή στήν πρόληψη παρά στή θεραπεία καθώς καί στή χρήση φυσικῶν μεθόδων θεραπείας πού θά συνεπικουροῦν ἢ θά ὑποκαθιστοῦν τά συμβατικά φάρμακα. Ἐγκριτα ἱατρικά περιοδικά εἶναι γεμάτα μέ ἀναφορές, πού πιστοποιοῦν τίς ἐκπληκτικές καρδιοπροστατευτικές ιδιότητες τοῦ ἐλαιόλαδου. Εἶναι δύσκολο νά ἀπαριθμήσει κάποιος τίς πολυάριθμες εὐεργετικές ἐπιδράσεις τοῦ ἐλαιόλαδου στίς ἀρτηρίες καί στή συγκράτηση τῶν ἐπιπέδων τῆς χοληστερόλης. Ὁ Δρ. Ἄνσελ Κάς, διεθνoῦς φήμης ἐπιδημιολόγος βεβαιώνει ὅτι ἀπό ἔρευνες, πού ἔγιναν στό νησί τῆς Κρήτης, προέκυψε πῶς τό ὑψηλό ποσοστό τῶν αἰωνόβιων κατοίκων τῆς Μεγαλονήσου εἶναι χωρικοί τῶν ὁποίων τό πρόγευμα ἀποτελεῖται συχνά μόνο ἀπό ἓνα ποτήρι τοῦ κρασιοῦ ἐλαιόλαδο⁷.

Τό ἐλαιόλαδο στό μυστήριό τοῦ θανάτου

Ἀπό τά προϊστορικά χρόνια τά δύο πολύτιμα ὑγρά τοῦ μεσογειακοῦ χώρου, τό λάδι καί τό κρασί, φαίνεται νά διαδραματίζουν τό δικό τους ξεχωριστό ρόλο στίς νεκρικές τελετές. Ἡ συνήθεια νά ἀλείφουν τό σῶμα τῶν νεκρῶν μέ λάδι μαρτυρεῖται ἀπό τά ὁμηρικά χρόνια. Τά σώματα τῶν ἡρώων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου πλένονταν καί ἀλείφονταν μέ λάδι ἢ ροδόλαδο.

Στήν ὀρθόδοξη χριστιανική λατρεία τό ἐλαιόλαδο χρησιμοποιεῖται τήν ὥρα τῆς ταφῆς τοῦ νεκροῦ σώματος ἀπό τόν ἱερέα. Ὁ ἱερέας ραντίζει τό σῶμα μέ λάδι ψάλλοντας «ραντιεῖς με ὕσώπῳ καί καθαρισθήσομαι. Πλυνεῖς με καί ὑπέρ χιόνα λευκανθήσομαι» (Ψαλμ. 50,9).

Οἱ ἐλιές στή νηστεία τῆς ὀρθοδοξίας

Στόν ὀρθόδοξο κόσμο ἡ νηστεία, ἀποτελεῖ τό κυριότερο χαρακτηριστικό τῆς σύνδεσης λατρείας καί διατροφῆς. Ἐνῶ κατά τίς μεγαλύτερες νηστείες ἀπαγορεύεται ἡ κατανάλωση ἐλαιολάδου αὐστηρά, ἐπιτρέπεται ἡ κατανάλωση τῶν ἐλαίων. Βασική τροφή τῶν χριστιανῶν κάθε Τετάρτη καί Παρασκευή, ἀλλά καί τίς Σαρακοστές, εἶναι οἱ ἐλιές. Στά μοναστήρια οἱ μοναχοὶ ἐπινοοῦν νόστιμα φαγητά (ἐλιόψωμο, ἐλιόπιτα) στά ὁποῖα προσθέτουν ἐλιές, ἀντικαθιστώντας ἔτσι τό ἐλαιόλαδο.

«Λάδι, τό πιό σταθερό... ρευστό νόμισμα!»

Στίς ἐλαιοπαραγωγικές περιοχές τῆς πατρίδας μας τό λάδι θεωρεῖται τό μόνο ἀσφαλές εἰσόδημα τοῦ ἀγρότη. Τό λάδι τῆς ἐλιάς κυριάρχησε γιά πολλοὺς αἰῶνες στήν παραδοσιακή ἐλληνική οἰκονομία ὡς σταθερή νομισματική συναλλακτική μονάδα. Ὁ φτωχός ἀγρότης ἔκανε ὅλες τίς δουλειές καί διεκπεραίωνε ὅλες τίς συναλλαγές του μέ λάδι. Συχνά καί τά «δῶρα» πού ἔκανε σέ διάφορους κρατικούς ὑπαλλήλους ἢ φορεῖς τῆς ἐξουσίας ἀποσκοπώντας στήν εὐνοϊκή μεταχείρισή του ἦταν λάδι! Τό γεγονός αὐτό προσέδωσε μία ἐνδιαφέρουσα σημασία στό ρῆμα «λαδώνω»⁸. Στίς ἐλαιοπαραγωγικές περιοχές τῆς πατρίδας μας μέ λάδι προμηθευόταν ἡ νοικοκυρά τά μικροαντικείμενα, πού χρειαζόταν ἀπό τόν γυρολόγο, πανερά (περαστικό μικρέμπορα). Μέ λάδι γίνονταν οἱ μεγάλες ἀγορές σπιτιῶν καί χωραfiῶν. Λάδι ἔδιναν στοὺς ἐράνους. Οἱ ἐπαῖτες, «διακονιάρηδες», κρατοῦσαν ἓνα μεταλλικό δοχεῖο γιά νά συγκεντρώνουν τό λάδι ἀπό τίς ἐλεημοσύνες. Τό ἐλαιόλαδο ἀποτελοῦσε τήν ἀμοιβή τῶν καλαντιστάδων σέ ὅλες τίς ἐλαιοπαραγωγικές περιοχές τῆς Ἑλλάδας. Μέ λάδι κερνοῦσαν τόν παπά, πού ἀγίαζε τό σπίτι τά Φῶτα⁹.

Ἑλιά καί λαογραφία

Ἐντυπωσιακή παράδοση γιά τό δέντρο τῆς ἐλιάς πού ξεκίνησε ἀπό τή Νάξο: «Τότε, πού σταύρωσαν τόν Χριστό, ὅλα τά δέντρα ἔριξαν τά φύλλα τους ἐκτός ἀπό τήν ἐλιά. Τά ἄλλα δέντρα τήν παρεξήγησαν μά ἐκείνη τοὺς ἀπάντησε: «Τά δικά σας φύλλα ἔπεσαν, μά φύλλα θά ξανακάνετε. Ἐμένα δέν ἔπεσαν τά φύλλα μου, μά τό ξέρει ἡ καρδιά μου!» Γι' αὐτό ἡ καρδιά τῆς ἐλιάς εἶναι πάντα ξερή».

Τήν Κυριακή τῶν Βαῖων οἱ πιστοὶ φέρνουν στήν Ἐκκλησία εἰκόνες μαζί μέ κλαδιά ἐλιάς, τά φύλλα τῶν ὁποίων θά γίνουν φυλαχτά ἢ θυμιάματα. Σέ μερικά μέρη τῆς Ἑλλάδας τό πρῶτό τῆς

Πρωτοχρονιάς συνηθίζουν οἱ μητέρες νά χτυποῦν ἐλαφρά τά παιδιά τους μέ κλωνάρι τῆς ἐλιάς καί τήν ἴδια στιγμή νά τοὺς εὖχονται: «Χρόνια πολλά σάν τήν ἐλιά». Στά περισσότερα νησιά τοῦ Αἰγαίου καί σέ ἡπειρωτικές παραθαλάσσιες περιοχές τό λάδι ἀπό τό καντήλι τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἢ τό λάδι τῆς κολυμβήθρας γαληνεύει τά νερά! Ἀπό τή συνηθεια αὐτή τῶν Ἑλλήνων ναυτικῶν νά ρίχνουν στήν ἀγριεμένη θάλασσα λάδι ἀπό τό καντήλι τοῦ Ἁγ-Νικόλα γιά νά ἡρεμήσει, ἔχει μείνει στή γλώσσα μας ἡ πασίγνωστη λαϊκή φράση «ἡ θάλασσα εἶναι λάδι», ὅταν τά νερά της εἶναι γαληνεμένα. Στά Φάρασα τήν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων ἔριχναν στή φωτιά χλωρά φύλλα ἐλιάς καί ἀπό τό σκάσιμο, τόν θόρυβο, τήν κίνηση μάντευαν γιά θάνατο, ταξίδια κ.λ.π.¹⁰. Σέ ἄλλα μέρη «ἡ ξεματιάστρα» παρατηρώντας τά σχήματα τοῦ λαδιοῦ πάνω στό νερό ἀποφαίνεται, ἂν ὑπάρχει μάτιασμα. Καί μέ τόν ἴδιο τρόπο, μέ εὐχές καί λόγια μαγικά προσπαθεῖ νά τό διώξει! Ἡ ἐλιά ἐπηρέασε τά ἥθη καί τά ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων. Στά μνημόσυνα καί στά κόλλυβα οἱ νοικοκυρές στά Δωδεκάνησα προσφέρουν τή Ψυχόπιτα, γλυκιά πίτα παρασκευασμένη μέ ἐλαιόλαδο, ἀλεύρι, ζάχαρη καί μυρωδικά.

Ἡ λαϊκή σοφία ὑμνήσε τό δέντρο καί τόν καρπό μέ παροιμίες καί μαντινάδες.

«Ἄνθρωπος χωρίς ὑπομονή, λυχνάρι χωρίς λάδι» (Νίσυρος)

«Ἐγώ ἀγαπάω τήν ἐλιά γιὰτί κάνει τό λάδι καί φέγγει στήν ἀγάπη μου, ὅταν δειπνᾷ τό βράδυ» (Κρητική μαντινάδα). ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Λαμπράκη Μυρσίνη, «Λάδι: Γεύσεις καί πολιτισμός 5.000 χρόνων», Ἐφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, Ἀθήνα 2008, σελ. 12.
2. Ἐκπαιδευτική Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαίδεια, Φυτολογία, Ἐκδοτική Ἀθηνῶν, σελ. 104.
3. Μπουλώτης Χρ., «Ἡ ἐλιά καί τό λάδι στίς ἀνακτορικές κοινωνίες τῆς Κρήτης καί τῆς Μυκηναϊκῆς Ἑλλάδας», τόμος «Ἑλιά καί λάδι», σελ. 19-58.
4. Μπόνης Κ., «Κατήχησις καί Λειτουργική», ἐκδόσεις περιοδικοῦ Ἐκκλησία, Ἀθήνα 1999, σελ. 51.
5. Χρ. Τσοῦβαλη, «Τό Ἅγιο Μύρο στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο».
6. Χ. Γκότσης, π. Γ. Μεταλληνός, Γ. Φίλιας, «Ὁρθόδοξη πίστη καί λατρεία», Ο. Ε. Δ. Β. Ἀθήνα χχ, σελ. 153.
7. Jean Carper, «Τροφές πού ἀρέσουν στήν καρδιά», ἐκδόσεις Μοντέρνοι Καιροί, Ἀθήνα 2010, σελ. 80-81.
8. Ἐμμ. Κριαρά, «Νέο ἐλληνικό λεξικό».
9. Ν. καί Μ. Ψιλᾶκη, Ἡλίας Καστανάς, «Ὁ πολιτισμός τῆς ἐλιάς: Ἱστορία, Λαογραφία, Ὑγεία, Διατροφή», ἐκδόσεις Καρμάνωρ, Ἡράκλειο 2003, σελ.72.
10. Μ. Γ. Μερακλής, «Ἑλληνική Λαογραφία», ἐκδόσεις Ὀδυσσεάς, Ἀθήνα 2007, σελ. 261.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

2. Ὁ βυζαντινός ναός τοῦ ἁγίου Νικολάου στή Διμυλιά Ρόδου (Φουντουκλί).

τοῦ Δρ. Ἰωάννη Ἡλ. Βολανάκη,
Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Ε. Τ.

Θέση καί ὀνομασία

Βορειοδυτικά τῆς πόλεως τῆς Ρόδου καί σέ ἀπόσταση 50 χλμ. περίπου ἀπό αὐτή, ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν κλιτύων τοῦ ὄρους «Προφήτης Ἡλίας», (ὕψ. 780 μ.), κεῖται ὁ μικρός οἰκισμός «Διμυλιά». Νότια τῆς Διμυλιάς καί σέ ἀπόσταση 600 μ. περίπου ἀπὸ αὐτήν, δυτικά τῆς Ἑλεούσας καί νοτιανατολικά τῆς Σαλάκου, ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν κλιτύων τοῦ ὄρους «Προφήτης Ἡλίας», νότια τοῦ ὑψώματος «Περιοίλι»¹ καί στή θέση Φουντουκλί², σέ περιοχὴ κατάφυτη ἀπὸ διάφορους θάμνους καί ἄγρια δένδρα (ἀλισφακιές, κίσθους, μυρτιές, κουμαριές, σχίνα, στύρακες κυπαρίσσια, πλατάνια, κλπ.), καθὼς καί ἡμερα δένδρα (ἐλιές, συκιές, κορομηλιές, κυδωνιές, ἀχλαδιές, λεμονιές κ.λπ.) βρίσκεται ὁ ναός τοῦ ἁγίου Νικολάου.

Γύρω ἀπὸ τὸν ναὸ διατηροῦνται λείψανα ἀπὸ παλαιὰ οἰκοδομήματα, καθὼς καί ἓνα λίθινο ἀντίβαρο ἐλαιοπιεστηρίου, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν στὰ κτίσματα τοῦ Μετοχίου, πού ἔκειτο ἐκεῖ καί ὑπήγετο στήν παλαιὰ καί ἱστορικὴ Ἱερά Μονὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τοῦ Σινᾶ³.

Τὸ Μετόχι αὐτὸ εἶχε στήν ἰδιοκτησίαν του κτήματα, τὰ ὁποῖα ἐκαλλιεργοῦντο καί διὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν παραγομένων προϊόντων ἀφ' ἑνὸς μὲν συντηρεῖτο τὸ Μετόχι, ἀφ' ἑτέρου δέ τὰ περισσεύματα ἐστέλλοντο στήν Ἱερά Μονὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, ἡ ὁποία εὐρίσκεται στήν ἔρημο τοῦ Σινᾶ καί ἡ ἐπιβίωσή της ἐξαρτᾶτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον –καί ἐν μέρει ἐξαρτᾶται μέχρι σήμερα– ἀπὸ τὰ Μετόχια αὐτῆς⁴. Στὸ Μετόχι ἐστέλλετο Μοναχός ἢ συνηθέστερον Ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Μονὴν τοῦ Σινᾶ, ὁ ὁποῖος ὀνομάζετο «Ἐπιστάτης» καί προΐστατο τοῦ Μετοχίου, ἐξυπηρετώντας καί τίς λατρευτικὲς ἀνάγκες αὐτοῦ. Ἐκεῖνος εἶχε ὑπὸ τὴν εὐθύνην του ὅλα, ὅσα ἐσχετίζοντο μὲ τὸ Μετόχι, καθὼς καί τὸ προσωπικό, τὸ ὁποῖον διέμενε ἐκεῖ καί ἐργαζόταν διὰ λογαριασμόν τοῦ Μετοχίου⁵.

Α΄) Ἀρχιτεκτονική

Ὁ ναός τοῦ ἁγίου Νικολάου στό Φουντουκλί τῆς Ρόδου εἶναι μικρῶν διαστάσεων οἰκοδόμημα,

τό ὁποῖο ἀνήκει στὸν σπάνιο ἀρχιτεκτονικὸ τύπο τοῦ τετρακόγχου ναοῦ. Σέ ὁλόκληρὴν τὴν Δωδεκάνησο ἀπαντοῦν τρία μόνον παραδείγματα τοῦ τύπου αὐτοῦ. Εἶναι ἐνδιαφέρον, ὅτι καί τὰ τρία βρίσκονται στό νησί τῆς Ρόδου καί προέρχονται περίπου ἀπὸ τὴν ἴδια ἐποχὴ, ἥτοι :

1) Ρόδος, μεσαιωνικὴ πόλη, ἅγιος Γεώργιος Χουρμαλί (Χουρμαλί Μεδρεσέ), 15ος αἰ.

Πρόκειται διὰ μεγάλων διαστάσεων τετράκοχον οἰκοδόμημα⁶, τὸ ὁποῖο καλύπτεται μὲ ἡμισφαιρικό τροῦλλο καί διατηρεῖται σέ καλὴ σχετικῶς κατάστασι. Στὸ κέντρον τοῦ οἰκοδομήματος σχηματίζεται ἓνα τετράγωνο, σέ ἐκάστη πλευρὰ τοῦ ὁποῖου ἀνοίγεται ἀνὰ μία κόγχη, ἐσωτερικὰ ἡμικυκλική καί ἐξωτερικὰ τρίπλευρη ἢ ἡμιεξαγωνική.

Δυτικά τοῦ κυρίως ναοῦ κεῖται ὀρθογωνίου κατόψεως νάρθηκας, ὁ ὁποῖος καλύπτεται μὲ ἡμικυλινδρική καμάρα καί ἀποτελεῖ μεταγενέστερη προσθήκη. Στὴν βόρεια πλευρὰ τοῦ ναοῦ ὑπάρχει μνημεῖωδες Πρότυλον, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἀποτελεῖ μεταγενέστερη προσθήκη.

Στίς ἐσωτερικὲς ἐπιφάνειες τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ ὑπῆρχαν τοιχογραφίες, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἐλάχιστα μόνον λείψανα διατηρήθηκαν.

Ὁ ναός αὐτός ἀπετέλει κατὰ τοὺς μέσους χρόνους Καθολικὸ Μονῆς, τὰ κελλιά καί οἱ βοηθητικοὶ χώροι τῆς ὁποίας διατηροῦνται γύρω ἀπὸ τὸν ναὸ.

Μετά τὴν κατάληψιν τῆς Ρόδου ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς (1522)⁷, τὸ οἰκοδομικὸ συγκρότημα τῆς Μονῆς μετετράπη σέ Σχολὴ σπουδῆς τοῦ Κορανίου (Μεδρεσές), γνωστόν ὡς «Χουρμαλί Μεδρεσέ», ἥτοι «τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον μὲ τοὺς φοῖνικες»⁸.

2) Σάλακος, Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, 15ος αἰ.

Ἐντὸς τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Σαλάκου κεῖται ὁ ἐνοριακὸς ναός τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὁ ὁποῖος ἀρχικὰ ἀνηγέρθη ὡς τετράκογχος ναός⁹. Πρόκειται διὰ ἰκανῶν διαστάσεων οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον καλύπτεται μὲ ἡμισφαιρικό τροῦλλο καί διατηρεῖται σέ καλὴ σχετικῶς κατάστασι. Στὸ κέντρον τοῦ ναοῦ σχηματίζεται ἓνα τετράγωνο, σέ ἐκάστη πλευρὰ τοῦ ὁποῖου ἠνοίγετο ἀνὰ μία κόγ-

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΗΜΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩ! ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΤΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἐφθασεν ἡ πρώτη Σεπτεμβρίου, ἡ πρώτη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, τὴν ὁποίαν πρὸ ἐτῶν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἐν συνεχείᾳ σύνολος ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ὠρίσαμεν ὡς ἡμέραν προσευχῆς διὰ τὸ περιβάλλον. Ἐκτοτε, λόγῳ καὶ τῆς ἡμετέρας πρωτοβουλίας ταύτης, ἔχει γενικευθῇ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν προστασίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καὶ πολλὰ λαμβάνονται μέτρα ἐν προκειμένῳ διὰ τὴν αἰετοφροσίαν καὶ τὴν ἰσορροπίαν τῶν οἰκοσυστημάτων ἀλλὰ καὶ διὰ πᾶν σχετικὸν πρὸς αὐτὰς πρόβλημα.

Καθὼς μάλιστα τυγχάνει γνωστὸν καὶ ἐπιμεμαρτυρημένον ὅτι «οὐ λύνονται οἱ νόμοι τῆς φύσεως, οὐδὲ σαλεύονται, ἀλλὰ μένουσιν ἀκίνητοι» (πρβλ. Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, Εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον ΣΤ', Ρ.Γ. 48, 1042), ὀφείλομεν σήμερον νὰ ἐπικεντρώσωμεν τὴν προσοχήν μας εἰς τὰς ἀφανεῖς ἐπεμβάσεις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἰσορροπίαν τοῦ περιβάλλοντος, ἡ ὁποία διασαλεύεται ὄχι μόνον δι' ἐμφανῶν καταστρεπτικῶν ἐνεργειῶν, ὡς αἱ ἐκρίζωσεις τῶν δασῶν, ἡ ὑπεράντλησις τῶν ὑδάτων, ἡ ἐν γένει ὑπερεκμετάλλευσις τῶν φυσικῶν καὶ ἐνεργειακῶν πόρων καὶ ἡ μέσῳ διαρροῆς καὶ ἀποθέσεως τοξικῶν καὶ χημικῶν οὐσιῶν μόλυνσις μεγάλων χερσαίων καὶ ὑδατίνων περιοχῶν, ἀλλὰ καὶ δι' ἀφανῶν διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ πράξεων. Καὶ τοιαῦτα τυγχάνουν αἱ ἐπεμβάσεις εἰς τὰ γονιδιώματα τῶν ἐμβίων ὄντων καὶ ἡ δημιουργία κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μετελλαγμένων εἰδῶν ἀγνώστου ἐν συνεχείᾳ μετεξελίξεως, ὡς καὶ ἡ ἀνεύρεσις τρόπων ἀποδεσμεύσεως τεραστίων δυνάμεων, τῶν ἀτομικῶν καὶ πυρηνικῶν, τῶν ὁποίων ἡ μὴ ὀρθὴ χρῆσις δύναται νὰ ἐξαφανίσῃ πᾶν ἴχνος ζωῆς καὶ πολιτισμοῦ εἰς τὸν πλανήτην μας. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας δὲν εἶναι ἡ πλεονεξία καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς ὑπερισχύσεως τὰ μόνον κίνητρα τῶν ἐπιδιωκόντων νὰ ἐπέμβουν καὶ νὰ μεταλλάξουν τὰ

ἔμβια ὄντα, τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἐδημιούργησεν ὡς «καλὰ λίαν», ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπεροψία ὠρισμένων ὅπως ἀντιπαραταχθοῦν εἰς τὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποδείξουν ἑαυτοὺς ἱκανοὺς νὰ βελτιώσουν τὸ ἔργον Αὐτοῦ. Ἡ ψυχικὴ στάσις αὕτη χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὡς «ὑβρις», δηλαδὴ ὑπεροπτικὴ αὐθάδεια τοῦ ἔχοντος περιωρισμένον νοῦν ἐναντι τοῦ Πανσόφου καὶ Παντοδυνάμου Δημιουργοῦ.

Ἀσφαλῶς δὲν ἀντιτασσόμεθα πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον παρέχῃ ἐπωφελεῖς ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ περιβάλλον. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ χρησιμοποίησις τῶν πορισμάτων αὐτῆς διὰ τὴν θεραπείαν, παραδείγματος χάριν, ἀσθενειῶν εἶναι ἀσφαλῶς θεμιτὴ, ἀλλὰ ἡ βεβιασμένη ἐμπορικὴ ἐκμετάλλευσις προϊόντων τῆς συγχρόνου χημικῆς καὶ βιολογικῆς τεχνολογίας πρὸ τῆς τετελεσμένης διαπιστώσεως ὅτι εἶναι διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀβλαβῆ, εἶναι ἀσφαλῶς κατακριτέα, καθὼς ἐπανειλημμένως ὠδήγησεν εἰς τραγικὰς συνεπειὰς αὐτὸν καὶ τὸ περιβάλλον.

Ἡ ἐπιστήμη, καλῶς πράττουσα, διαρκῶς ἐρευνᾷ καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν φυσικὴν νομοτέλειαν καὶ τάξιν. Ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς πρωτοπλάστους «κατακυριεύσατε τῆς γῆς» (Γεν. θ' 1) παρέχει τὴν ἄδειαν τῆς ἐρέυνης καὶ γνώσεως τῶν φυσικῶν καὶ βιολογικῶν μηχανισμῶν οἱ ὁποῖοι δροῦν εἰς αὐτήν, διὰ νὰ εἶναι σύνολον τὸ φυσικὸν περιβάλλον παραδείσιον. Ἀρκεῖ ἡ ἐπιδίωξις τῆς γνώσεως καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις αὐτῆς νὰ μὴ στοχεύῃ μόνον εἰς τὸ κέρδος καὶ νὰ μὴ εἶναι ἀλαζονικὴ προσπάθεια οἰκοδομήσεως ἐνὸς νέου πύργου τῆς Βαβέλ, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ δημιούργημα θὰ προσπαθήσῃ νὰ φθάσῃ καὶ ἴσως, κατὰ τὴν ἔπαρσιν ὠρισμένων, νὰ ὑπερβῇ καὶ Αὐτὸν τὸν Δημιουργόν. Δυστυχῶς λησμονεῖ ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος ὅτι ὁ τοῦ «κάλλους γενεσιάρχης ἔκτισεν αὐτά» (Σοφ. Σολ. ιγ', 3) καὶ

χειρ Κυρίου «έθεμελίωσε τὴν γῆν, καὶ ἡ δεξιὰ Αὐτοῦ ἐστερέωσε τὸν οὐρανόν» (πρβλ. Ἦσ. μὴ', 13).

Καθῆκον, λοιπόν, ἡμῶν τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν εὐλαβῶν χριστιανῶν, εἶναι νὰ ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν καὶ κυρίως νὰ προσευχώμεθα ὅπως ὁ Δημιουργὸς τοῦ παντὸς Θεὸς φωτίζει τοὺς εἰδικῶς μὲ τὰ ἀνωτέρα θέματα ἀσχολουμένους ἐπιστήμονας ἵνα ἐν ταπεινώσει ἔναντι Αὐτοῦ καὶ ἐν σεβασμῷ πρὸς τὴν φυσικὴν νομοτέλειαν καὶ τάξιν εἰσέρχονται εἰς τὰ ἐνδότερα αὐτῆς καὶ ἀποφεύγουν τὴν διὰ λόγους οἰκονομικῆς ἐκμεταλλεύσεως ἢ ἄλλους, ὡς ἀνεφέρομεν, βεβιασμένην χρησιμοποίησιν τῶν πορισμάτων τῆς ἐρεῦνης των. Χρειάζεται μακρὰ πείρα διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι αἱ διαπιστωθεῖσαι εὐεργετικαὶ ἐπιρροαὶ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νέων γνώσεων δὲν συνεπάγονται παραπλεύρως ἐπιβλαβεῖς παρενέργειες εἰς τὸ περιβάλλον καὶ βεβαίως εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον.

Κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου ἡ τότε φωνὴ καὶ τὸ πρῶτον πρόσταγμα τοῦ Κυρίου «οἶον νόμος τις ἐγένετο φύσεως, καὶ ἐναπέμεινε τῇ γῇ, τὴν τοῦ γεννᾶν αὐτῇ καὶ καρποφορεῖν δύναμιν εἰς τὸ ἐξῆς παρεχόμενος...» (Μεγάλου Βασιλείου, εἰς τὴν ἐξαή-

μερον Θ', Ρ.Γ. 29, 96Α), ἐξασφαλίζουσα τὴν ἀειφορίαν αὐτῆς. Καὶ ἡ γῆ θὰ συνεχίσῃ νὰ γεννᾷ καὶ νὰ καρποφορῇ ἐφ' ὅσον ἀφεθῇ εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῆς τάξιν καὶ ἐφ' ὅσον ἡμεῖς οἱ πάροικοι ἐπ' αὐτῆς πορευθώμεν κατὰ τὰ προστάγματα καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάττωμεν καὶ ποιῶμεν αὐτάς. Τότε Ἐκεῖνος μόνον «δώσει τὸν ὑετὸν ἡμῖν ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ γενήματα αὐτῆς, καὶ τὰ ξύλα τῶν πεδίων ἀποδώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν [...] καὶ φαγώμεθα τὸν ἄρτον ἡμῶν εἰς πλησμονὴν καὶ κατοικήσωμεν μετὰ ἀσφαλείας ἐπὶ τῆς γῆς ἡμῶν. Καὶ πόλεμος οὐ διελεύσεται διὰ τῆς γῆς ἡμῶν [...]» (πρβλ. Λευιτ. 26, 4-5).

Προσευχόμενοι ἐπὶ τῇ εὐσήμεῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ καὶ τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἐνιαυτοῦ μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, Συμεὼν τοῦ ἱσαγγέλου καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπταρίθμων παίδων καὶ μετὰ τοῦ ἱεροῦ Ψαλμωδοῦ Δαυὶδ πρὸς τὸν Κύριον ὅπως ἐξαποστείλῃ τὸ πνεῦμα Αὐτοῦ καὶ ἀνακαινίσῃ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς (πρβλ. Ψαλμ. 103, 30), εὐλογῶν τὰ ἔργα τῶν χειρῶν Αὐτοῦ καὶ καταξιών ἡμᾶς λυσιτελῶς περαιῶσαι τὴν τοῦ χρόνου περίοδον, ἐπικαλούμεθα ὑπὲρ τῶν ἐρευνώντων τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως τὸν φωτισμόν, τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

, βιγ' Σεπτεμβρίου α'

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,

ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοὶ καὶ Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

«Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν!»

(Ἦσ. θ' 5)

Ἐνθουσιωδῶς καὶ χαρμοσύνως ὁ Προφῆτης μᾶς γνωστοποιεῖ προορατικῶς πρὸ αἰῶνων πολλῶν τὴν ἐκ τῆς Ἀειπαρθένου Γέννησιν τοῦ Παιδίου Ἰησοῦ. Βεβαίως, δὲν εὐρέθη καὶ τότε, περίοδον ἀπογραφῆς ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου, τόπος ἐν τῷ καταλύματι διὰ τὴν στέγασιν τῆς κυοφορούσης ἐκ Πνεύματος Ἁγίου Παρθένου καὶ οὕτως ἠναγκάσθη ὁ μνηστὼρ καὶ φύλαξ αὐτῆς ἅγιος Ἰωσήφ νὰ τὴν ὀδηγήσῃ εἰς σπήλαιον, εἰς τὴν φάτνην τῶν ἀλόγων, «τοῦ τεκεῖν τὸ Παιδίον». Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ὑποδέχονται, προσφέροντες τὴν εὐχαριστίαν εἰς τὸν Δημιουργόν: «οἱ Ἄγγελοι τὸν ὕμνον· οἱ οὐρανοὶ τὸν ἀστέρα· οἱ Μάγοι τὰ δῶρα· οἱ ποιμένες τὸ θαῦμα· ἡ γῆ τὸ σπήλαιον· ἡ ἔρημος τὴν φάτνην· ἡμεῖς δὲ Μητέρα Παρθένον»· οἱ ποιμένες ἀγραυλοῦν ἐπὶ «τὴν ποίμνην αὐτῶν» καὶ φυλάσσουν «φυλακάς νυκτός», καὶ ἄγγελοι θεωροῦντες ἐκστα-

τικοὶ τὸ Μυστήριον ὕμνολογοῦν (Ἑσπέρια Ἑορτῆς Χριστουγέννων).

Ἡ γλυκύτης τῆς Ἁγίας Νυκτὸς τῶν Χριστουγέννων περιβάλλει καὶ ἄλιν τὸν κόσμον. Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρωπίνων καμάτων καὶ πόνων, τῆς κρίσεως καὶ τῶν κρίσεων, τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐχθροτήτων, τῶν ἀνησυχιῶν καὶ τῶν ἀπογοητεύσεων, προβάλλει πραγματικὸν καὶ ἐπίκαιρον ὅσον ποτὲ τὸ μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, Ὅστις κατῆλθεν ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον εἰς τὴν κοιλίαν τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας ἵνα ἀνατείλῃ δικαιοσύνην καὶ πληθὸς εἰρήνης (πρβλ. Ψαλμ. οα' 7).

Ὑπὸ τὴν σιωπὴν καὶ τὴν εἰρήνην τῆς ἱερᾶς Νυκτὸς τῶν Χριστουγέννων, Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἀναρχος, ὁ ἀόρατος, ὁ ἀκατάληπτος, ὁ αἰὼς, ὁ αἰὼν, ὁ ὡσαύτως ὢν, εἰσέρχεται σαρκοφόρος, ἄσημος, ἀπλοῦς, πτωχός, ἄγνωστος, εἰς τὸ δράμα τῆς ἱστορίας. Εἰσέρχεται συγχρόνως ὡς «μεγάλῃς βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς σύμβουλος, [...] ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ

μέλλοντος αιώνας» (Ήσ. θ' 6). Ναί, ἔρχεται ὡς ἄνθρωπος ὑπὸ Μητρὸς Παρθένου καὶ λύει τὴν περιπλοκὴν τῆς ἀνομίας καὶ δίδει μὲ τὴν Χάριν καὶ τὸ Ἑλεός Του διέξοδον εἰς τὰς ἀπορίας τῆς ζωῆς, προορισμὸν καὶ ἀξίαν καὶ περιεχόμενον καὶ ὑποδειγματικὸν ἦθος καὶ πρότυπον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην περιπέτειαν.

Ὁ Κύριος προσελάβετο ἅπασαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ἡγίασεν αὐτήν. Ὁ προαιώνιος Θεὸς κατεδέχθη νὰ γίνῃ δι' ἡμᾶς ἔμβρυον καὶ νὰ κυοφορηθῇ εἰς τὴν γαστέρα τῆς Θεοτόκου. Οὕτως ἐτίμησε καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ἐκ τοῦ πρωταρχικοῦ σταδίου αὐτῆς καὶ ἐδίδαξε τὸν σεβασμὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς κηρύξεως αὐτοῦ. Ὁ τὰ πάντα Δημιουργήσας συγκατέβη νὰ γεννηθῇ ὡς Βρέφος καὶ νὰ γαλακτοτροφηθῇ ὑπὸ τῆς Παρθένου. Οὕτως ἐτίμησε τὴν παρθενίαν καὶ τὴν μητρότητα, τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν φυσικὴν. Διὰ τοῦτο ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος προτρέπει: «*γυναῖκες παρθενεύτε, ἵνα Χριστοῦ γέννησθε μητέρες*» (Λόγος ΛΗ', Εἰς τὰ Θεοφάνεια, PG 36, 313Α).

Καὶ ὥρισεν ὁ Κύριος τὴν συζυγίαν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος ἐν τῇ εὐλογημένῃ οἰκογενεῖᾳ. Αὐτὸς ὁ θεσμὸς τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας ἀποτελεῖ τὸ κύτταρον τῆς ζωῆς καὶ τὴν θερμοκοιτίδα τῆς ὑγιούς ψυχικῶς καὶ σωματικῶς ἀναπτύξεως τῶν τέκνων. Ὡς ἐκ τούτου, ἀποτελεῖ ὀφειλὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ καθήκον τῆς ἡγεσίας ἐκάστου λαοῦ ἢ διὰ ποικίλων τρόπων ἐνίσχυσις τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας.

Διὰ νὰ ἀναπτυχθῇ ἓν παιδίον ὑγιῶς καὶ ὁμαλῶς ἀπαιτεῖται μία οἰκογένεια ὅπου ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ζοῦν ἀρμονικῶς, ὡς ἓν σῶμα, μία σὰρξ, μία ψυχὴ, ὑποτασσόμενοι ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλον.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι πάντες οἱ πνευματικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἡγέται, ὡς ἄλλοι ἀγραυλοῦντες ποιμένες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἰθύνοντες τὰ τοῦ κόσμου, γνωρίζουν καὶ ἀποδέχονται τὴν θείαν ἀλήθειαν καὶ πραγματικότητα ταύτην, τὴν ὁποίαν διακηρύττομεν ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ κατὰ τὰ ἐφετεῖνὰ Χριστοῦγεννα. Πάντες ὀφείλομεν νὰ ἐνθαρρύνωμεν τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν φυσιολογικῶν οἰκογενειῶν διὰ νὰ ἀναπαράγουν ὑγιεῖς ψυχικῶς καὶ χαρούμενους πολίτας, πλήρεις αἰσθημάτων ἀσφαλείας, στηριζομένους εἰς τὸ αἶσθημα τῆς προστασίας τοῦ ἰσχυροῦ καὶ προστατεύοντος πατρὸς καὶ τῆς στοργικῆς καὶ ἀγαπῶσης μητρός. Οἰκογενείας, εἰς τὰς ὁποίας θὰ ἀναπαύεται ὁ Θεός. Προσκαλοῦμεν καὶ προτρεπόμεθα ἅπαν τὸ πλήρωμα τῆς Ἀγίας Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ὅπως πολιτευόμενον ἀξίως τῆς ἥς ἐκλήθη κλήσεως πράττῃ πᾶν τὸ δυνατόν διὰ τὴν στήριξιν τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας.

Ἀδελφοί, «*ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν*» (Ρωμ. ιγ' 12). Ἦδη οἱ ποιμένες πορεύονται πρὸς τὴν Βηθλεὲμ τὸ θαῦμα ἀνακηρύττοντες καὶ προσκαλοῦν ἡμᾶς νὰ τοὺς ἀκολουθήσωμεν, ὡς ἄλλοι «*ἄστερο-*

σκόποι μάγοι χαρᾶς πληρούμενοι» (τροπάριον δ' ᾠδῆς Ὁρθρου Ἑορτῆς Χριστοῦγεννῶν), «*δῶρα τίμια*» προσάγοντες Αὐτῷ «*χρυσὸν δόκιμον, ὡς Βασιλεῖ τῶν αἰώνων, καὶ λίβανον ὡς Θεῷ τῶν ὅλων, ὡς τριημέρῳ δὲ νεκρῷ σμύρναν τῷ ἀθανάτῳ*» (Ἀνατολίου, Στιχηρὸν ἰδιόμελον Ἑσπερινοῦ Ἑορτῆς Χριστοῦγεννῶν). Δηλαδή τὰ δῶρα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πίστεως μας καὶ τῆς δοκιμῆς μας ὡς χριστιανῶν καὶ μάλιστα ὀρθοδόξων εἰς τὸ ἦθος καὶ τὴν παράδοσιν, τὴν οἰκογενειακὴν, τὴν πατερικὴν, τὴν ἐκκλησιαστικὴν, τὴν ὀρθοπράττουσαν πάντοτε ἀνὰ τοὺς αἰῶνας καὶ συνεχούσαν μέχρι σήμερον τὴν εὐλογημένην κοινωνίαν μας, τῆς ὁποίας κύτταρον κατὰ Θεὸν βιοτῆς καὶ αὐξήσεως εἶναι, ἐπαναλαμβάνομεν, ἡ οἰκογένεια.

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα,

-2013 χρόνια συνεπληρώθησαν ἀπὸ τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ·

-2013 χρόνια καὶ ὁ Χριστός, ὅπως τότε, δὲν παύει νὰ καταδιώκεται ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἀδυνάτων ἀπὸ τὸν Ἡρώδη καὶ τοὺς παντοειδεῖς συγχρόνους Ἡρώδας·

-2013 χρόνια καὶ ὁ Ἰησοῦς διώκεται εἰς τὰ πρόσωπα τῶν χριστιανῶν ἐν Συρίᾳ -καὶ ὄχι μόνον·

-2013 χρόνια καὶ ὁ Χριστὸς φεύγει, ὡς πρόσφυξ μετ' αὐτῶν, ὄχι εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ εἰς τὸν Λίβανον, εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἀλλαχοῦ δι' ἀσφάλειαν ἐν τῇ ἀνασφαλείᾳ τοῦ κόσμου·

-2013 χρόνια καὶ τὸ Παιδίον Ἰησοῦς εἶναι ἀκόμη φυλακισμένον μὲ τοὺς δύο ἱεράρχας τῆς Συρίας Παῦλον καὶ Ἰωάννην, μὲ τὰς Ὁρθοδόξους μοναχὰς καὶ πολλοὺς ἀκόμη ἀνωνύμους καὶ ἐπωνύμους χριστιανούς·

-2013 χρόνια καὶ ὁ Χριστὸς σταυρώνεται μαζὶ μὲ αὐτοὺς ποὺ βασανίζονται καὶ φονεύονται διὰ νὰ μὴ προδώσουν τὴν πίστιν των εἰς Αὐτόν·

-2013 χρόνια καὶ ὁ Ἰησοῦς φονεύεται καθ' ἡμέραν εἰς τὸ πρόσωπον τῶν χιλιάδων ἐμβρύων, τὰ ὁποῖα οἱ γονεῖς των δὲν ἀφήνουν νὰ γεννηθοῦν·

-2013 χρόνια καὶ ὁ Χριστὸς ἐμπαίζεται καὶ ὀνειδίζεται εἰς τὸ πρόσωπον τῶν δυστυχισμένων παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ζοῦν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς οἰκογενείας, τῆς ἀνεχειρίας, τῆς πτωχείας.

Τὸν πόνον, τὴν θλίψιν καὶ τὰ παθήματα τῶν ἀνθρώπων ἦλθε καὶ ἔρχεται καὶ κατὰ τὰ ἐφετεῖνὰ Χριστοῦγεννα νὰ ἀναλάβῃ ὁ Κύριος, ὁ εἰπὼν «*ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε*» (Ματθ. κε' 40-41). Δι' αὐτοὺς ἦλθεν ἐκ Παρθένου, δι' αὐτοὺς ἐγένετο ἄνθρωπος, δι' αὐτοὺς ἐπαθεν, ἐσταυρώθη, ἀνέστη. Δι' ἡμᾶς ὅλους, δηλαδή. Ἄς ἄρωμεν, λοιπόν, ἕκαστος ἡμῶν τὸν προσωπικὸν αὐτοῦ σταυρὸν διὰ νὰ εὕρωμεν χάριν καὶ ἔλεον εἰς εὐκαιρον βοήθειαν· διὰ νὰ εἶναι «*μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός*», ὁ τεχθεὶς Ἑμμανουήλ, Σωτὴρ καὶ Κύριος. Ἀμήν.

Χριστοῦγεννα .βιγ'

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΡΟΔΟΥ κ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ

ΚΥΡΙΛΛΟΣ

διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Μητροπολίτης
τῆς Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Ρόδου, πρὸς τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ
τὸν φιλόχριστον λαὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

«Χριστὸς ἐφάπαξ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς
αἰεὶ γεννᾶται τοῖς θέλουσι» (Μάξιμος Ὁμολογητής).

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

Μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα πνευματικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως πανηγυρίζει καὶ ἐφέτος ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία τὴν μεγάλη Ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων, τὴν Μητρόπολη τῶν Ἑορτῶν κατὰ τὸν λόγο τοῦ Χρυσορρήμονος, καὶ μᾶς καλεῖ νὰ ἀποτολμήσουμε τὴν πορεία πρὸς τὴν ταπεινὴ φάτνη τῆς Βηθλεὲμ γιὰ νὰ προσκυνήσουμε τὸν γεννηθέντα καὶ ὡς νήπιο σπαργανωθέντα ἀπὸ τὴν Ἀγνὴ Παρθένο Κύριο τῆς δόξας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν Σωτῆρά μας, ὁ ὁποῖος «πλούσιος ὢν, ἐπτώχευσε δι' ἡμᾶς ἐκὼν».

Ἡ Εὐαγγελικὴ ἐξιστόρηση τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ «ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας» παρουσιάζει μὲ δωρικὴ λιτότητα καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ μοναδικὸ καὶ ἀνεπανάληπτο τοῦτο γεγονός τῆς κοσμικῆς ἱστορίας, καὶ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι κατὰ τὴν ἁγία ἐκείνη νύκτα οἱ Ἄγγελοι ἐψάλλαν τὸν ὕμνο τῆς εἰρήνης, τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» καὶ μετέφεραν στοὺς ἀγραυλοῦντες ποιμένες τὸ χαρμόσυνο μῆνυμα, τὸ Εὐαγγέλιο, ὅτι «ἐτέθη σήμερον Σωτὴρ», μὲ ἓνα λόγο, ὅτι ἐνώθηκαν τὰ οὐράνια μὲ τὰ ἐπίγεια, - ἡ διαφορετικὰ, ὅτι ἡ γῆ ἐγίνετο οὐρανός, ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ «ἐχων θρόνον οὐρανόν» ἀνακλίνεται ὡς βρέφος σὲ μιὰ κοιλότητα τῆς γῆς.

Οἱ θαυμάσιοι λειτουργικοὶ ὕμνοι τῆς Ἑορτῆς, ποὺ ἀκοῦμε νὰ ψάλλονται πανηγυρικὰ στοὺς Ναοὺς μας, ἐρμηνεύουν τὴν Εὐαγγελικὴ διήγηση, καὶ μᾶς καλοῦν σὲ μέθεξη τοῦ γεγονότος τῆς Χριστοῦ Ἐνανθρωπήσεως, τονίζοντας μὲν τὴν ἀνθρωπολογικὴ ἀλλαγὴ ποὺ αὐτὴ κοσμογονικὰ ἐπιφέρει, προτρέποντας δὲ τὸν πιστὸ ἀνθρώπο νὰ συσχετίσει ὑπαρξιακὰ τὸν ἑαυτό του μὲ αὐτή. Τὸ κάλεσμα τοῦ ἱεροῦ ὕμνωδοῦ τῆς Ἐκκλησίας «Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε», ποὺ γίνεται κάλεσμα τῆς Ἐκκλησίας, θέτει ὡς προαπαιτούμενο ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο τὴν ἄμεση καὶ προσωπικὴ ἐμπειρία τῆς ἔμπρακτης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία παίρνει σάρκα καὶ ὅσα μέσα στὴν ἱστορία, στὸ πρόσωπο τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Γιατί χωρὶς αὐτὴ τὴν ἐμπειρία ἡ δόξα πρὸς τὸν σαρκωθέντα Χριστὸ εἶναι ἀδιανόητος καὶ ἀτελέσφορος.

Τούτῃ ἡ ἐμπειρία, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐγίνετο ἄνθρωπος γιὰ αὐτὸς πρῶτος μᾶς ἀγάπησε, μᾶς δίνει καὶ τὴν πνευματικὴ ἱκανότητα νὰ ἀποκτήσει ἡ Γέννησή του νόημα ὡς γεγονός τῆς ὑπάρξεως μας, στὴν ἰδιαιτερότητα καὶ μοναδικότητα τοῦ προσώπου μας, νὰ ἀπαντήσει στὰ προσωπικά μας προβλήματα καὶ τὶς ἀγωνίες μας, τὶς φοβίες καὶ τὶς ἀνασφάλειες μας, νὰ ἀνετείλει τὸ ἀστέρι τῆς ἐλπίδας μας γιὰ τὴν ζωὴ, νὰ μαλακώσει τὴν καρδιά μας καὶ νὰ νοηματοδοτήσει τὸν καθημερινὸ ἀγῶνά μας. Κανεὶς καὶ τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ χαθεῖ ἐὰν ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ συντελεστεῖ μέσα στὴν καρδιά μας καὶ ἀνάψει σ' αὐτὴν τὴ φλόγα τῆς ἀγάπης πρὸς Ἐκεῖνον ποὺ ὑπερβολικὰ μᾶς ἀγάπησε καὶ μᾶς ἀγαπᾷ.

Ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς διαβεβαιώνει ὅτι ὁ Χριστὸς «ἐφάπαξ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς αἰεὶ γεννᾶται τοῖς θέλουσι». Ἡ φράση αὕτη ἐκφράζει τὴν προσωπικὴ εὐθύνη μας ἀπέναντι στοῦ κοσμοσωτήριου γεγονότος τῆς θείας Γεννήσεως. Τοῦ καθενὸς προσωπικὰ καὶ ὅλων μας συλλογικὰ ὡς Χριστιανῶν τῶν ἀρχῶν τῆς τρίτης χιλιετίας, ποὺ ζοῦμε σὲ ἓνα κοινωνικὸ παγκόσμιο περιβάλλον τὸ ὁποῖο, δυστυχῶς, δὲν ἀναπαύει τὶς ψυχές μας. Ἡ ὁποιαδήποτε ὁμως ἀλλαγὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἀρχίσει ἔξω ἀπὸ μᾶς, ἂν καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν πολυσυζητημένη ἀπαίτησή μας. Ἡ ἀφετηρία βρίσκεται στὸ χωρὶς τῆς καρδιᾶς μας. Ἄν ἐκεῖ τὴν ἐντοπίσουμε τότε εἶναι δυνατόν νὰ ἀνήκουμε σὲ ἐκείνους ποὺ πραγματικὰ θέλουν νὰ γεννηθεῖ ὁ Χριστὸς. Τότε καὶ ἡ Ἑορτὴ, παρὰ τὴν λειτουργικὴ της κατ' ἔτος ἐπανάληψη θὰ διατηρήσει τὴν μοναδικὴ καὶ σωτηρία ἀξία της.

Εὐχόμαστε ἀληθινά, εἰρηνικά, εὐφρόσυνα καὶ εὐλογημένα Χριστοῦγεννα.

Διάπυρος πρὸς Χριστὸν τεχθέντα
εὐχέτης πάντων ἡμῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

χη, έσωτερικά ήμικυκλική καί έξωτερικά τρίπλευρη ή ήμιεξαγωνική.

Στά μέσα του 19ου αϊ. κατεδαφίσθηκε ή δυτική κόγχη του οικόδομήματος καί ό ναός έπεξετάθη πρós τά δυτικά, ώστε σήμερα νά εμφανίζεται ώς τρίκογχος. Ειδικώτερα, στό μέσον της νοτίας κόγχης του ναού άνοίγεται μία είσοδος. Δυτικά τής εισόδου αυτής καί σέ ύψος 1,60 μ. περίπου από τής στάθμης τής αύλης, διατηρείται επί τής έξωτερικής επιφανείας του τοίχου μία μεγαλογράμματη, δίστιχος έπιγραφή, ή όποία έχει ως έξης: «1845 / Μαΐου 12». Πρόκειται γιά τήν χρονολογία, κατά τήν όποία έλαβε χώραν ή κατεδάφιση τής δυτικής κόγχης καί ή επέκταση του ναού πρós τά δυτικά.

Στίς έσωτερικές επιφάνειες τών τοίχων αυτού υπήρχαν αρχικά καλής ποιότητας τοιχογραφίες, από τίς όποιες διατηρούνται σήμερα μόνον έλάχιστα λείψανα. Ειδικώτερα στό δυτικό τμήμα τής έσωτερικής επιφάνειας τής βόρειας κόγχης του ναού διατηρείται καλής ποιότητας τοιχογραφία, ή όποία άπεικονίζει τήν κεφαλήν του άγίου Γεωργίου. Ό άγιος Γεώργιος φαίνεται ότι εικονίζετο όλόσωμος, έφιππος, Δρακοντοκτόνος.

3) Διμυλιά, Φουντουκλί, άγιος Νικόλαος, 15ος αϊ.

Ό ναός του άγίου Νικολάου άνήκει στον τύπο τών τετράκογχων ναών καί διατηρείται σέ καλή σχετικώς κατάσταση¹⁰.

Στήν υπόλοιπη Έλλάδα ό άστυλος, μονόκλιτος, τετράκογχος τύπος άπαντá μόνον στον άγιο Γεώργιο τών Λουκισίων Βοιωτίας¹¹.

Ναός τετράκογχος, μετά τεσσάρων έσωτερικών κιόνων, είναι ό ναός τών άγίων Αποστόλων του Σολάκη, στην Άθήνα¹².

Ειδικώτερα ό ναός του άγίου Νικολάου στό Φουντουκλί τής Ρόδου είναι μικρών διαστάσεων οικόδομημα καί άνήκει στον άρχιτεκτονικό εκείνο τύπο του άμιγώς τετρακόγχου, άνευ κιόνων ή πεσσών ή λοιπών στηριγμάτων ναού. Στό κέντρο του σχηματίζεται ένα τετράγωνον, σέ έκάστη πλευρά του όποίου άνοίγεται ανά μία κόγχη, έσωτερικά ήμικυκλική καί έξωτερικά τρίπλευρη ή ήμιεξαγωνική¹³. Δυτικά τής ανατολικής κόγχης καί σέ έπαφή μέ αυτήν σχηματίζεται όρθογωνίου κατόψεως κεραία, ό χώρος τής όποίας χρησιμεύει ως τό Ίερόν Βήμα του ναού. Στό μέσον της ανατολικής κόγχης άνοίγεται ένα παράθυρον (Άγιοθύριδον). Στό μέσον έκάστης τών λοιπών τριών κογχών, ήτοι: νοτίας, βόρειας καί δυτικής, άνοίγεται ανά μία είσοδος.

Σήμερα δέν υπάρχει τέμπλον, τό όποϊον συνήθως χωρίζει τό ιερόν βήμα από του κυρίως ναού.

Άνωθεν τής βόρειας εισόδου του ναού είναι έν-

τοιχισμένα διακοσμητικά σκυφία. Επίσης επάνω από τήν βορείαν είσοδον ύψώνεται μεταγενέστερον, μονόλοβον κωδωνοστάσιον.

Στό κέντρον του ναού ύψώνεται ό ήμισφαιρικός τρούλλος, ό όποιος φέρεται έφ' ύψηλου κυλινδρικού τυμπάνου. Έξωτερικά ή όροφή καλύπτεται μέ κοίλα κεραμίδια¹⁴.

Έσωτερικά του ναού καί στό μέσον περίπου τών σφαιρικών τριγώνων ή λοφίων εύρίσκονται τά λεγόμενα άκουστικά άγγεία ή ήχεϊα. Πρόκειται διά μικρού μεγέθους πηλίνους άμφορείς, λαγήνους ή φλασκοειδή άγγεία, πού έχουν έντοιχισθεί στό πάχος τών τοίχων, μέ κυκλικήν όπήν (διαμ. 0,03-0,05 μ.), από τήν όποϊαν εισέρχεται ό ήχος, ό όποιος, άφ' ενός μέν ενισχύεται, άφ' έτέρου δέ έξευγενίζεται.

Β') Τοιχογραφίες

Οί έσωτερικές επιφάνειες τών τοίχων του ναού καλύπτονται μέ τοιχογραφίες. Έπειδή ό ναός είχε ύποστει πολλές φθορές από τόν χρόνο καί τήν ύγρασία, ή Ίταλική Άρχαιολογική Ύπηρεσία προέβη κατά τίς αρχές του 20ου αϊ. στή στερέωση του μνημείου καί στή συντήρηση καί έν μέρει έπιζωγράφιση τών τοιχογραφιών. Τό εικονογραφικόν πρόγραμμα του ναού έχει ως έξης:

Ι. Ιερόν Βήμα

Τεταρτοσφαίριον: Στό τεταρτοσφαίριον τής άψίδας του Ίερού Βήματος εικονίζεται ή Δέηση¹⁵. Στό κέντρον τής συνθέσεως παρίσταται ό Ίησους Χριστός στηθαίος, μετωπικός. Φέρει πορφυρό-χρωμον, χειριδωτόν χιτώνα καί κυανοῦν ιμάτιον. Η κεφαλή Αυτού περιβάλλεται μέ ένσταυρον φωτοστέφανον. Εϋλογεί μέ τό δεξί Του χέρι καί κρατεί άνοικτόν, ένεπίγραφον κώδικα Εϋαγγελίου μέ τό άριστερό.

Δεξιά του Χριστού (βόρεια) παρίσταται όλόσωμος ή Θεοτόκος, ή όποία προσκλίνει πρós τόν Χριστό, δεομένη. Η Παναγία κρατεί άνεπτυγμένο ένεπίγραφο ειλητάριο.

Άριστερά του Ίησού (νότια) εικονίζεται όλόσωμος, όρθιος, στραμμένος πρós τόν Ίησούν, ό Ίωάννης ό Πρόδρομος, δεόμενος. Φέρει επίσης άνεπτυγμένο ένεπίγραφο ειλητάριο.

Κόγχη: Άνω ζώνη: Η Κοινωνία τών Αποστόλων. Κάτω ακριβώς από τή Δέηση εικονίζεται ή Κοινωνία τών Αποστόλων. Ό Ίησους Χριστός παρίσταται δύο φορές, όλόσωμος, όρθιος, φέρων άρχιερατικά άμφια καί ιστάμενος μπροστά από Άγία Τράπεζα, άνωθεν τής όποίας υπάρχει Κιβώριον. Στό νότιον μισό εικονίζεται νά κρατεί Άγιο Ποτή-

ριο, υπό μορφήν ἀμφορέα καί νά μεταδίδει τό αἷμα Του στούς Ἀποστόλους. Στό βόρειον μισό παρίσταται νά κρατεῖ ἄρτον καί ὑπό τήν μορφήν αὐτοῦ νά μεταδίδει τό σῶμα Του στούς μαθητές Αὐτοῦ.

Κάτω ζώνη: Στή θέση αὐτή παρίστανται τέσσερις Ἅγιοι Ἱεράρχες, στραμμένοι πρὸς τό κέντρον τῆς ἀψίδας, συλλειτουργοῦντες. Φέρουν ἀρχιερατικά ἄμφια καί κρατοῦν ἀνεπτυγμένα, ἐνεπίγραφα, λειτουργικά εἰλητάρια. Εἰκονίζονται οἱ ἑξῆς (ἀπό Β. πρὸς Ν.): 1) Μέγας Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας, 2) Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, 3) Μέγας Βασίλειος καί 4) Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

Μελισμός: Στό μέσον τῆς κόγχης τῆς ἀψίδας τοῦ Ἱεροῦ Βήματος καί κάτω ἀπό τό Ἀγιοθῦρον παρίσταται ὁ Μελισμός, ἥτοι εἰκονίζεται Ἅγια Τράπεζα καί ἐπάνω σέ αὐτήν τό Ἅγιο Δισκάριο καί τό Ἅγιο Ποτήριο.

Καμάρα: Στήν καμάρα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος παρίσταται, ὡς συνήθως, ἡ Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ.

Νότια πλευρά: Ἄνω ζώνη: Εἰκονίζονται τρεῖς Ἅγιοι σέ στηθάρια. Κάτω ζώνη: Στό μέσον περίπου αὐτῆς καί ἐντός τοῦ πάχους τοῦ τοίχου ἀνοίγεται μία κόγχη. Ἀνατολικά αὐτῆς παρίστανται δύο Ἅγιοι στηθαῖοι, μετωπικοί καί δυτικά εἰκονίζεται ὁ Πάτριωνας τοῦ ναοῦ, ἥτοι ὁ ἅγιος Νικόλαος, Ἀρχιεπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας. Παρίσταται στηθαῖος, μετωπικός, φέρων ἀρχιερατικά ἄμφια.

Βόρεια πλευρά: Ἄνω ζώνη: Εἰκονίζονται τρεῖς Ἅγιοι σέ στηθάρια. Κάτω ζώνη: Στό ἀνατολικό τμήμα αὐτῆς καί ἐντός τοῦ πάχους τοῦ τοίχου ἀνοίγεται ἡ κόγχη τῆς Προθέσεως. Πάνω ἀπό αὐτήν παρίστανται δύο Ἅγιοι σέ στηθάρια. Δυτικά αὐτῆς εἰκονίζονται δύο Ἅγιοι ὁλόσωμοι, ὄρθιοι, μετωπικοί.

II. Κυρίως ναός

Τρούλλος: Στήν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ τρούλλου θά εἰκονίζετο, ὡς συνήθως, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, στόν τύπον τοῦ Παντοκράτορα. Ἡ παράσταση ἀτυχῶς δέν διατηρεῖται.

Τύμπανον: Στό τύμπανον τοῦ τρούλλου παρίστανται δώδεκα ὁλόσωμοι, ὄρθιοι Προφῆτες, οἱ ὅποιοι φέρουν ποδήρεις χιτῶνες καί ἱμάτια καί κρατοῦν ἀνεπτυγμένα ἐνεπίγραφα εἰλητάρια. Σέ αὐτά ἀναγράφονται μεσσιανικὲς προφητεῖες, οἱ ὁποῖες προανήγγειλαν τὴν ἔλευση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σωτῆρα τοῦ κόσμου¹⁶.

Σφαιρικά τρίγωνα: Στά τέσσερα σφαιρικά τρίγωνα ἢ λοφία εἰκονίζονται οἱ τέσσερις Εὐαγγελιστές, ἥτοι: 1) Ματθαῖος, 2) Μάρκος, 3) Λουκᾶς καί 4) Ἰωάννης.

Νότιον τεταρτοσφαίριον: Ἄνω ζώνη: Ἡ Γέννη-

σις τοῦ Χριστοῦ. Κάτω ζώνη (ἀπὸ Ἀνατολάς πρὸς Δυσμᾶς): 1) Ἡ Φυγὴ στήν Αἴγυπτο, 2) Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ καί 3) Ἡ Βάπτισις τοῦ Χριστοῦ.

Βόρειον τεταρτοσφαίριον: Ἄνω ζώνη: Ἡ Σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ. Κάτω ζώνη (ἀπὸ Δυσμᾶς πρὸς Ἀνατολάς): 1) Ὁ Σίμων ὁ Κυρηναῖος, αἶρει τὸν σταυρόν τοῦ Κυρίου, 2) Ἡ Ἀνάστασις (Ἡ εἰς Ἄδου Κάθοδος) καί 3) Ὁ Λίθος.

Δυτικόν τεταρτοσφαίριον: Ἄνω ζώνη: Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Κάτω ζώνη (ἀπὸ Βορρᾶν πρὸς Νότον): 1) Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ 2) Ἡ Ἑγερσις τοῦ Λαζάρου καί 3) Ἡ Βαῖοφόρος.

Νότια κόγχη: Ἄνω ζώνη: Εἰκονίζονται πέντε στηθάρια Ἀγίων, μεταξύ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται οἱ Ἅγιοι: Κοσμάς ὁ Ποιητής καί ὁ Παῦλος τῆς Θηβαίδος. Κάτω ζώνη (ἀπὸ Ἀνατολάς πρὸς Δυσμᾶς): 1) Ἀρχάγγελος Μιχαήλ καί 2) ἅγιος Γεώργιος ὁ Διασφορίτης.

Βόρεια κόγχη: Ἄνω ζώνη (ἀπὸ Δυσμᾶς πρὸς Ἀνατολάς): 1) ἅγιος Παχώμιος, 2) Ὅραμα Ἰωάννου Εὐχαΐτων καί 3) Ὅραμα Πέτρου Ἀλεξανδρείας. Κάτω ζώνη (ἀπὸ Δυσμᾶς πρὸς Ἀνατολάς): 1) Γεράσιμος ὁ Ἰορδανίτης, ὑπηρετούμενος ὑπὸ θηρίου, 2) Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης καί 3) Σάββας ὁ Ἁγιασμένος.

Δυτικὴ κόγχη: Ἐκατέρωθεν τῆς δυτικῆς εἰσόδου εἰκονίζεται ἡ οἰκογένεια τῶν κτιτόρων τοῦ ναοῦ, ἥτοι: **Νότια εἰσόδου:** Παρίσταται τό ζεῦγος τῶν κτιτόρων, ἥτοι οἱ γονεῖς, οἱ ὅποιοι προσφέρουν ὁμοίωμα τοῦ ναοῦ στόν Ἰησοῦ Χριστό. **Βόρεια εἰσόδου:** Εἰκονίζονται τὰ τρία τέκνα τοῦ ζεύγους τῶν κτιτόρων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀποβιώσει καί στήν μνήμη τῶν ὁποίων ἀνηγέρθη ὁ ναός.

Τεχνотροπία: Τό γεγονός, ὅτι οἱ τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ἔχουν ἐπιζωγραφισθεῖ στίς ἀρχές τοῦ 20ου αἰ. καί κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ καθαρισμοῦ καί τῆς συντηρήσεως αὐτῶν, δυσχεραίνει τὴν ἀκριβῆ ἀποτίμησιν αὐτῶν. Παρά ταῦτα διαπιστώνονται μεταξύ ἄλλων καί τὰ ἑξῆς: Οἱ μορφές εἶναι ραδινές καί σχεδιασμένες μέ ἀκρίβεια, οἱ κινήσεις τῶν σωμάτων διακρίνονται γιὰ τὴν ἐκφραστικότητα αὐτῶν, παρατηρεῖται ρεαλισμός καί ἀπόδοση ἀκόμη καί τῆς δυσμορφίας ὀρισμένων προσώπων, οἱ συνθέσεις χαρακτηρίζονται ἀπὸ δραματικότητα καί γενικά οἱ τοιχογραφίες εἶναι ἐπηρεασμένες ἀπὸ τὴν μνημειακὴ βυζαντινὴ ζωγραφικὴ.

Οἱ τοιχογραφίες αὐτές ἔχουν δεχθεῖ δευτερευούσης σημασίας ἐπιδράσεις ἀπὸ τὴν δυτικὴ τέχνη, οἱ ὁποῖες ὅμως ἔχουν ἀφομοιωθεῖ μέ ἐπιτυχία καί ἔχουν ἐνταχθεῖ στὴ βυζαντινὴ παράδοση.

Χρονολογία: Τόσον οι εικονογραφικές συνθέσεις, όσο και οι επί μέρους μορφές ανακαλούν στη μνήμη μας έργα της μνημειώδους βυζαντινής ζωγραφικής του 14ου αϊ. Έπειδή όμως οι μορφές χαρακτηρίζονται από κάποια ξηρότητα και τυπική επανάληψη, είναι δυνατόν να χρονολογηθούν στον 15ον αϊ.

Ο ναός του αγίου Νικολάου στη θέση Φουντουκλί, της Διμυλιάς της Ρόδου, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της Δωδεκανήσου και της Ελλάδος γενικότερα. Η μελέτη της αρχιτεκτονικής και των τοιχογραφιών αυτού φωτίζουν πολλές πλευρές της Ιστορίας και της Τέχνης της περιοχής κατά τους μέσους χρόνους.

Τό μνημείο αυτό εύσκεται σε ένα καταπληκτικό και πανέμορφο φυσικό περιβάλλον και δέχεται κατ' έτος μεγάλο αριθμό επισκεπτών, έντοπων και ξένων, οι οποίοι τό επισκέπτονται, γιά νά γνωρίσουν τήν ιστορίαν και τήν τέχνη της Ρόδου και νά απολαύσουν τίς φυσικές όμορφιές της. ■

Σημειώσεις

1. Τό τοπωνύμιον «Περιόλι, τό», προφανώς από τό περιβόλι, κατά συγκοπήν τοῦ β.

2. Η όνομασία «Φουντουκλί, τό» προέρχεται πιθανώς από τήν ύπαρξη ή τήν καλλιέργεια στήν περιοχή αὐτή τοῦ φυτοῦ Φουντουκιά, τό βοτανολογικόν όνομα τῆς όποίας εἶναι «Κόρυλος ή άβελλάνιος» (Corylus avellanius). Πρόκειται γιά μικρό δένδρο ή θάμνο, ό όποίος άπαντά ώς αὐτοφυής σέ διάφορες περιοχές τῆς Ελλάδος, ιδιαίτερα τῆς βορείου, αλλά και καλλιεργείται, έπειδή παράγει τά φουντούκια, τά όποία εἶναι πολύ νόστιμα και θρεπτικά. Η φουντουκιά προτιμά εύφορα, σκιερά και ύγρά έδάφη, όπως εἶναι εκείνα τῆς περιοχῆς τοῦ Φουντουκλί. Στήν βόρεια Ελλάδα και ιδιαίτερα στό Άγιο Όρος ή φουντουκιά καλλιεργείται εύρύτατα και παράγονται άρίστης ποιότητος φουντούκια. Σημειωτέον, ότι ή Τουρκία, εἶναι ή χώρα μέ τήν μεγαλύτερη παραγωγή φουντουκιών παγκοσμίως. Σύμφωνα μέ μία άλλη έκδοχή, ή όνομασία «Φουντουκλί» πιθανώς προέρχεται από τό οικογενειακό έπώνυμο «Φουντουκλής», τό όποίο άπαντά σήμερα στή νήσο Χάλικη τῆς Δωδεκανήσου. Χρ. Ι. Παπαχριστοδούλου, Ιστορία τῆς Ρόδου, Αθήνα 1994, σ. 322. Έπίσης στήν Κρήτη (οίκισμοί Γερακάρι και Άποδούλου Άμαρίου Ρεθύμνης) άπαντά σήμερα τό έπώνυμον «Φυντικάκης». Αλλά, τόσον τό «Φουντουκλής», όσον και τό «Φυντικάκης», προφανώς προέρχονται από τό όνομα τοῦ φυτοῦ «Φουντουκιά».

3. Η Μονή τῆς Αγίας Αικατερίνης εύσκεται επί τοῦ όρους Σινά, στή θέση, όπου - σύμφωνα μέ τήν ύπάρχουσα παράδοση - ό Μωϋσῆς εἶδε τό όραμα «τῆς φλεγομένης και μη κατακαιομένης βάτου» και συνομίλησε μέ τόν ίδιο τόν Θεό (Έξοδ. Γ', 3-15). Η Μονή τοῦ Σινά ιδρύθηκε στά μέσα του 6ου αϊ. μ.Χ. από τόν Αυτοκράτορα Τουστινιανόν (527-565) και έκτοτε λειτουργεῖ συνεχώς μέχρι σήμερα. Αρχικά ήτο άφιερωμένη στήν Μεταμόρφωση τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ (6. Αυγούστου). Αργότερα και ύστερα από τή μεταφοράν σέ αὐτή τών λειψάνων τῆς αγίας Μεγαλομάρτυρος Αικατερίνης, αὐτή τιμάται στή μνήμη τῆς έν λόγω αγίας (25. Νοεμβρίου).

4. Μετόχια τῆς Μονῆς τοῦ Σινά ύπήρχαν επίσης στήν Κρήτη, όπως ήσαν μεταξύ άλλων και τά έξῆς: α) Χάνδακας (σημερινόν Ήράκλειον), αγία Αικατερίνη και άγιος Ματθαῖος, β) Χανιά, Αγία Τριάς. Τά δυό τελευταία Μετόχια διατηροῦνται μέχρι σήμερα. Ι. Βολανάκης, Τό Σιναῖτικό Μετόχι τοῦ αγίου Ματθαίου στό Ήράκλειο Κρήτης, «Σιναῖτικά Μετόχια σέ Κρήτη και Κύπρο», Αθήνα 2009, σ. 35-49.

Η Ήρα Μονή Σινά εἶχεν επίσης Μετόχια στή λοιπή Ελλάδα, στήν Κύπρο, στήν Κωνσταντινούπολη, σέ χώρες τῆς Βαλκανικῆς, στή Ρωσίαν, στήν Αἴγυπτον και άλλαχού. Όρισμένα από αὐτά διατηροῦνται μέχρι σήμερα.

5. Σημειωτέον, ότι ή Ήρα Μονή τῆς αγίας Αικατερίνης τοῦ Σινά εἶχε στή Ρόδο και δεύτερο Μετόχι, τό όποίο έκείτο στήν Ίαλυσό (Τριάντα). Μέχρι σήμερα διατηρεῖται εκεί ό ναός τοῦ Μετοχίου, ό όποίος εἶναι άφιερωμένος επίσης στόν άγιο Νικόλαο, Αρχιεπίσκοπο Μύρων τῆς Λυκίας. Οι έσωτερικές επιφάνειες τών τοίχων αὐτοῦ κοσμούνται μέ καλῆς ποιότητος τοιχογραφίες, τοῦ τέλους τοῦ 14ου - αρχών τοῦ 15ου αϊ.

6. Αναστάσιος Κ. Όρλάνδος, Αρχεῖον Βυζαντινών Μνημείων Ελλάδος (ABME), τ. 6 (1948), σ. 105, εἰκ. 92.

7. Οι Όθωμανοί Τούρκοι έπεχείρησαν επανειλημμένως νά καταλάβουν τήν νήσο Ρόδο, όμως συνήνησαν μεγάλην αντίσταση και απέτυχαν. Τελικά και ύστερα από πολύμηνη πολιorkία τῆς πόλεως τῆς Ρόδου, επί τῆς έποχῆς τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς ή Νομοθέτου (1494-1556) και μέ τήν προσωπικήν αὐτοῦ συμμετοχή, οι Όθωμανοί κατώρθωσαν νά κυριεύσουν τή Ρόδο και τά λοιπά νησιά τών Νοτίων Σποράδων ή τῆς Δωδεκανήσου και νά τά κρατήσουν υπό τήν κατοχήν τους μέχρι τό έτος 1912.

8. Η όνομασία «Χουρμαλί» όφείλεται προφανώς στό γεγονός τῆς ύπαρξης στήν αὐλή του φοινίκων.

9. Άν. Όρλάνδος, ABME, τ. 6 (1948), σ. 104, εἰκ. 91.

10. Άν. Όρλάνδος, ABME, τ. 6 (1948), σ. 101, εἰκ. 87.

11. Άν. Όρλάνδος, ABME, τ. 3 (1937), σ. 166 κ.έ.

12. Άν. Όρλάνδος, ABME, τ. 6 (1948), σ. 99.

13. Σημειωτέον, ότι έσωτερικά ήμικυκλικές και έξωτερικά τρίπλευρες ή ήμιεξαγωνικές εἶναι επίσης και οι κόγχες τών δυό υπολοίπων τετρακόγχων ναών τῆς νήσου Ρόδου.

14. Τό Υπουργεῖο Πολιτισμοῦ, διά τῆς 4ης Έφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου, προέβη πρόσφατα στήν στερέωση τοῦ ναοῦ και στήν άνακεράμωση τῆς όροφῆς αὐτοῦ.

15. Έκτός από τήν Δέηση, στό τεταρτοσφαίριον τῆς άψίδας τοῦ Ήρου Βήματος, από τοῦ τέλους τῆς Εικονομαχίας και έξῆς, συνήθως άπαντοῦν οι παραστάσεις : 1) Ήσοῦς Χριστός, Παντοκράτωρ και 2) Η Θεοτόκος Πλατυτέρα τών Ουρανών. Κατά τήν περίοδον τῆς Εικονομαχίας (718-843 μ. Χ.), συνήθως στό τεταρτοσφαίριον τῆς άψίδας τοῦ Ήρου Βήματος εἰκονίζετο άπλώς ένας σταυρός.

Χαρακτηριστικόν εἶναι τό παράδειγμα τοῦ ναοῦ τῆς Αγίας Σοφίας τῆς Θεσσαλονίκης: Πρό τῆς Εικονομαχίας στό τεταρτοσφαίριον τῆς άψίδας τοῦ Ήρου Βήματος εἰκονίζετο πιθανώς ή Θεοτόκος. Κατά τήν Εικονομαχίαν ή παράσταση αὐτή άντεκατεστάθη μέ ψηφιδωτόν, στό όποίον παρίστατο μεγάλου σχήματος άνιοσοσκελῆς σταυρός. Μετά τήν Εικονομαχίαν παρεστάθη και πάλιν ή Θεοτόκος όλόσωμος, ένθρονος, βρεφοκρατοῦσα. Από τήν πρώην παράσταση τοῦ σταυροῦ διατηροῦνται ακόμη λείψανα.

16. Πρόκειται γιά τή λεγόμενη συμφωνία τών δυό Διαθηκών, ήτοι τῆς Παλαιάς και τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ό,τι προφήτευσαν οι Προφῆτες και τό όποίο περιέχεται στήν Παλαιά Διαθήκη, τοῦτο πραγματοποιήθηκε στό πρόσωπο τοῦ Ήσοῦ Χριστοῦ και περιέχεται στήν Καινή Διαθήκη.

Η ΑΙΡΕΣΗ ΩΣ ΑΜΕΤΡΙΑ

Αρχιμ. Αύγουστίνος Γ. Μύρου, Δρ Θ.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει τήν διδασκαλία τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας «ὕγιαίνουσιν», γιά νά τήν ἀντιδιαστείλῃ ἀπό τή νοσηρή ἐκείνη τῶν αἰρετικῶν (Β' Τιμ. 4,3· Τιτ. 1,9 & 2,1). Μέ τόν τρόπο αὐτό δείχνει ὅτι ἀντιλαμβάνεται τήν αἵρεση ὡς ἀσθένεια στό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδιαίτερα εἶναι καί ἡ θέση τῶν ἐκκλησιαστικῶν πατέρων. Αὐτοί, ὡς ἄριστοι πνευματικοί γιατροί, μιμοῦνται τούς ἐμπείρους γιατρούς τῶν σωμάτων· πρίν δηλαδή φθάσουν στήν ἀντιμετώπιση τῆς αἰρέσεως, τήν μελετοῦν προσεκτικά καί κάνουν τήν ἀκριβή της διάγνωση. Ἡ ἐμπεριστατωμένη αὐτή μελέτη, πού γίνεται μέ τά καθαρισμένα καί φωτισμένα ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα αἰσθητήριά τους, τούς ὁδηγεῖ νά διακρίνουν καί νά περιγράψουν βασικά γνωρίσματα τῆς αἵρεσης. Ἐνα ἀπό αὐτά εἶναι ἡ ἀμετρία της.

Τί εἶναι ἡ ἀμετρία; Γενικά εἶναι ἡ ἀπουσία τοῦ μέτρου. Εἰδικότερα γιά τό ζήτημα τῆς Πίστεως σημαίνει τήν ἀπόκλιση ἀπό τό μέτρο τῆς Ἀληθείας. Ὅπως ἡ ἀσθένεια εἶναι ἡ ἀπόκλιση ἀπό τό μέτρο τῆς ὑγείας, εἴτε ὡς ὑπερβολή (πυρετός, ὑψηλή πίεση, παχυσαρκία), εἴτε ὡς ὑστέρηση (ὑποθερμία, χαμηλή πίεση, ἰσχνότητα), κατὰ παρόμοιο τρόπο καί ἡ αἵρεση νοεῖται ὡς ἀπόκλιση ἀπό τό μέτρο τῆς Ἀληθείας, εἴτε ὡς ὑπερβολή, εἴτε ὡς ἔλλειψη.

Ἐδῶ τίθεται τό πρῶτο καίριο καί κρίσιμο ἐρώτημα, στό ὁποῖο καλούμαστε ἀπαραίτητα νά ἀπαντήσουμε: Ποιό εἶναι τό μέτρο τῆς Ἀληθείας; Ἐάν αὐτό τό ἀγνοοῦμε, ἀδυνατοῦμε νά κατανοήσουμε μέ σαφήνεια καί ἀκρίβεια τί εἶναι ἡ αἵρεση, ποιά τά γνωρίσματά της καί ποιές οἱ ἐπιπτώσεις της στή ζωή μας. Γι αὐτό καί ὀφείλουμε νά ἀναζητήσουμε τήν αὐθεντική ἀπάντηση στό ἐρώτημα.

Στήν προσπάθειά μας αὐτή ἀσφαλεῖς ὁδηγοί εἶναι καί πάλι οἱ ἅγιοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθώντας τούς προφήτες καί τούς ἀποστόλους, δέχονται ὡς μέτρον ἀληθείας αὐτόν τόν ἴδιο τόν Θεό. «Μέτρον δ' αὖ Θεός ἐστί», λέ-

γει ἐπιγραμματικά ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Ποιήματα Δογματικά, 446,7). Καί ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ὀνομάζει τόν Θεό «αὐτοαλήθεια... διὰ τό ἄτρεπτον τῆς οὐσίας» (PG 28,53), ἐξαιτίας, δηλαδή, τοῦ ἀμεταβλήτου τῆς οὐσίας του. Ἀληθινά, τίποτε ἄλλο δέν ὑπάρχει ἀμετάβλητο στήν οὐσία του, ὅπως ὁ Θεός, καί ἐπομένως Αὐτός εἶναι τό μόνο σταθερό καί αἰώνια ἀμετακίνητο μέτρο Ἀληθείας.

Αὐτό ἰσχύει καί γιά τά τρία Πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀλλά γιά μᾶς τούς ἀνθρώπους ἀποκαλύπτεται καθαρώτερα στόν Υἱό τοῦ Θεοῦ, πού ἔγινε καί τέλειος ἄνθρωπος. Αὐτός εἶναι «ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια» (Ἰω.), «τό Α καί τό Ω, ἡ ἀρχή καί τό τέλος... ὁ ἦν ὁ ὢν καί ὁ ἐρχόμενος» (Ἀπ. 1,8). Ἐπειδή δέ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ἡ Κεφαλή τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, μορφώνει μέ τή δική του ὑπόσταση αὐτό τό πρόσωπο τῆς Ἐκκλησίας, οἱ πιστοί μποροῦν νά δοῦν σ' Αὐτήν καθαρώτερα τόν ἀόρατο Θεό (Γρ. Νύσσης, Εἰς τό Ἄσμα Ἀσμάτων, 6,256,17). Ἐπομένως τό μέτρον τῆς Ἀληθείας εὐρίσκεται στήν μία Ἐκκλησία τοῦ «ζώντος Θεοῦ», ἡ ὁποία γι αὐτόν τόν λόγο εἶναι «στῦλος καί ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας» (Α' Τιμ. 3,15).

Ἐχοντας λοιπόν συνειδητοποιήσει καλά οἱ ἅγιοι ποιό εἶναι καί πού εὐρίσκεται τό μέτρο τῆς Ἀληθείας, διακρίνουν μέ εὐκολία τήν αἵρεση ἀπό ὁποιαδήποτε κατεύθυνση καί ἐάν ὑπερβῇ τό μέτρο. Ὁ ἅγιος Χρυσόστομος διαπιστώνει ὅτι ὅλοι οἱ αἰρετικοί ἔφθασαν στήν πλάνη, διότι ἐγκατέλειψαν τό μέτρο καί ἐπέλεξαν τήν ἀμετρία. «Πρόσεχε ἀμέσως πῶς ὅλοι ἔπεσαν σέ πλάνη ἀπό ἔλλειψη μέτρου, ἀφοῦ ἄλλοι παρουσίασαν κάτι περισσότερο καί ἄλλοι κάτι λιγότερο. Γιά παράδειγμα, πρώτη ἀπ' ὅλες ἦταν ἡ αἵρεση τοῦ Μαρκίωνα. Αὕτη παρουσίασε ἄλλον θεό, πού δέν ὑπάρχει. Νά τό περισσότερο. Ὑστερα ἀπό ἐκείνη ἡ αἵρεση τοῦ Σαβελλίου, πού λέγει ὅτι ὁ Υἱός καί ὁ Πατέρας καί τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ἓνα πρόσωπο. (Νά τό λιγότερο). Ἐπειτα ἡ αἵρεση τοῦ Μαρκελλοῦ καί τοῦ Φω-

«Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος
μᾶς πληροφορεῖ ὅτι «παν-
του ἡ ἀμετρία προκαλεῖ τή
φθορά», ἐνῶ ὁ ἅγιος Χρυ-
σόστομος μᾶς ἀποκαλύπτει
ὅτι ἡ ἀμετρία «εἶναι ἐφεύ-
ρημα τοῦ διαβόλου»

τεινού... Ὑπάρχουν ὅμως καί ἄλλες. Ἀλλά ἐμεῖς γι' αὐτό παραλάβαμε κατὰ ἓνα μόνον τρόπο τήν Πίστη, γιά νά μήν ἀναγκαζόμαστε νά πλησιάσουμε σέ ἄπειρες αἱρέσεις... ἀλλά ὅ,τι θά ἐπιχειροῦσε κανεῖς νά προσθήσῃ ἤ νά ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτήν νά τό θεωρήσουμε νόθο» (Εἰς Ἑβρ., 8,4).

Ἡ τακτική αὐτή τῆς προσθέσεως καί τῆς ἀφαιρέσεως, ἡ τῆς ὑπερβολῆς καί τῆς ἐλαττώσεως, πού συνιστοῦν τά βασικά γνωρίσματα τῆς ἀμετρίας στήν Πίστη, παρατηρεῖται σέ ὅλες τίς μετέπειτα αἱρέσεις, μέχρι καί αὐτές τῶν ἡμερῶν μας, καί σέ ὅλα τά ἐπί μέρους δόγματα τῆς Πίστεως. Δειγματολογικά ἀναφέρομαι στό Χριστολογικό δόγμα. Οἱ αἰρετικοί Ἀρειανοί πίστευαν ὅτι ὁ Ἰησοῦς δέν εἶναι Θεός, ἀλλά κτίσμα τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ Μονοφυσίτες δέχονταν ὅτι ὁ Χριστός εἶχε τελικά μία φύση, τή θεία, ἡ ὁποία ἀπορρόφησε τήν ἀνθρωπίνη φύση. Ἕνα ἄλλο παράδειγμα εὐρίσκουμε στό δόγμα γιά τήν Παναγία. Πολλές ἀρχαῖες αἱρέσεις, ἀλλά καί σύγχρονες προτεσταντικές παραφυάδες, μειώνουν δραματικά τήν ἀλήθεια γιά τήν Παναγία καί ἀρνοῦνται νά τήν ὀνομάσουν Θεοτόκο. Ἀντίθετα, ἄλλοι ὑπερβάλλουν καί σχεδόν τήν θεοποιοῦν, ὅπως οἱ Παπικοί μέ τήν ἐφεύρεση τοῦ καινοφανοῦς δόγματος γιά τήν ἀσπορη σύλληψή της. Χαρακτηριστικό, τέλος, εἶναι τό παράδειγμα ἀπό τό σωτηριολογικό δόγμα. Γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, οἱ μέν Παπικοί ὑπολογίζουν τά ἀνθρώπινα ἔργα καί ὑποτιμοῦν τή θεία χάρη, γεγονός πού δικαιολόγησε τήν πυρά καί τά συγχωροχάρτια μέ ὅλες τίς τραγικές συνέπειες, ἐνῶ οἱ Προτεστάντες ὑπετονίζουν τή θεία χάρη καί ὑποβαθμίζουν τά ἀνθρώπινα ἔργα, μέ ἀποτέλεσμα

τήν ἀποδοχή τοῦ ἀπολύτου προορισμοῦ.

Συνοψίζοντας ὁ Μέγας Ἀθανάσιος μᾶς πληροφορεῖ ὅτι «παντοῦ ἡ ἀμετρία προκαλεῖ τή φθορά» (PG 28,1549,17), ἐνῶ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος μᾶς ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ ἀμετρία «εἶναι ἐφεύρημα τοῦ διαβόλου» (PG 50,663,61). Ἀντιλαμβανόμαστε ἔτσι καλύτερα τήν κύρια ρίζα τῆς αἱρέσεως, ἀλλά καί τίς

δραματικές της επιπτώσεις. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποφεύγει ἀμφίπλευρα τήν ἀμετρία καί παραμένει σταθερά μέσα στά ὅρια τοῦ μέτρου τῆς Ἀληθείας. Πορεύεται ὅπως ὁ ἀκροβάτης, ὁ ὁποῖος προσέχει νά μήν πέσῃ οὔτε ἀπό τά δεξιὰ, οὔτε ἀπό τά ἀριστερά. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι πάντοτε «σχοινοβατοῦσα». ■

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΕ' ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΔΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΙΑΣ (Βόλος, 4 - 6.11.2013)

Η ΚΕ' Πανορθόδοξη Συνδιάσκεψη Έντεταλμένων Όρθοδόξων Έκκλησιών και Ίερών Μητροπόλεων για θέματα αίρέσεων και παραθρησκείας, πού πραγματοποιήθηκε, υπό την αιγίδα του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ίερωνύμου, στο Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας στα Μελισσιάτικα Βόλου, από 4 έως 6.11.2013, με τη φιλόξενη φροντίδα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος και Άλμυρου κ. Ίγνατίου και υπό την προεδριάν του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Ανθίμου, Προέδρου της Συνοδικής Επιτροπής επί των Αίρέσεων, με θέμα: «Τό πρόβλημα της ασθενείας, αίρετικές και αποκρυφιστικές προσεγγίσεις», μετά από έκτενη συζήτηση επί των εισηγήσεων, ένεκρινε όμοφώνως τά ακόλουθα Πορίσματα:

1. Η Συνδιάσκεψη ασχολήθηκε με τό θέμα της ασθενείας και της θεραπείας της, όπως κατανοούνται, άφ' ενός στην Όρθόδοξη Έκκλησία και άφ' έτέρου στις σύγχρονες αίρετικές, αποκρυφιστικές και ανατολικοθρησκευτικές ομάδες.

Γιά νά κατανοηθούν οί ριζικές διαφορές ανάμεσα στις δύο αυτές προσεγγίσεις του θέματος, εΐναι άπαραίτητη ή γνώση της ανθρωπολογίας, πού προϋποτίθεται στην κάθε περίπτωση.

Η Όρθόδοξη ανθρωπολογία, στην όποία βασίζεται ή Όρθόδοξη θεώρηση του προβλήματος της ασθενείας και της θεραπείας της, δέχεται ότι ό άνθρωπος εΐναι δημιούργημα του Θεού, αποτελούμενο από δύο άρμονικώς ένωμένα, διάφορα όμως, συστατικά στοιχεία, τό σώμα και την ψυχή. Άνθρωπος δέν εΐναι μόνον ή ψυχή, ούτε μόνον τό σώμα, αλλά τό «συναμφότερον».

2. Η ασθένεια, σύμφωνα με τη διδασκαλία της Όρθοδόξου Έκκλησίας, έχει σχέση με την κτιστότητα του ανθρώπου και εΐναι αποτέλεσμα της πτώσεως, δηλαδή της έκουσίας άπομακρύνσεως του από την πηγή της ζωής και της άφθαρσίας, τόν Θεό. Η πτώση διετάραξε την άρμονική συνύπαρξη σώματος και ψυχής, με όλέθριες συνέπειες και για τά δύο.

3. Η πρόσληψη της ανθρωπίνης φύσεως από

τόν Θεό Λόγο άνοιξε τό δρόμο για την αναίρεση του θανάτου και τη σωτηρία του όλου ανθρώπου. Η ένανθρώπιση του Λόγου και ή νίκη Του κατά του θανάτου μετέτρεψαν τόν πόνο και την ασθένεια σε «τόπο» και «τρόπο» για τη σωτηρία μας. Έκτοτε γίνονται αυτά τά δύο μέσα σωτηρίας, εάν ό άνθρωπος ένέλευθερία επιλέξει την έν Χριστώ αξιοποίησή τους.

4. Στις διάφορες αίρετικές, αποκρυφιστικές και ανατολικοθρησκευτικές ομάδες συναντάμε διαφορετικές αντιλήψεις για την ασθένεια και την προέλευσή της, ήτοι: α) Στις αίρετικές ομάδες του ευρύτερου προτεσταντικού χώρου ή ασθένεια κατανοείται, είτε ως έργο ενός τιμωρού Θεού, έξαιτίας προσωπικών άμαρτημάτων, είτε ως αποκλειστικό έργο του διαβόλου. β) Στις αποκρυφιστικές ομάδες της «Νέας Έποχής» και τίς ομάδες πού προέρχονται από τίς ανατολικές θρησκείες, ή ασθένεια κατανοείται ως «μπλοκάρισμα» της όμαλης ροής της ένέργειας (τύπου Πράνα, Τσί, Συμπαντικής ένέργειας κ.ά.) στο ανθρώπινο σώμα.

5. Οί λεγόμενες «έναλλακτικές θεραπείες» άποτελούν έφαρμογή στο χώρο της υγείας των περί Θεού, ανθρώπου και κόσμου αντιλήψεων των ανατολικών θρησκειών και της «Νέας Έποχής του Ύδροχού» και γι' αυτό εΐναι πιό σωστό νά ονομάζονται: «Ίατρική της Νέας Έποχής». Για τίς ομάδες αυτές όλα εΐναι ένέργεια, όλα εΐναι Ένα («Έν τό πάν» της Θεοσοφίας) και όλα εΐναι Θεός. Με βάση αυτή τη θεώρηση, διδάσκουν ότι ό άνθρωπος, ανακαλύπτοντας τόν «Θεό - Έαυτό» του και ένεργοποιώντας τίς απόκρυφες δυνάμεις, πού δήτην κρύβει μέσα του, μπορεί νά αυτοθεραπεύεται. Ός αυτοθεραπεία νοείται τό «ξεμπλοκάρισμα» της ένέργειας.

6. Οί ποικιλώνυμες «έναλλακτικές θεραπείες» εΐσηγούνται τρόπους «ξεμπλοκαρίσματος» αυτής της ένέργειας. Έτσι, ή Όμοιοπαθητική, π.χ. προτείνει τό δυναμοποιημένο όμοιοπαθητικό φάρμακο, ό Βελονισμός την τοποθέτηση βελονών σε κατάλληλα σημεία των, κατ' αυτούς, «ένεργειακών καναλιών» του ανθρώπινου σώματος. Άλλες πάλι «θεραπείες», όπως τό Ρέικι, προτείνουν τό «ξεμπλοκάρισμα» «δι'

ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἀπό ἑνα ὑψηλῆς πνευματικῆς στάθμης ἄτομο... πού στην πραγματικότητα εἶναι κανάλι παγκόσμιων ἐνεργειῶν...».

Σέ ὀρισμένες «θεραπείες» δέν ἀπουσιάζει καί ἡ πρακτική σύζευξης χριστιανικῆς ὁρολογίας μέ ἀποκρυφιστικές ἐρμηνείες, στό πλαίσιο τῆς θεωρητικῆς τεκμηρίωσης τοῦ τρόπου μέτόν ὁποῖο, ὑποτίθεται, ὅτι ἐνεργεῖ ἡ μέθοδος. Οἱ περισσότερες ὁμάδες χρησιμοποιοῦν ἐπιστημονικοφανῆ ὁρολογία, μέ στόχο νά ἐντυπωσιάσουν καί νά παραπλανήσουν τό ἀνυποψίαστο Κοινό.

Ἄλλες πάλι, ὅπως ἡ Ὁμοιοπαθητική, ἰσχυρίζονται ὅτι μέ τὰ «φάρμακά» τους θεραπεύουν ἀκόμη καί τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, ὅπως τόν ἐγωϊσμό, τή ζήλεια, τήν ὀργή, τόν θυμό κ.ἄ., σφετερίζονται τό ἔργο τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ὡς «ιατρείου πνευματικοῦ».

7. Οἱ λεγόμενες ἐναλλακτικές θεραπείες δέν ἔχουν ἀπλῶς ἀποκρυφιστικές προεκτάσεις, ἀλλά τὰ ἴδια τὰ θεμέλιά τους εὐρίσκονται στόν ἐξωχριστιανικό καί μάλιστα στόν ἀποκρυφιστικό χώρο. Οἱ περισσότερες ἀποτελοῦν, ὄχι μόνο μία πρόταση θεραπείας τοῦ σώματος, ἀλλά ἐπαγγέλλονται τήν μετάβαση, μέσω τοῦ ἀποκαλούμενου «κβαντικοῦ ἄλματος», κ.ἄ. στή «Νέα Ἐποχή» καί τή δημιουργία ἑνός νέου τύπου ἀνθρώπου. Ἡ Συνδιάσκεψη διεπίστωσε ὅτι οἱ «θεραπείες» αὐτές (Ἀγγελοθεραπεία, Ἀγιουρβέδα, Ἀνθοϊάματα Μπάχ, Aura Soma, Ἀρωματοθεραπεία, Βελονισμός, Βιοενεργειακές Θεραπείες, Ἐσωτέρα Θεραπευτική, Κρανιοϊερή Θεραπεία, Κρυσταλλοθεραπεία, Ὁμοιοπαθητική, Ρέικι, Ρεφλεξολογία, Σιάτσου, ψευδοεπιστημονικές ψυχοθεραπείες κ.ἄ.) θεμελιώνονται σέκοσμο-θεωριακό ὑπόβαθρο, τό ὁποῖο εἶναι ἀντίθετο καί ἀσυμβίβαστο μέ τήν Ὁρθόδοξη πίστη.

8. Ἡ εὐρεία διάδοσή τους ἐξελίσσεται σέ μείζον κοινωνικό πρόβλημα ἱατρικῆς καί φαρμακευτικῆς φύσεως μέ ἠθικές, κοινωνικές καί πνευματικές προεκτάσεις, θέτοντας ἐνίστε σέκινδυνο ἀνθρώπινες ζωές. Δημιουργεῖ ἐπίσης σοβαρά πνευματικά καί ποιμαντικά προβλήματα. Ἡ Πολιτεία, καθὼς ἐγγυᾶται – καί διά τοῦ Συντάγματος – τό ἔννομο ἀγαθό τῆς υγείας, τό ὁποῖο τίθεται ἐν κινδύνῳ ἀπό τίς προαναφερθεῖσες «θεραπείες», ὀφείλει νά δράσει καί πρακτικά γιά τή διασφάλισή του.

Οἱ «θεραπείες» αὐτές ἀπειλοῦν μέ ἀλλοίωση τό Ὁρθόδοξο φρόνημα. Ἀποτελοῦν δυνητικά «γέφυρες», πού μποροῦν νά φέρουν σέ ἐπαφή ἀνύποπτους Ὁρθόδοξους χριστιανούς μέ τίς ἀνατολικές θρησκείες καί τόν Ἀποκρυφισμό.

9. Οἱ λεγόμενες ἐναλλακτικές θεραπείες ἢ σύμφωνα μέ τόν Ἱατρικό Σύλλογο Ἀθηνῶν «Ἀνορθόδοξες Θεραπευτικές Μέθοδοι» (ΑΝ.ΘΕ.Μ.), στίς ὁποῖες κυριαρχεῖ μία μεταφυσικῆς τάξεως ἐνέργεια, στηρίζονται σέ πεπαλαιωμένα καί μυθώδη δεδομένα. Λεῖπει σ' αὐτές ἡ αὐστηρή ἐπιστημονική μεθοδολογία. Βασίζονται σέ ἀναπόδεικτες ἀρχές, οἱ ὁποῖες κατὰ κανόνα εὐρίσκονται στόν χώρο τοῦ φανταστικοῦ. Δέν ἀξιοποιοῦν τίς σύγχρονες ἐξελίξεις καί μεθόδους τῆς ἐπιστήμης καί ὡς ἐκ τούτου χαρακτηρίζονται, ἀπό ἐπίσημους ἐλληνικούς καί διεθνεῖς-ιατρικούς φορεῖς καί συλλόγους, ὡς ψευδοεπιστήμες.

Σύμφωνα μέ τούς ἀνωτέρω ἐπιστημονικούς φορεῖς, τό τυχόν θεραπευτικό ἀποτέλεσμα, ἐάν καί ἐφ' ὅσον ὑπάρχει, ἐκδηλώνεται συνήθως σέ αὐτοῖ-ἀσιμα, ψυχοσωματικά καί νευροφυτικά νοσήματα. Ὁφείλεται στόν μηχανισμό τοῦ εἰκονικοῦ φαρμάκου (placebo), τό ὁποῖο δρᾷ μέσω αὐθυποβολῆς. Ἡ Κλασσική Ἱατρική εἶναι ἐφηρμοσμένη ἐπιστήμη, ἡ ὁποῖα διαρκῶς ἐρευνᾷ καί προοδεύει, προσφέροντας οὐσιαστική φροντίδα σέ ἑκατομμύρια ἀσθενῶν.

10. Τήν Συνδιάσκεψη ἀπασχόλησαν ἐπίσης καί οἱ τελούμενες «θεραπείες» στίς ὁμάδες τοῦ εὐρύτερου Προτεσταντικοῦ χώρου (Νεοπεντηκοστιανοί, «Χαρισματικοί», Christian Science κλπ.), ἀλλά καί σέ αὐτές τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, στό βαθμό πού ἔχει υἱοθετήσει προτεσταντικές «χαρισματικές» πρακτικές. Ἀπό τίς ὑποτιθέμενες θεραπείες στους παραπάνω χώρους, δέν ἀπουσιάζουν «θεραπείες» κατὰ παραγγελίαν (φαινόμενα ἀπάτης), ἕνα εἶδος «σόου», πού ὄχι μόνο δέν προσφέρει πραγματική ἴαση, ἀλλά ἀντιθέτως γίνεται ἀντικείμενο αὐστηρῆς κριτικῆς καί ἀπό ἄλλες ὁμάδες τοῦ ἰδίου χώρου.

11. Οἱ ψευδοθεραπείες, εἴτε πεντηκοστιανικοῦ εἴτε νεοεποχίτικου τύπου, θεωροῦνται ἡ περιπτώσεις καλυμμένης ἀπάτης, ἡ φαινόμενα ψυχολογικῆς ὑποβολῆς ἢ κακέκτυπες ἀπομιμήσεις θαυμασῶν βιβλικῶν θεραπειῶν, χωρίς νά ἀποκλείεται καί ἡ περίπτωση δαιμονικῆς συνεργείας. Ὡς τέτοιες ἀποτελοῦν σημεῖα τοῦ Ἀντιχρίστου.

Ἡ βασική τους διαφορά μέ τίς θαυματουργικές θεραπείες τῶν Ἀγίων εἶναι ὅτι γίνονται μέ ἀπώτερο σκοπό νά παραπλανήσουν καί νά ἀπομακρύνουν τόν ἄνθρωπο ἀπό τόν μόνο ἀληθινό Ἱατρό ψυχῶν καί σωμάτων, τόν Ἰησοῦν Χριστόν.

12. Ὁ ἄνθρωπος ὡς δημιουργήμα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὀλοκληρωμένος καί πραγματικά θεραπευμένος, κατὰ τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, μόνο στήν πλήρη ἔνωσή του μέ τόν Ἰησοῦν Χριστόν, μέσα στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. ■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

*τοῦ κ. Ἐλευθερίου Χρυσοχόου, Γραμματέως τοῦ Γραφείου ἐκπροσωπήσεως
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἀθήνα*

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Έορτή Γενεσίου τῆς Θεοτόκου

Ἡ Θεομητορική Έορτή τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου ἐορτάσθηκε μέ κατάνυξη καί ιδιαίτερη λαμπρότητα καί τήν προσέλευση πλήθους προσκυνητῶν στίς ἱερές Μονές Παναγίας Τσαμπίκας καί Παναγίας Σκιαδενης.

Ὁ Σεβασμιώτατος κατά τόν Ἑσπερινό τῆς Έορτῆς χοροστάτησε στό Καθολικό τῆς ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Τσαμπίκας.

Κατά τήν κυριώνυμο ἡμέρα τῆς ἐορτῆς προέστη τῆς πανηγύρεως στήν ἱερά Μονή Παναγίας Σκιαδενης (Σκιαδίου). Κατά τή διάρκεια τῆς Θ. Λειτουργίας, τέλεσε τήν εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μοναχοῦ Σιλβέστρου. Ὁ νέος Διάκονος π. Σίλβεστρος κατάγεται ἀπό τήν Οὐγκάντα, εἶναι πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καί συνεχίζει μεταπτυχιακές σπουδές στήν ἴδια Σχολή.

Μετά τό πέρας τῆς Πανηγυρικῆς Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας ἐγίνε ἡ λιτάνευση τῆς ἐφεστίου θαυματουργοῦ Εἰκόνης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου «Σκιαδενης» καί ἀκολούθησε ἡ ἀρτοκλασία στόν αὐλαιο χώρο τῆς ἱερᾶς Μονῆς. Στή συνέχεια παρετέθη τράπεζα στήν ὁποία παρεκάθισαν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καί ὁ ἱερός κληρικός, ἐνῶ γεῦμα προσεφέρθη σέ ὅλους τοὺς εὐλαβεῖς προσκυνητές.

Τό ἐσπέρας τῆς ἴδιας ἡμέρας ὁ Σεβασμιώτατος χοροστάτησε στόν Ἑσπερινό καί προέστη τοῦ κτιτορικοῦ μνημοσύνου.

Έγκαίνια Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου

Τήν Κυριακή 15 Σεπτεμβρίου τελέσθηκαν, μέ τήν συμμετοχή πλήθους πιστῶν καί τήν παρουσία τοῦ Δημάρχου Ρόδου κ. Στάθη Κουσournᾶ, τά Έγκαίνια τῶν ἱερῶν Παρεκκλησιῶν Παναγίας Παμμακαρίστου καί Ἀγίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου (κατακόμβη) τοῦ ἐνοριακοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Σκέπης πόλε-

ως Ρόδου (περιοχή Καρακόνερου), μέ ἀποτμήματα ἱερῶν λειψάνων τῶν Ἀγίων Ἱερομαρτύρων Χαραλάμους καί Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως καί τῆς Ἀγίας Μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας.

Τό ἱερό Παρεκκλήσιον τῆς Παναγίας εἶναι ἀρχαῖος ταφικός θάλαμος καί ἀποτελεῖ τόν χώρο εὐρέσεως τῆς ἱερᾶς Εἰκόνης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἀμέσως μετά τήν εὐρεση διαμορφώθηκε σέ ἱερό Ναό, Παρεκκλήσιο τοῦ κοιμητηριακοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου. Ἀργότερα πάνω ἀπό τό Παρεκκλήσιο κτίστηκε ὁ μονόκλιτος Ναός τῆς Ἀγίας Σκέπης καί ἰδρύθηκε ἡ ὁμώνυμη Ένορία.

Οἱ ἀνάγκες τῆς Ένορίας ὁδήγησαν στήν ἀπόφαση προσθήκης δεύτερου κλίτους ἀφιερωμένο στόν Ἅγιο Εὐθύμιο Ρόδου, τό ὁποῖο βρίσκεται στό στάδιο τῆς ἀποπεράτωσης. Ὁ χώρος, πού δημιουργήθηκε κάτω ἀπό τό νέο κλίτος, συνεχόμενος μέ τόν χώρο τῆς κατακόμβης διαμορφώθηκε σέ δεύτερο Παρεκκλήσιο, τό ὁποῖο ἀφιερώθηκε στόν Ἅγιο Ἀντώνιο.

Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας προσφώνησε ὁ Ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ π. Γαβριήλ Γιατροῦ μέ τά παρακάτω λόγια:

«Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,

Ὡς Ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ τούτου Ναοῦ αἰσθάνομαι σήμερα ἀνεκλάλητη χαρά καί ιδιαίτερη συγκίνηση γιατί μετά ἀπό 14 μῆνες συνεχοῦς, ἐπίμονης καί ἐπίμοχθης ἐργασίας καί ἐπίβλεψης ἀποπερατώθηκε τελικά -μέ τήν χάρη τοῦ Θεοῦ καί τήν δική σας εὐλογία- ὁ κατανυκτικός τοῦτος ἱερός Ναός, ὁ ὁποῖος ἀφιερώθηκε στόν ἀσκητή καί καθηγητή τῆς ἐρήμου τόν Μέγα Ἀντώνιο· ταυτόχρονα δέ, ἀνακαινίσθηκε καί ἡ παρακείμενη κατακόμβη, πού πλαισιώνει τόν Ἱερό Ναό μας, πού ἀφιερώθηκε στήν Παναγία τήν Παμμακάριστο, ἐνῶ συνεχίζονται οἱ ἐργασίες κατασκευῆς τοῦ δευτέρου κλίτους τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ μας, τοῦ ὁποῖου τά ἐγκαίνια ἐλπίζουμε νά ἐορτάσουμε σύντομα.

Μαζί μέ ἐσᾶς πού πρωτοστατήσατε στό μεγάλο αὐτό ἔργο

είμαι σίγουρος πώς βαθιά συγκίνηση και χαρά διακατέχει σήμερα και ολόκληρο το χριστεπώνυμο πλήρωμα της Ένορίας μας, τό οποίο είχε από έτών μύχιο πόθο νά μεγαλώσει ο ιερός Ναός γιά νά έπαρκεί στίς ανάγκες μιās πυκνοκατοικημένης συνοικίας τής πόλεως μας.

Όπως όλοι γνωρίζουμε οί δυσκολίες, πού προκύπτουν από τέτοιου είδους έργασίες, είναι τεράστιες τόσο σέ οικονομικούς πόρους όσο και σέ γραφειοκρατικές διαδικασίες και πολλές φορές εξελίσσονται σέ πολυδαίδαλες και χρονοβόρες. Όμως όλα αυτά ξεπερνιούνται μέ τή δύναμη τής πίστεως, ή όποία είναι τελικά ό αλάνθαστος όδηγός και τό στήριγμα γιά κάθε θεάρεστο έργο. Έτσι, και στήν περίπτωση του δικού μας Ιεροῦ Ναοῦ ή βοήθεια του Θεοῦ και ή στήριξη τῶν ανθρώπων τής Έκκλησίας ήρθαν άρωγός σέ αυτό τό δύσκολο πνευματικό έργο. Από τή θέση αυτή του έφημέριου του Ιεροῦ Ναοῦ, καθώς και του Προέδρου τής Έκκλησιαστικής Έπιτροπής, θά ήθελα νά εύχαριστήσω θερμά τούς συντελεστές τής μεγάλης αυτής προσπάθειας- πού δέν είναι και λίγοι- και σέ αυτούς σήμερα θά ήθελα επιγραμματικά νά άναφερθώ:

Σεβασμιώτατε, όπως προείπα, ή προσπάθεια αυτή ολοκληρώθηκε μέ τή δική σας επίβλεψη και εύλογία. Δέν ήταν λίγες οί φορές πού ήλθατε και επίβλεψατε προσωπικά τίς εργασίες του Ιεροῦ μας Ναοῦ και βοηθήσατε τά βέλτιστα μέ τήν καθοδήγηση, τίς πολύτιμες συμβουλές, και τήν πολύχρονη έμπειρία σας. Η ένορία και τό Έκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιεροῦ Ναοῦ, σās εύχαριστεί θερμά.

Νά εύχαριστήσω θερμά και τήν άμέριστη συμπαράσταση τῶν άρμοδίων ύπηρεσιῶν τής Ρόδου (κτηματολόγιο-άρχειολογική ύπηρεσία-Δήμο Ρόδου) πού στάθηκαν πολύτιμοι άρωγοί και συνεργάτες στο δύσκολο έργο μας.

Πολλές εύχαριστίες επίσης, άνήκουν και στους επίβλεποντες πολιτικούς μηχανικούς: στήν κ. Μασαούτη Μαρία, στόν κ. Καζούλλη Μανώλη και τόν κ. Χατζημιχαήλ Νικήτα τόσο γιά τήν έκπόνηση τῶν σχεδίων όσο και γιά τήν σχολαστική επίβλεψη τῶν έργων.

Θά ήταν παράλειψη νά μήν άναφερθώ και στή δραστήρια ομάδα τής Έρανικής Έπιτροπής, ή όποία εργάσθηκε και εργάζεται μέχρι σήμερα άόκνων μέ μοναδική άμοιβή τήν ήθική επιβράβευση πού άντλεί κάποιος από τήν προσφορά του σέ ένα τόσο μεγάλο και θεάρεστο έργο.

Σημαντική βοήθεια επίσης, στή πολύμηνη προσπάθειά μας υπήρξε και εκείνη έκτός τῶν συνόρων τής χώρας μας προερχομένη, τῶν όμογενῶν συμπολιτῶν μας τόσο από τόν Καναδά όσο και από τή μακρινή Αυστραλία, οί όποιοι μέ πατριωτικό πόθο και άφοσίωση στήν Παναγία προσέφεραν αξιόλογες δωρεές από τό ύστέρήμά τους γιά τήν επιτυχή άποπεράτωση έργων ιερῶν στήν πατρίδα τους.

Κλείνοντας, νά εύχαριστήσω και τά μέλη τής Έκκλησιαστικής Έπιτροπής του Ιεροῦ Ναοῦ γιά τήν ύποδειγματική, συντονισμένη, άσφογη και φιλότιμη συνεργασία τους όλο αυτό τόν καιρό, καθώς και όλους εκείνους τούς άφανείς άνθρώπους τής πίστεως πού μέ όποιοδήποτε τρόπο άγκάλιασαν και στήριξαν τό δύσκολο άγώνα μας -και έκουσίως θέλησαν νά παραμείνουν άφανείς- ώστε νά φτάσουμε στήν εύσημη τούτη ήμερα τῶν έγκαίνιων.

Μέ αισθήματα άπέιρου εύχαριστίας πρὸς τόν έν Τριάδι Θεό και εύγνωμοσύνης πρὸς τό πρόσωπό σας κλείνω τόν λόγον μέ τόν λειτουργικό ύμνο: «Εἴη τό όνομα Κυρίου εύλογημένον, από του νῦν και έως του αἰῶνος».

Ο Σεβασμιώτατος στήν άντιφώνησή του έπαίνεσε τόν Έφημέριο π. Γαβριήλ και τήν Έκκλησιαστική Έπιτροπή γιά τήν προσπάθεια και τόν ζήλο τους, εύχαρίστησε όλους όσοι βοήθησαν και βοηθοῦν τό έργο τής άνέγερσης και άποπεράτωσης του ιεροῦ Ναοῦ και εύχήθηκε σύντομα νά έλθει ή ήμερα τῶν Έγκαινιῶν του ιεροῦ Ένοριακοῦ Ναοῦ.

Σέ άνάμνηση τής ήμέρας τῶν Έγκαινιῶν ο Σεβασμιώτατος φύτευσε πίσω από τό ιερό Βήμα του Ναοῦ ένα κυπαρίσσι.

Έγκαίνια Ἱ. Ν. Ἀγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως

Τήν Τρίτη 12 Νοεμβρίου ο Σεβασμιώτατος τέλεσε τά έγκαίνια του ιεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως, Παρεκκλησίου τής Ένορίας Κρεμαστής. Στο φυτό τής άγίας Τραπεζής κατετέθησαν λείψανα του Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος και τῶν Ἀγίων Ιερομαρτύρων Κυρίλλου του Λουκάρεως, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως και Ἰσιδώρου του Κρητός.

Ο νέος ιερός Ναός του Ἀγίου Νεκταρίου οίκοδομήθηκε από τήν οικογένεια Άντωνίου Τριανταφύλλου και παραχωρήθηκε μετά τήν άποπεράτωση του στήν Ένορία Κρεμαστής.

Ο Σεβασμιώτατος στήν προσφώνησή του συνεχάρη τούς εύσεβείς κτίτορες και τούς εξέφρασε τήν ευάρεσκειά τής Έκκλησίας γιά τό γεγονός τής παραχωρήσεως του ιεροῦ Ναοῦ στήν Ένορία. Άναφέρθηκε διεξοδικά στή σχέση τής τελετῆς του Έγκαινιῶν μέ τήν πνευματική ζωή του πιστοῦ, τονίζοντας ότι ο έγκαινισμός τής καρδιάς του κάθε πιστοῦ πρέπει νά άποτελεῖ τήν προτεραιότητα στή ζωή του.

Μετά τό πέρας τής Θείας Λειτουργίας ο Σεβασμιώτατος μαζί μέ τούς ιερείς παρεκάθισε στήν εορταστική τράπεζα, πού παρέθεσε ή οικογένεια Τριανταφύλλου στήν οίκία της.

Μνήμη Ἀγίου Κωνσταντίνου του Ὑδραίου

Μέ τήν δέουσα λαμπρότητα, έπισημότητα και θρησκευτική εύλάβεια, ή Ρόδος τίμησε τήν Μνήμη του Πολιούχου της, Νεομάρτυρα Ἀγίου Κωνσταντίνου του Ὑδραίου, τήν Πέμπτη

14 Νοεμβρίου. Κατά τόν πανηγυρικό Έσπερινό, τό έσπέρας τής Τετάρτης 13 Νοεμβρίου χοροστάτησε ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λέρου, Καλύμνου καί Άστυπαλαίας κ. Παΐσιος, ό όποίος καί κήρυξε τόν θείο λόγο.

Μετά τήν Άκολουθία του πανηγυρικού Έσπερινού, στό Δημαρχείο του Δήμου Ρόδου, όπου υπάρχει Παρεκκλήσιο του Νεομάρτυρα, τελέστηκε ή Άκολουθία των Χαιρετισμών του από τήν χορωδία του Φροντιστηρίου Έκκλησιαστικής Ύμνωδίας υπό τήν διεύθυνση του Άρχμ. Άμφιλοχίου Πίκια.

Τήν Πέμπτη 14 Νοεμβρίου, κατά τόν Όρθρο, χοροστάτησε ό Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κυρηναίας κ. Χρυσόστομος, ό όποίος προέστη τής τρισαρχιερατικής Θείας Λειτουργίας, συλλειτουργούντων του άγίου Λέρου καί του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας. Ό άγιος Κυρηναίας κατά τό Κοινωνικό μίλησε καταλλήλως, παρουσίαι των τοπικών Άρχων καί πολυπληθούς έκκλησιάσματος.

Πρό τής απολύσεως τής Θείας Λειτουργίας ακολουθήσε ή περιφορά τής Εικόνας καί του τιμιού λειψάνου του Άγίου, καθώς καί τής Εικόνας τής Παναγίας Σκιαδενής, στό κέντρο τής πόλης μέ τή συνοδεία άγήματος του στρατού καί τής Φιλαρμονικής του Δήμου Ρόδου.

Η πομπή κατέληκε στην είσοδο του Δημαρχιακού Μεγάρου, όπου εύλογήθηκε ή άρτοκλασία καί έγινε ή απόλυση. Στην προσφώνησή του ό Σεβασμιώτατος εύχαρίστησε τόν άγιους Άρχιερείς, τόν ιερό κλήρο, τούς τοπικούς άρχοντες, τόν στρατό, τά σχολεία καί τήν χορωδία του Συλλόγου Ίεροψαλτών Ρόδου καί εύχήθηκε οι πρεσβείες του Πολιούχου μας νά είναι σωτήριες γιά τόν λαό που σήμερα τόν τιμά καί γεραίρει τήν μνήμη του, τονίζοντας ιδιαίτερα ότι ό Νεομάρτυς Κωνσταντίνος εξέφρασε μέ τό μαρτύριο του τήν αὐτοσυνειδησία του όρθοδόξου λαού μας σέ χρόνους ιδιαίτερα δυσχεμεύρους.

Τό μεσημέρι ό Δήμαρχος Ρόδου κ. Ευστάθιος Κουσσουνάς παρέθεσε γεύμα στους άγιους Άρχιερείς καί στους εκπροσώπους των τοπικών Άρχων στην Μεγάλη Ροτόντα των πηγών Καλλιθέας.

Παρουσίαση θεατρικού έργου

Η Θεατρική Όμάδα τής Αδελφότητας Κρητών Ρόδου, παρουσίασε τήν κρητική ήθογραφία του Μανώλη Μαστορογιαννάκη:

ΟΤΑΝ ΗΜΟΥΝ ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Σκηνοθεσία: Γιάννης Φλώρος

Πέμπτη 14 Νοεμβρίου 2013

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΡΟΔΟΥ - στίς όκτώ τό βράδυ

Άντί γιά εισιτήριο, προσκομίσθηκαν τρόφιμα μακράς διάρκειας (γάλα, λάδι, όσπρια, ζάχαρη, αλεύρι, κονσέρβες τομάτας, φρυγανιές, ρύζι).

Τά τρόφιμα διατέθηκαν στό Γεν. Φιλόπτωχο Ταμείο τής Ίερās Μητροπόλεως Ρόδου.

Μνήμη Άγίου Νικολάου Μύρων

Μέ ιδιαίτερη λαμπρότητα εορτάστηκε τήν Παρασκευή 6 Δεκεμβρίου ή μνήμη του Άγίου Νικολάου, Επισκόπου Μύρων τής Λυκίας στον όμώνυμο Ίερο Ναό στην πόλη τής Ρόδου.

Τής πανηγυρικής Θείας Λειτουργίας καί τής Δοξολογίας, που ακολουθήσε, προέστη ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας. Πρό τής απολύσεως τής Θείας Λειτουργίας πραγματοποιήθηκε ή καθιερωμένη λιτανεία τής Εικόνας καί του τιμιού λειψάνου του Άγίου Νικολάου, παρουσίαι των τοπικών πολιτικών, στρατιωτικών καί λιμενικών Άρχων. Ό Πλωτάρχης κ. Ίωάννης Μαστρογιαννίδης έκφώνησε τόν πανηγυρικό τής ημέρας, ό δέ Σεβασμιώτατος άντιφώνησε έόρτια, συνεχάρη τούς εκπροσώπους του πολεμικού Ναυτικού καί του λιμενικού σώματος καί εύχήθηκε ό προστάτης τους Άγιος Νικόλαος νά είναι ό πηδαλιούχος τής ζωής καί του πολυεύθυνου έργου τους.

Μετά τό πέρας τής Θείας Λειτουργίας ή Έκκλησιαστική Έπιτροπή παρέθεσε δεξίωση στην αίθουσα τής Ένορίας.

Θρησκευτικός τουρισμός στά Δωδεκάνησα

Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του ύπουργείου Τουρισμού καί των Μητροπόλεων του Οίκουμινικού Πατριαρχείου στην Δωδεκάνησο, υπέγραψαν τήν Τετάρτη 4 Δεκεμβρίου ή ύπουργός Τουρισμού κ. Όλγα Κεφαλογιάννη καί ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, μέ στόχο τήν προώθηση καί τήν ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού στά Δωδεκάνησα.

Παρόντες ήταν ό γενικός γραμματέας του ύπουργείου Τουρισμού κ. Αναστάσιος Λιάσκος καί ή Άντιπεριφερειάρχης Δωδεκανήσου κυρία Έλευθερία Φτακλάκη.

Σκοπός τής συνεργασίας είναι ή προβολή των κορυφαίων θρησκευτικών μνημείων τής περιοχής καί ή καθιέρωση τής Δωδεκανήσου σέ σημαντικό θρησκευτικό προορισμό τής χώρας.

Μέσα από τήν ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού επιδιώκεται ή προβολή του πλούτου τής θρησκευτικής καί έκκλησιαστικής μας παράδοσης, ή καλλιέργεια των σχέσεων μέ τούς όμοδοξους λαούς καί ή επιμήκυνση τής τουριστικής περιόδου, που αποτελεί μιά από τίς μεγαλύτερες προσκλήσεις γιά τόν ελληνικό τουρισμό. Σχετική αναφορά υπάρχει καί στο πρωτόκολλο συνεργασίας.

Επίσης γιά τήν προώθηση του προσκυνηματικού τουρισμού στά Δωδεκάνησα συζητήθηκε καί ή έκδοση τουριστικού όδηγου γιά τά θρησκευτικά μνημεία σέ διάφορες γλώσσες καί ή συμμετοχή των Μητροπόλεων τής Δωδεκανήσου σέ τουριστικές έκθέσεις στο έξωτερικό.

Ήμερίδα

Τό Σάββατο 7 Δεκεμβρίου, πραγματοποιήθηκε η ήμερίδα προς τιμήν του αοιδίμου Μητροπολίτου Ρόδου, Αποστόλου Τρύφωνος. Η ήμερίδα έλαβε μέρος στο Δημοτικό Θέατρο και την παρακολούθησε πλήθος κόσμου, καθώς και τό σύνολο σχεδόν τών ιερέων του νησιού μας.

Τίς έργασίες τής ήμερίδας άνοιξε ό πατήρ- Αντώνιος Πατρός, ό όποιος έκανε μία σύντομη εισαγωγή γιά τόν Αποστόλο Τρύφωνος. Στη συνέχεια ό Αρχιερατικός Έπίτροπος τής Μητροπόλεως πατήρ -Ιωάννης Χαλκιός διάβασε τόν χαιρετισμό του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Ό Οικουμενικός Πατριάρχης στό μήνυμά του συγχαίρει τόν μητροπολίτη Ρόδου κ. Κύριλλο, γιά τήν πρωτοβουλία διεξαγωγής τής ήμερίδας αυτής και καταλήγει λέγοντας, πώς ό Μητροπολίτης Αποστόλος Τρύφωνος επιτέλεσε σπουδαίο έργο σέ χαλεπούς καιρούς στην Μητρόπολη Ρόδου. Χαιρετισμό επίσης έστειλε ό βουλευτής Δωδεκανήσου κ Βασίλης Ύψηλάντης.

Τόν λόγο έλαβε έπειτα ό δικηγόρος, συγγραφέας και πρόεδρος τής Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου κ. Μανόλης Μακρής, ό όποιος ήταν ό συντονιστής και παρουσιαστής τών εισηγητών.

Πρώτος εισηγητής ήταν ό δικηγόρος κ. Στέφανος Στεφανίδης, ό όποιος παρουσίασε ένα έκτενές βιογραφικό του Μητροπολίτου Αποστόλου και σκιαγράφησε τίς σημαντικότερες στιγμές του βίου του. Ακολούθησε ό δικηγόρος κ. Ιωάννης Χαρίτος, ό όποιος διαπραγματεύτηκε στην εισηγησή του τήν εθνική και πατριωτική προσφορά του Αποστόλου Τρύφωνος και χαρακτηριστικά ανέφερε ότι αυτός μαζί μέ τόν κ. Στεφανίδη, τόν κ. Παντελίδη και μερικούς ακόμη ρόδιους πολίτες ήταν οί πρώτοι, πού εισηγήθηκαν τήν κατασκευή άνδριάντα προς τιμή του Αποστόλου, πρόταση πού έκαναν άποδεκτή δύο δήμαρχοι (κ .κ. Γιαννόπουλος και Χατζηευθυμίου). Τρίτος όμιλητής ήταν ό οικονομολόγος και συγγραφέας κ. Κυριάκος Φίνας, ό όποιος αναφέρθηκε ειδικότερα στό Κατηχητικά σχολεία - τά Κρυφά σχολεία τής Δωδεκανήσου, πού λειτούργησαν χάρη στον Αποστόλο και παρουσίασε και τίς προσωπικές του άναμνήσεις.

Στή συνέχεια ό κ. Σταύρος Παπαδόπουλος, διδάκτωρ Ιστορίας τής Εκπαίδευσης, έστίασε στό σημαντικότερο έργο του Αποστόλου Τρύφωνος στό χώρο τής εκπαίδευσης και παρουσίασε μέσω πρωτογενών πηγών τή δράση του Αποστόλου

στην παιδεία και πώς χάρη στις ένέργειές του ή παιδεία αποτέλεσε πολύ σημαντικό άνάχωμα στό σχέδια έξιταλισμού τών νησιών μας.

Τελευταία εισηγήση ήταν του οικονομολόγου και συγγραφέα κ. Μιλτιάδη Λογοθέτη. Ό κ. Λογοθέτης παρουσίασε τό περιοδικό, πού εξέδιδε ή Ίερά Μητρόπολη Ρόδου τήν περίοδο 1915-1919 τήν «Όρθόδοξο Διδαχή». Τό περιοδικό αυτό ήταν πρωτοποριακό γιά τήν έποχή του και κύριος έμπνευστής ήταν ό Μητροπολίτης Αποστόλος. Θά πρέπει νά σημειώσουμε ότι ή «Όρθόδοξο Διδαχή» τυπωνόταν στη Ρόδο.

Τήν ήμερίδα έκλεισε ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρόδου κ. Κύριλλος. Στην όμιλία του ανέφερε μεταξύ άλλων ότι ή ήμερίδα αυτή θά αποτελέσει τήν άρχή μιās σειράς εκδηλώσεων προς τιμήν του Αποστόλου Τρύφωνος. Συγκεκριμένα ανέφερε ότι ή Ίερά Μητρόπολη Ρόδου σχεδιάζει τήν πραγματοποίηση ενός επιστημονικού συνεδρίου μέ θέμα τήν πολυσχιδή προσωπικότητα του άειμνήστου Αποστόλου. Ευχαρίστησε τούς εισηγητές γιά τίς τεκμηριωμένες έργασίες και τό κοινό γιά τήν παρουσία του και ύπενθύμισε ότι οί εκδηλώσεις προς τιμήν του Αποστόλου Τρύφωνος θά ολοκληρώνονταν τήν Κυριακή 8 Δεκεμβρίου μέ Αρχιερατικό Μνημόσυνο, πού τελέστηκε στον Μητροπολιτικό ναό Εισοδίων τής Θεοτόκου.

Τήν Κυριακή 8 Δεκεμβρίου στον Μητροπολιτικό ιερό Ναό Εισοδίων τής Θεοτόκου έλαβε χώρα τό μνημόσυνο του μακαριστού Ίεράρχη.

Τόν Έπιμνημόσυνο λόγο εκφώνησε ό Σεβασμιώτατος ως ακολούθως:

«Τό μνημόσυνον αυτού έσται έν εύλογίαις»

Έπιτρέψατέ μου τήν παραπάνω ρήση του σοφού Σειραχίδου νά έπαναλάβω τήν ιερά αυτή στιγμή, κατά τήν όποία επιτελούμε τό μνημόσυνο του αοιδίμου Μητροπολίτου κυρού Αποστόλου Τρύφωνος, μέ τήν εύκαιρία τής συμπλήρωσης εκατονταετίας από τής έκλογής του στον Μητροπολιτικό Θρόνο τής Ρόδου (11 Ίουνίου 1913). Συγκεντρωμένοι κάτω από τούς θόλους του ιστορικού Μητροπολιτικού μας Ναού, ιστάμενοι στον τόπο «ού έστησαν οί πόδες αυτού», χρεωστικώς μνημονεύουμε τής μεγάλης και χαρισματικής προσωπικότητάς του, προσωπικότητας γνήσιου Φαναριώτου εκκλησιαστικού άνδρός, ό όποιος, ως γνήσιος συνεχιστής τής παραδόσεως τών Ίεραρχών τής Μητέρας μας Αγίας του Χριστού Μεγάλης Έκκλησίας, του Οικουμενικού μας Πατριαρχείου βάσταξε «τής ημέρας τόν καύσωνα και τόν παγετό τής νυκτός» καθ' όλη τήν διάρκεια τής σκληρής ιταλικής κατοχής τών Δωδεκανήσων και ό όποιος άναδείχθηκε πραγματικός Έθνάρχης του Δωδεκανησιακού λαού κατά τήν πιό κρίσιμη περίοδο τής νεωτέρας ιστορίας του.

Ό Μητροπολίτης Ρόδου Αποστόλος, κατά κόσμον Αποστόλος, υιός του Τρύφωνος Χατζηαποστόλου, γεννήθηκε στην Κωμόπολη Κριθιά τής Θρακικής Χερσονήσου στις 26 Νοεμβρίου του έτους 1878. Μετά τά έγκύκλια μαθήματα στην γενέτειρά του και τό Σχολαρχείο Δαρδανελλίων φοίτησε στην Μεγάλη του Γένους Σχολή και κατόπιν στην Θεολογική Σχολή τής Χάλκης, από τήν όποία άποφοίτησε άριστούχος τό 1901, αφού υπέβαλλε έναίσιμο επί πτυχίω διατριβή «Τίς ή σχέσις τής περί Λόγου διδασκαλίας του Εύαγγελιστού Ίωάν-

νου πρὸς τὴν τοῦ Ἰουδαίου Φίλωνος». Μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ αὐοιδίμου Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' τοῦ Μεγαλοπρεποῦς εἰσῆλθε στὸν Κλήρο καὶ τὴν Πατριαρχικὴ Αὐλὴ. Χειροτονήθηκε Διάκονος στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Ἡρακλείας Γρηγόριο στίς 6 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1901. Διετέλεσε Διάκονος τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ, Εἰσηγητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου, Βοηθὸς τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου, βοηθὸς τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, Τριτεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων, ὑπογραμματεὺς (6-10-1906) καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου (12-5-1909). Μητροπολίτης Ρόδου ἐξελέγη τὴν 11η Ἰουνίου 1913 καὶ ἐνθρονίστηκε στὴν ἔδρα του τὴν 1η Ἀπριλίου 1914, ἐξαιτίας τῆς ἐπὶ δεκάμηνον ἀρνήσεως τῶν Ἰταλικῶν Ἀρχῶν νὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἔλευσίν του στὴ Ρόδο.

Ὡς Μητροπολίτης Ρόδου ἐργάστηκε συστηματικὰ καὶ μεθοδικὰ, παρὰ τίς δύσκολες ἱστορικές συγκυρίες, ἐξαιτίας τῆς Ἰταλικῆς κατοχῆς. Ἔδωσε ἰδιαίτερη ὠθηση στὰ Ἐκκλησιαστικά, Κοινοτικά, Ἐκπαιδευτικά καὶ Μοναστηριακά θέματα τῆς Ἐπαρχίας του καὶ διοργάνωσε ἀποδοτικά τὸ ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως σύμφωνα μέ τίς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς. Τό 1915 ἐξέδωσε τὸ θρησκευτικὸ δεκαπενθήμερο περιοδικὸ «Ὁρθόδοξος Διδαχὴ», πού κυκλοφόρησε μέχρι τὸ 1921, ὅταν ἡ ἰταλικὴ λογοκρισία ἀπαγόρευσε τὴν ἔκδοσίν του. Ἀγωνίστηκε γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀποκατάσταση τῆς Δωδεκανήσου καὶ ἦταν ὁ ἐμπνευστὴς καὶ διοργανωτὴς τῶν Συλλαλητηρίων ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως μέ τὴν Ἑλλάδα, τὸ αἵματηρὸ Πάσχα τοῦ 1919.

Στίς 26 Σεπτεμβρίου 1921, οἱ ἰταλικὲς ἀρχές τῆς Δωδεκανήσου τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν ἐξόρισαν στὴν Πάτμο καὶ στίς 18 Νοεμβρίου 1921 τὸν ἀπέλασαν στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου παρέμεινε μέχρι τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1923 ὡς συνοδικὸς πάρεδρος καὶ πρόεδρος τοῦ Δ.Ε.Μ. Μετὰ τὴν ἐπικράτηση τῶν κεμαλικῶν ἀναγκάστηκε νὰ ἐγκαταλείψει τὴν Τουρκία καὶ ζήτησε ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ ἐπανέλθει στὴν Ἐπαρχία του. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἄδεια ἀργοῦσε νὰ δοθεῖ, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὸν ἐξέλεξε Μητροπολίτη Βεροίας (Φεβρουάριος 1924) μέ τὴν ἐλπίδα ὅτι οἱ Ἰταλοὶ θὰ ἐπέτρεπαν τὴν ἐγκατάσταση στὸν διάδοχό του Χρυσόστομο Χατζησταύρου (τότε Μητροπολίτη Ἐφέσου καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν). Ἡ ἄρνηση τῶν Ἀρχῶν κατοχῆς νὰ δεχθοῦν τὸν νέο Μητροπολίτη εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὸ Πατριαρχεῖο νὰ ἐπαναφέρει στὴν Μητρόπολη Ρόδου τὸν Ἀπόστολο.

Στὴν Ρόδο ἐπανῆλθε στίς 9 Ὀκτωβρίου 1924. Στὰ χρόνια πού ἀκολούθησαν οἱ Ἰταλικὲς ἀρχές ἐπεδίωξαν νὰ χορηγηθεῖ στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Δωδεκανήσου Αὐτοκέφαλο, γεγονός πού προσέκρουσε στὴν ἀντίδραση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Δωδεκανησιακοῦ λαοῦ. Ὁ Μητροπολίτης Ἀπόστολος βρέθηκε στὸ ἐπίκεντρο τῆς σχετικῆς διαμάχης καὶ ἐγίνε δολοφονικὴ ἀπόπειρα ἐναντίον του στίς 2 Σεπτεμβρίου 1927, κατὰ τὴν διάρκεια περιοδείας του στὴ Νότια Ρόδο.

Κατὰ τίς παραμονές καὶ τὴν διάρκεια τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ὅταν οἱ Ἰταλοὶ ἀπαγόρευαν τὴν λειτουργία τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ θέσπισαν τὴν ὑποχρεωτικὴ φοίτηση στὰ ἰταλικά σχολεῖα, ὁ Μητροπολίτης Ἀπόστολος ὀργάνωσε τὴν ἑλληνικὴ παιδεία μέ τὴν μορφὴ τῶν Κατηχητικῶν scho-

λείων, τὰ ὁποῖα στὰ σκλαβωμένα τότε Δωδεκάνησα, ὑπῆρξαν ἢ συνέχεια τῶν Κρυφῶν Σχολείων τῆς Τουρκοκρατίας καὶ τὰ ὁποῖα παρέδιδαν ὄχι μόνο θρησκευτικὰ μαθήματα, ἀλλὰ καὶ μαθήματα ἑλληνικῆς γλώσσας (ἀρχαίας καὶ νέας) καὶ ἱστορίας. Ἐπίσης διοργάνωσε τὰ μαθητικὰ συσσίτια, τὴ Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ τὰ Φροντιστήρια γιὰ τὴν ἐπιμόρφωση τοῦ Κλήρου. Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου καὶ ἰδιαίτερα κατὰ τὴν Γερμανικὴ Κατοχή, στάθηκε συμπαραστάτης τῶν καταδιωκομένων, ἀπέτρεψε πολλές θανατικές ἐκτελέσεις καὶ συνετέλεσε ὥστε οἱ Γερμανοὶ ἀποχωρώντας νὰ μὴν πραγματοποιήσουν τὴν προγραμματισμένη ἀνατίναξη τῶν κτιρίων τῆς Νέας Ἀγορᾶς τῆς πόλεως Ρόδου.

Στίς 15 Μαΐου 1945 ὑποδέχτηκε γονυκλινῆς στὴν ἔδρα τοῦ Ἀντιβασιλέα-Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν Δαμασκηνό. Ἀργότερα μέ τὴν ὑποκίνηση διαφόρων κυβερνητικῶν καὶ τοπικῶν παραγόντων, ἄρχιζε ἡ ἐναντίον του ἄδικη ἐκστρατεία. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, παρόλο πού δὲν ἀποδεχόταν τίς ἐναντίον του κατηγορίες, τοῦ συνέστησε, γιὰ λόγους σκοπιμότητας νὰ ὑποβάλλει παραίτηση, τὴν ὁποία ἔθεσε στὴν διάθεση τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἡ ὁποία ἐγίνε ἀποδεκτὴ στίς 8 Ἰουνίου 1946. Ἀποσύρθηκε τότε καὶ ἐφρυσάσε μέχρι τὸν θάνατό του στὴν κατοικία του στὰ Τριάντα (Ἰαλυσό), ὅπου καὶ συνέγραψε τὰ Ἀπομνημονεύματά του. Στίς 25 Ὀκτωβρίου 1951 ἐξελέγη Μητροπολίτης Ἀμασειας. Ἀπεβίωσε στίς 29 Νοεμβρίου 1957 καὶ ἐτάφη στὸ Κοιμητήριο τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Ρόδου.

Ὁ Μητροπολίτης Ἀπόστολος μέ τὴν εὐφυΐα καὶ τὴν διπλωματικὴ ικανότητα, πού τὸν χαρακτήριζε, ὑπῆρξε ἀληθινὸς «ἐθνάρχης» τοῦ Δωδεκανησιακοῦ λαοῦ καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς ἰταλικῆς κατοχῆς καὶ ἀγωνίστηκε μέ σθένος γιὰ τὰ δίκαιά του. Ἡ ἐναντίον του ἄδικη πολεμικὴ διαφόρων παραγόντων, κυρίως πολιτειακῶν, πού εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν παραίτησή του, δὲν μπόρεσε νὰ ἀμαυρώσει τὴν προσωπικότητά του καὶ νὰ μειώσει τὴν ἀγάπη τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ πρόσωπό του, στὴ συνείδηση τοῦ ὁποίου παραμένει ὁ εὐαγγέλικος ποιμὴν, πού θυσίασε ἑαυτὸν «ὑπὲρ τῶν προβάτων». Ἀνέλαβε τὸ πηδάλιον τοῦ σκάφους τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Ρόδου σὲ περίοδο μεγάλης τρικυμίας καὶ διαχειρίστηκε τὰ ἐκκλησιαστικά καὶ ἐθνικὰ πράγματα σὲ μιά πολυτάραχη καὶ ρευστὴ, πλήρη ἀντιζοοτήτων περίοδο, μέ συνέπεια καὶ σύνεση, ἔχοντας ὡς γνώμονα τὸν λόγο τοῦ μεγάλου Ἀρχιποίμενος Ἰησοῦ Χριστοῦ: «Γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί». Ἐνῶ γύρω τὰ πάντα ἐταράσσοντο παρέμεινε ἀμετακίνητος στὴν πέτρα τοῦ καθήκοντος, μέ τὴν ἀπόλυτη συναίσθηση τοῦ χρέους του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν λαό, πού τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριος.

Χρεωστικῶς σήμερα ἐπιτελοῦμε τὸ ἱερό του μνημόσυνο καὶ μνημονεύουμε μέ εὐγνωμοσύνη τοῦ σεπτοῦ ὀνόματός του κατὰ τὴν παύλειο προτροπὴ: «ἀδελφοί, μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ἡμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ἡμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἑκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μμεῖσθε τὴν πίστιν».

Παράλληλα τὸ ἱερό του μνημόσυνο ἀποτελεῖ γιὰ ὅλους μας ἱερὰ ὑπόμνηση χρέους πρὸς τὸν τόπο τῆς παροικίας μας, τὸ σμαραγδένιο νησί τῆς Ρόδου. Ὑπόμνηση τοῦ χρέους μας γιὰ ἐνότητα, ἔχοντας ἓνα καὶ μοναδικὸ κριτήριό τὴν πρόοδο

τών τοπικῶν πραγμάτων γιά νά ἔχει ἡ κοινωνία μας περιεχόμενο καί νά καλλιεργοῦμε τό φρόνημα μᾶς «ἐν παιδείᾳ καί νουθεσίᾳ Κυρίου».

Τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Ρόδου κυροῦ Ἀποστόλου εἶη ἡ μνήμη αἰωνία.

Σύναξη Ἑφημερίων

Σύναξη τῶν Ἑφημερίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως πραγματοποιήθηκε τήν Δευτέρα 9 Δεκεμβρίου στόν Καθεδρικό ἱερό Ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου.

Εἰσηγητής ἦταν ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Θερμός ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τό θέμα: «Ἡ προσωπικότητα τοῦ κληρικοῦ. Ἀλήθειες καί ψέματα».

Μετά τήν εἰσήγηση ἀκολούθησε συζήτηση ἐπὶ τῶν λεχθέντων καί πραγματοποιήθηκε ἕνας ἐποικοδομητικός διάλογος.

Στό δεύτερο μέρος τῆς Συνάξεως ἐγινε ἐνημέρωση ἀπό τόν Σεβασμιώτατο σέ διοικητικά θέματα.

Κάλαντα

Τήν Ἱερά Μητρόπολη καί τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας κ. Κύριλλο ἐπισκέφθηκαν καί ἔψαλαν τά κάλαντα τῶν Χριστουγέννων Φορεῖς καί μαθητές Δημοσίων καί Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ρόδου.

Τήν Παρασκευή 20 Δεκεμβρίου Μαθητές καί μαθήτριες ἀπό τό 15ο Δημοτικό Σχολεῖο (Ροδινίου).

Τήν Δευτέρα 23η Δεκεμβρίου 2013: α) ὁ Σύλλογος Τηλίων Ρόδου «Ὁ Ἅγιος Παντελεήμων», β) Ὁ Παγκαρπαθιακός Σύλλογος Ρόδου καί γ) τό Μουσικό Γυμνάσιο Ρόδου.

Τήν Τρίτη 24η Δεκεμβρίου 2013, Παραμονή τῶν Χριστουγέννων: α) Ἡ χορωδία καί ἡ ὀρχήστρα τῆς 95ΑΔΤΕ, β) ἡ Φιλαρμονική τοῦ Δήμου Ρόδου, γ) Ὁ Σύλλογος Ἱεροψαλτῶν Ρόδου, δ) Ὁ Σύλλογος Πελοποννησίων Ρόδου «Βορᾶς», ε) Τά Κατηχητικά Σχολεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, στ) Ἡ Ἀδελφότης Ὀλυμπιτῶν Ρόδου «Ἡ Βρυκούς», καί θ) Τό Νηπιαγωγεῖο Σορωνῆς.

Οἱ Μεγάλες καί Βασιλικές Ὦρες τῆς Ἑορτῆς ἐψάλλησαν στόν Μητροπολιτικό ἱερό Ναό τῶν Εἰσοδίων τό βράδυ τῆς Δευτέρας 23 Δεκεμβρίου, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου.

Τήν Ἑορτή τῶν Χριστουγέννων ὁ Σεβασμιώτατος ἐχοροστάτησε κατά τόν Ὅρθρο, ὁ ὁποῖος ἄρχισε τήν 21η ὥρα τῆς Τρίτης 24 Δεκεμβρίου καί τέλεσε τήν νυκτερινή θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ἱερό Ναό.

Κατά τή διάρκεια τοῦ Κοινωνικοῦ ὁ Ἀρχμ. Κύριλλος Παπανθίμου ἀνέγνωσε τήν σεπτή Πατριαρχική Ἐγκύκλιο, μετά τό πέρας τῆς ὁποίας οἱ χοροὶ ἔψαλλαν τό πολυχρόνιο τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ.

Τήν ἐπομένη 26η Δεκεμβρίου ὁ Σεβασμιώτατος ἐλειτούργησε κατά τό ἔθος στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστής.

Ἐγκαίνια Ναοῦ

Τήν Παρασκευή 27 Δεκεμβρίου ὁ Σεβασμιώτατος τέλεσε τά Ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Πρωτομάρτυρος Στεφάνου, (Κατακόμβη τοῦ ἐνοριακοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἀναλήψεως πόλεως Ρόδου). Στό φυτό τῆς ἁγίας Τραπέζης κατετέθησαν λείψανα τῶν Ἁγίων Ἱερομαρτύρων Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καί Ἰσιδώρου τοῦ Κρητός καί τῶν Ἁγίων Ὁσιομαρτύρων Πατέρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Θεοδοσίου.

Οἱ χώροι κάτω ἀπό τόν ἱερό Ναό τῆς Ἀναλήψεως (ισόγειο ἀπό τίς τρεῖς πλευρές τους) ἀνακαινίστηκαν καί διαμορφώθηκαν σέ ἱερό Ναό γιά νά ἐξυπηρετήσῃ τήν ἀνάγκη τέλεσης δεύτερης Θείας Λειτουργίας στίς μεγάλες ἡμέρες τῶν Ἑορτῶν, καθώς καί σέ χώρο αἰθούσης γιά πνευματικές ἐκδηλώσεις καί σέ μικρότερες αἰθουσες γιά τήν λειτουργία τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἑνορίας.

Ὁ Σεβασμιώτατος στήν προσφώνησή του συνεχάρη τόν νέο Προϊστάμενο τῆς Ἑνορίας Ἀρχμ. Ἰωαννίκιο Ἀναγνώστου καί τά μέλη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν ἔργο ποῦ ἐπιτέλεσαν, παρουσίασε τόν νέο Ἑφημέριο π. Εὐστάθιο Καραγιάννη καί μνημόνευσε χρεωστικῶς τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀείμνηστου Πρωτοπρεσβυτέρου Νικολάου Ποντικίνα ὁ ὁποῖος ἀνήγειρε μέ πολλούς κόπους καί θυσίες τόν ἱερό Ναό τῆς Ἀναλήψεως.

Κίνηση Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2013

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης:

Α. Ἐχοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ στούς Ἱ. Ναούς: 1. Τριῶν Ἀρχαγγέλων (Τρεῖς) (5/9), 2. Ἱ. Μονῆς Τσαμπίκας (6/9), 3. Ἱ. Μονῆς Σκαιδίου (8/9), 4. Μεταμορφώσεως Καλυθίων (13/9), 5. Ἀγίου Νικήτα Φανῶν (14/9), 6. Ἱ. Μονῆς Φιλερήμου (23/9), 7. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀφάντου (17/10), 8. Ἀγίου Δημητρίου Ροδινίου (25/10), 9. Ἀγίας Σκέπης πόλεως Ρόδου (27/10), 10. Ἀγίας Ἀναστασίας Γενναδίου (28/10), 11. Ταξιάρχου Μιχαήλ Ἰαλυσοῦ (7-11), 12. Ἀγίου Νεκταρίου Φαληρακίου (7/11), 13. Εἰσοδίων Θεοτόκου Νεοχωρίου (13/11), 14. Μητροπολιτικό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (20/9), 15. Ἀγίας Αἰκατερίνης παλαιού Νοσοκομείου (24/11), 16. Ἀγίου Νικολάου Παστίδας (5/12), 17. Ἀγίου Ἐλευθερίου πόλεως Ρόδου (14/12), 18. Ἀναλήψεως πόλεως Ρόδου (26/12), 19. Μητροπολιτικός Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (31/12).

Β. Ἐχοροστάτησε κατά τόν Ὅρθρο καί ἐτέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στούς Ἱ. Ναούς: 1. Ἱ. Μονῆς Σκαιδίου (8/9), 2. Τιμίου Σταυροῦ Ἀπολλώνων (14/9), 3. Ἀγίας Σκέπης πόλεως (Ἐγκαίνια 15/9), 4. Ἀγίου Δημητρίου Ροδινίου (22/9), 5. Ἱ. Μονῆς Ἀρταμίτου (26/9), 6. Κοιμήσεως Θεοτόκου Λίνδου (29/9), 7. Ἀποστόλου Θωμᾶ Μονολίθου (6/10), 8. Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Φιλήμονος (13/10), 9. Ἀποστόλου Λουκᾶ Σορωνῆς (18/10), 10. Ἀγίου Γερασίμου Πυλώνας (20/10), 11. Ἀγίου Δημητρίου Ἀρχιεπισκόπου (26/10), 12. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ (27/10), 13. Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Ἑλληνικοῦ (Ἱ. Μητρόπολις Γλυφάδας (3/11), 14. Ταξιάρχων Ἀρχαγγέλου (8/11), 15. Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Νεκταρίου Κρυονερίου (9/11), 16. Καθεδρικό Εὐαγγελισμό

τῆς Θεοτόκου (10/11), 17. Ἀγίου Νεκταρίου Κρεμαστῆς (12/11), 18. Εἰσοδίων Θεοτόκου Νεοχωρίου (14/11), 19. Ἀναλήψεως πόλεως Ρόδου (17/11), 20. Μητροπολιτικό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (21/11), 21. Ἀγίου Νικολάου Κρεμαστῆς (23/11), 22. Καθεδρικός Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (24/11), 23. Ἀγίας Αἰκατερίνης Καλαβάρδων (25/11), 24. Ἀγίου Νικολάου πόλεως Ρόδου (6/12), 25. Μητροπολιτικό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (8/12), 26. Ἀγίου Σπυρίδωνος Θεολόγου (12/12), 27. Ἀγίου Ἐλευθερίου Ἱ. Μονῆς Θαρρίου (15/12), 28. Ἀγίας Ἀναστασίας πόλεως Ρόδου (22/12), 29. Μητροπολιτικό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (25/12), 30. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (26/12), 31. Ἀναλήψεως πόλεως Ρόδου (27/12), 32. Κοιμήσεως Θεοτόκου Σαλάκου (29/12).

Γ. Ἐτέλεσε: 1. Τοὺς Γάμους τῶν: Γεωργίου Τριανταφύλλου καί Μαρίας Κοσκινᾶ (6/9), Τσαμπίκου Πατσιούρα καί Χρυσάνθης Μανωλᾶ (15/9), Σάββα Καμπουροπούλου καί Σουμέλας Καραχάλιου (21/9), Ἰωάννη Μπαούρη καί Αἰκατερίνης Μαραγκοῦ (22/9). Νικολάου Τζεδάκη καί Ἀθηνᾶς Στεφάνου (5/10), Ἐλευθερίου Νικολάου καί Ἀναστασίας Πέρου, Ἐμμανουήλ Γρηγορᾶ καί Μαρίας Κουφοῦ (20/10), Κωνσταντίνου Ματακάκη καί Ἐλευθερίας Σταυριανοῦ (27/10), Ἀνδρέα Γιαταγᾶνα καί Μαρίας Καραγιάννη (27/10), Παναγιώτη Γιαννακάκη καί Ἀθηνᾶς Καρακιοῦρη (27/10). 2. Τὸ Βάπτισμα: τοῦ υἱοῦ τῆς οἰκογενείας Χρήστου Παπανικολάου καί Δεσποίνης Παρασκευᾶ (22/9), Τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἱερέως Μιχαήλ Κρητικοῦ

Δ. Προέστη τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας: 1. Τῆς Ἀναστασίας Φωτάκη (14/10).

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΣΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΣΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

www.ieropsaltesrodou.gr

Μέ αμείωτο ενδιαφέρον καί συμμετοχή τό τελευταίο τετράμηνο τοῦ 2013 συνεκλήθη ἡ δραστηριότητα τῆς Ἐνώσεως Ἱεροσάλτων Ρόδου καί Περιχώρων. Τό Διοικητικό Συμβούλιο συγκαίρει καί εὐχαριστεῖ ὅλους τοὺς ἱεροσάλτες γιά τήν ἀγάπη καί τό μεράκι στό θεάρεστο ἔργο πού ἐπιτελοῦν καί τοὺς εὐχεται καλή δύναμη.

Σχολή βυζαντινῆς μουσικῆς

Μετά ἀπό τόν καθιερωμένο Ἀγασμό τήν 1η Ὀκτωβρίου ξεκίνησε ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς γιά τό νέο σχολικό ἔτος 2013-2014, μέ τήν παρουσία ἱερέων, ἱεροσάλτων καί μαθητῶν, παλαιῶν καί νέων. Πιστεύουμε ὅτι μέ τήν συνεργασία ὄλων τῶν καθηγητῶν καί τῶν σπουδαστῶν τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι θετικό. Ὅσοι ἐνδιαφέρονται γιά τή λειτουργία τῆς Σχολῆς ἀλλά καί γιά ἐγγραφές σ'αὐτή μποροῦν νά ἀπευθυνθοῦν στά τηλέφωνα 6972235951, 6932220378.

Ἐκδημία Θεολόγου

Τήν 2α Σεπτεμβρίου, ἐξεδήμησε εἰς Κύριον ὁ ἀγαπητός θεολόγος καί φίλος τοῦ Συλλόγου μας, Χαράλαμπος Μελεούνης. Ἡ Ἐνωση Ἱεροσάλτων Ρόδου καί Περιχώρων αἰσθάνθηκε τήν ὑποχρέωση μετά καί τήν ἀφιέρωση ἐνός βιβλίου του στόν Σύλλογο νά ἐκδώσει συλλυπητήριο ψήφισμα. Μέλη τῆς παρέστησαν στήν ἐξόδιο ἀκολουθία, ἐνῶ κατατέθηκε χρηματικό ποσό ἀντί στεφάνου, στό Φιλόπτωχο Ταμεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ἄς εἶναι αἰωνία του ἡ μνήμη.

Συνεστίαση

Στίς 10 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήσαμε συνεστίαση τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου μας στό ἐστιατόριο Μιμάκος μετά ἀπό ἐσπερινό στό ἐκκλησάκι τοῦ ἁγίου Δημητρίου Καλυδιτῶν. Ἡ συνεστίαση ἦταν μία εὐγενική προσφορά τοῦ κ. Δημήτρη Μιμάκου πρός τήν Ἐνωση Ἱεροσάλτων Ρόδου καί Περιχώρων καί θέλουμε νά τόν εὐχαριστήσουμε ἐκ βάθους καρδίας γιά τήν χειρονομία του καί γιά τόν λόγο ὅτι εἶναι ἴσως ἡ πρώτη φορά πού προσφέρεται κάτι ἀνάλογο στό Σύλλογο.

Ἐκδήλωση Ἀπολλώνων

Στίς 15 Σεπτεμβρίου, συμμετείχαμε μέ τήν χορωδία τοῦ συλλόγου μας ὑπό τήν διεύθυνση τοῦ Χοράρχη καί Πρωτοψάλτου τοῦ ἱεροῦ καθεδρικοῦ ναοῦ κ. Ἐμμανουήλ Θεουλᾶκη στήν ἑορταστική ἐκδήλωση τοῦ πολιτιστικοῦ Συλλόγου Ἀπολλώνων «Νεοί ὀρίζοντες», ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στήν ὁμώνυμο Ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ. Ἡ χορωδία ἔψαλλε ἐκκλησιαστικούς ὕμνους καί δημοτικά ἄσματα τοῦ τόπου μας, σέ μία κοινή παρουσία μέ τήν ἐκλεκτή ἐρμηνεύτρια τῆς παραδοσιακῆς μας μουσικῆς κ. Νεκταρία Καραντζῆ. Ἡ ἐκδήλωση χαροποίησε καί διασκέδασε τό πολυπληθές ἀκροατήριο. Ἰδιαίτερη ἦταν ἡ φιλοξενία ἐκ μέρους τοῦ πολιτιστικοῦ Συλλόγου, τόν ὁποῖο καί εὐχαριστοῦμε θερμά. Στό τέλος ἀνταλλάγησαν ἀναμνηστικά δῶρα.

Ἐκδήλωση 65 χρόνων (1948-2013) τῆς Ἐνώσεως Ἱεροσάλτων

Στίς 12 Νοεμβρίου γιορτάσαμε τά 65 χρόνια τῆς Ἐνώσε-

ως Ἱεροσάλτων Ρόδου καί Περιχώρων ἀπό τῆς ιδρύσεώς της (1948-2013). Ἦταν μία ἰδιαίτερη στιγμή γιά ὅλους ἐμᾶς, γιατί ἦταν μία εὐκαιρία νά παρουσιάσουμε στοὺς φίλους τοῦ Συλλόγου μας τό 65ετές ἔργο, ἀλλά καί νά πραγματοποιήσουμε καί ἕνα μνημόσυνο, γιά ὅλους αὐτοὺς πού μόχθησαν, ἔτσι ὥστε νά γραφεῖ ἀνεξίτηλα ἡ προσφορά τοῦ Ἱεροσάλτη στήν τοπική κοινωνία. Ἡ ἐκδήλωση πραγματοποιήθηκε στήν αἴθουσα ἐκδηλώσεων «Ροδίνη», ἐνῶ ἐντάχθηκε μέ τήν εὐλογία τοῦ Μητροπολίτου μας κ. Κυρίλλου, στίς ἑορταστικές ἐκδηλώσεις τοῦ Πολιούχου μας, Ἁγίου Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου.

Στό πρῶτο μέρος ἔγινε μία ἱστορική ἀναδρομή τῆς πορείας τοῦ Συλλόγου ἀπό τῆς ιδρύσεώς του ἕως σήμερα, ἀπό τόν ἐπίτιμο Πρόεδρο καί Χοράρχη κ. Ἐμμανουήλ Θεουλᾶκη, στή συνέχεια ἡ χορωδία τοῦ Συλλόγου μας ἀπέδωσε ὕμνους.

Στό δεύτερο μέρος ὁ Σύλλογος ἀπένευμε τιμητικές πλακέτες σέ 22 παλαιούς Ἱεροσάλτες γιά τήν πολύχρονη καί πολύπλευρη προσφορά τους στά Ἱερά ἀνάλογια. Τήν ἐκδήλωση τίμησε μέ τήν παρουσία του ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Κύριλλος, ἱερεῖς τῆς Μητροπόλεώς μας, ἐκπρόσωποι τοπικῶν ἀρχῶν καί πλῆθος κόσμου, φίλοι τοῦ Συλλόγου.

Συμμετοχές τῆς χορωδίας

Τά μέλη τοῦ Συλλόγου μας συμμετείχαν σέ πολλές πανηγύρεις τοῦ νησιοῦ μας λαμπρύνοντας τίς ἱερές ἀκολουθίες. Στίς **30 Σεπτεμβρίου**, ἑορτάσαμε τήν μνήμη τῶν ἁγίων Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, Ἰωάννη Κουκουζέλους καί Γρηγορίου τοῦ Δομεστίχου, μέ ἀγρυπνία στόν Ἱερό Ναῦδριο Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, μετόχι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Θάρρι. Στίς **13 Νοεμβρίου** ἡ χορωδία τοῦ Συλλόγου μας, ἔψαλλε κατά τόν Ἀρχιερατικό Ἐσπερινό πρός τιμήν τοῦ Πολιούχου μας Ἁγίου Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου, ὅσο καί κατά τήν πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία, στόν Ἱερό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νεοχωρίου μέ ἰδιαίτερη κατάνυξη, ἀποσπώντας τά συγχαρητήρια τῶν Ἀρχιερέων πού ἔλαβαν μέρος. Στίς **21 καί 22 Νοεμβρίου**, μέλη τοῦ Συλλόγου μας συμμετείχαν στήν πανήγυρη τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Κοινωνικές δράσεις

Ὅλα τά μέλη τοῦ Συλλόγου μας ἀλλά καί οἱ μαθητές τῆς Σχολῆς, στά πλαίσια τῆς κοινωνικῆς δράσης καί μέ πνεῦμα ἀλληλεγγύης στοὺς συνανθρώπους μας πού δοκιμάζονται ἀπό τήν κρίση, συγκέντρωσαν διάφορα τρόφιμα πρός ἐνίσχυση τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας, γιά τίς ἑορτές τῶν Χριστουγέννων. Ἡ δραστηριότητα αὐτή θά συνεχισθεῖ καί σέ μηνιαία βάση ἀπό τό νέο ἔτος.

Τηρώντας τό ἔθιμο καί πιστοί στήν παράδοση, ἱεροσάλτες σέ συνεργασία μέ τήν Σχολή βυζαντινῆς μουσικῆς, ἔψαλλαν χριστουγεννιάτικους ὕμνους καί κάλαντα στόν ποιμενάρχη μας κ. Κύριλλο τήν παραμονή τῶν Χριστουγέννων ἀπό τόν ὁποῖο πήραμε τήν εὐλογία καί τίς εὐχές γιά τό νέο ἔτος. Ὁ Σεβασμιώτατος ἀφού μᾶς εὐχαρίστησε, ἔξῃρε τό ἔργο τῶν ἱεροσάλτων καί τίς προσπάθειες, πού γίνονται ἀπό τήν Σχολή βυζαντινῆς μουσικῆς καί εὐχήθηκε καλό καί εὐλογημένο τό νέο ἔτος.

‘Ο άρρωστημένος φόβος του Θεού

Κάποιοι χριστιανοί δεν ζουν υγιώς τή χριστιανική ζωή, αλλά άρρωστημένα. Αυτοί δεν αγαπούν τόν Θεό, αλλά τόν φοβούνται. Αυτοί τηρούν τίσ έντολές του Εὐαγγελίου καταναγκαστικά κι όχι ἐλεύθερα.

Στά πλαίσια τῆς θρησκώληπτης αὐτῆς ζωῆς συναντᾶμε πολλές ἀνόητες ψυχαναγκαστικές ἐνέργειες. Ἡ πίστη τῶν θρησκώληπτων εἶναι βάρος δυσβάστακτο κι ὄχι χαρούμενη ὑπόθεση. Οἱ περιδεῖς χριστιανοί δίνουν σημασία στά δευτερεύοντα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς κι ὄχι στά πρωτεύοντα.

Μερικοί πιστοί μέσα στίς περιπέτειες τῆς ζωῆς τους τάζουν μεγάλα τάματα στόν Θεό καί κατόπιν, καθῶς δέν μπορούν λόγω οἰκονομικῶν δυσκολιῶν νά ἐκπληρώσουν τά μεγάλα τάματά τους, ζοῦν τρομοκρατημένοι φοβούμενοι μήπως ὁ Θεός τούς τιμωρήσει. Συνήθως ἡ ἀγωνία τους δέν συνοδεύεται καί ἀπό τόν πνευματικό ἀγῶνα νά τηρήσουν τίσ ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί νά τόν εὐαρεστήσουν. Ὁ Θεός δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό ὑλικά πράγματα, ἀλλά ποθεῖ νά βρεθοῦν κοντά Του στήν αἰώνια ζωή τᾶ πλάσματά Του.

Κάποιοι ἄλλοι, πού πῆραν μέ τό ταχυδρομεῖο γράμματα δῆθεν κάποιων ἁγίων τρομοκρατημένοι τά ἀντιγράφουν πολλές φορές καί τά στέλνουν σέ πολλούς ἀποδέκτες. Τό κάνουν αὐτό, ἐπειδὴ φοβοῦνται, ὅπως προειδοποιούν οἱ συγγραφεῖς τῶν γραμμάτων, ὅτι δά πάθουν μεγάλο κακό, ἂν δέν τά στείλουν παραπέρα. Αὐτά τά φυλλάδια πρέπει νά σχίζονται καί νά πετιοῦνται στά σκουπίδια. Ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ δέν εξαρτᾶται ἀπό τή γραφή ἢ ὄχι κάποιου κεμένου, ἀλλά ἀπό τήν ἀγάπη μας πρὸς Αὐτόν καί ἀπό τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν Του. Αὐτά τά κείμενα εἶναι ἀπλοϊκά καί στηρίζονται στόν φόβο τῶν ἀνθρώπων γιά τό ἀβέβαιο μέλλον.

Αὐτά θυμίζουν καί τίσ συμβουλές κάποιων μέντιουμ καί ‘καλῶν’ μάγων πού γιά νά ἐξαπατήσουν τούς ἀφελεῖς ἐπισκέπτες τους ζητᾶνε ἀπό αὐτούς νά λένε ἐπτά φορές τό ‘Πάτερ ἡμῶν’ ἢ νά κάνουν τρία Εὐχέλαια. Αὐτό εἶναι μαγική χρήση τῆς προσευχῆς. Ἄν κάποιος δέν μετανοήσῃ καί δέν ἀγωνίζεται πνευματικά δέν ὠφελοῦν καί τά πολλά ‘Πάτερ ἡμῶν’ καί τά πολλά Εὐχέλαια.

Ἡ γκρίνια πρὸς τόν Θεό

Πολλοί συνεχῶς γκρινιάζουν στόν Θεό γιά τίσ ὅποιες ἐλλείψεις τους, γιά τά οἰκογενειακά προβλήματά τους, γιά τίσ ἀρρώστιες, ἀκόμα καί γιά τίσ ἀποτυχίες καί τά λάθη τους. Ὅσοι γκρινιάζουν πρὸς τόν Θεό, ἔμμεσα τόν βλασφημοῦν. Ἐφόσον ὅλα εἶναι ὑπόψη τοῦ Θεοῦ δέν πρέπει νά ἀπελπίζομαστε καί νά ἀπογοητευόμαστε. Νά σκεφτόμαστε ὅτι ὅλα αὐτά συμβαίνουν ἢ ἀπό εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἢ ἀπό ἀνοχή Του. Ὁ Θεός κάτι καλό γιά τήν αἰώνια σωτηρία δά βγάλει.

Στίς δυσκολίες φαίνεται ἡ ἀγάπη μας πρὸς τόν Θεό. Ὅποιος ἀγαπᾷ τόν Θεό, στίς δυσκολίες τῆς ζωῆς δέν τά βάξει μ’ Αὐτόν, ἀλλά ταπεινά δέχεται τήν κάθε δυσκολία ὡς σταλμένη ἢ ἐπιτρεπτή ἀπ’ Αὐτόν καί προσπαθεῖ νά τήν ξεπεράσῃ καί νά ὠφεληθεῖ ἀπ’ αὐτή. Σ’ ὅλες τίσ περιπέτειες τῆς ζωῆς ἀντί νά γκρινιάζουμε, νά ἀγαποῦμε θερμά τόν Θεό καί νά καταφεύγουμε μέ τήν προσευχή στή στοργική ἀγάπη

Του, ὅπου δά βρίσκουμε ἀνάπαυση, ἀγάπη καί στοργή. Ἔλεγε ὁ Χριστός: «Δεῦτε πρὸς μέ πάντες οἱ κοπιῶντες καί πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. 11,28).

Ὑπάρχει, βέβαια, καί τό ἐνδεχόμενο κάποιες θλίψεις, π.χ. τό ὑπερβολικό ἄγχος καί ἡ ἀγωνία γιά τό μέλλον, νά εἶναι πειρασμοί ἐκ τοῦ πονηροῦ μέ στόχο νά διαταραχεῖ ἡ πνευματική ἰσορροπία μας, νά ἀπομακρυνθοῦμε ἀπό τόν νόμο τοῦ Θεοῦ καί νά ὀδηγηθοῦμε στήν ἀπελπισία, στή μελαγχολία, ἀκόμα καί στήν αὐτοκτονία. Καί ἐδῶ μέ τή θερμή προσευχή ὁ Θεός δά παρέμβει καί δέν δά μᾶς ἀφήσει ἀπροστάτετους.

Ἡ ψεύτικη ἀγάπη πρὸς τόν Θεό

Ὑπάρχουν, δυστυχῶς, πολλοί ψεύτικοι χριστιανοί, πού παρουσιάζονται ὡς εὐλαβεῖς ἢ νομίζουν ὅτι εἶναι σωστοί, γιά νά ἐπαινεθοῦν ἀπό τήν τοπική χριστιανική κοινότητα, ἢ γιά νά φημώσουν τή φωνή τῆς συνειδήσεώς τους.

Οἱ ὑποκριτές χριστιανοί ζοῦν διπλή ζωή. Στίς παρέες τῶν χριστιανῶν σούπερ χριστιανοί, στίς παρέες τῶν κοσμικῶν κοσμικότατοι. Αὐτοί χρησιμοποιοῦν τόν Θεό γιά δική τους ὠφέλεια. Αὐτοί ἄς μή ξεχνοῦν τά λόγια τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὅτι «ὁ Θεός οὐ μυκτηρίζεται», δῆλ. «ὁ Θεός δέν ἐμπαίζεται» (Γάλ. 6,7). Αὐτοί κάποτε δά ἄρνηθοῦν τή χριστιανική ζωή, γιατί δέν αἰσθάνονται ἐσωτερική χαρά καί γλυκύτητα, πού ὀφείλεται στήν παρουσία τῆς θείας Χάρης, πού ἀποστέλλεται ἀπό τόν Θεό στίς ψυχές, πού τόν εὐαρεστοῦν.

Στήν κατηγορία τῶν ὑποκριτῶν χριστιανῶν ἀνήκουν καί οἱ ἀδιάφοροι χριστιανοί, πού ἰσχυρίζονται ὅτι πιστεύουν καί ἀγαποῦν τόν Θεό, ἀλλά μέ τό δικό τους τρόπο. Λένε μέ ἱκανοποίηση πῶς πηγαίνουν στά ἐξωκκλήσια καί προσεύχονται κι ὄχι στόν ἐνοριακό ναό γιά τήν κυριακάτικη θεία Λειτουργία. Στήν Ἐκκλησία πηγαίνουν μόνο στίς μεγάλες γιορτές καί στίς κοινωνικές τους ὑποχρεώσεις, τούς γάμους, τίσ κηδεῖες καί τά βαφτίσια. Ὁ Χριστός ὅμως δέσπισε τό Μυστήριό τῆς θείας Κοινωνίας καί ζήτησε νά συμμετέχουμε ὅλοι οἱ χριστιανοί λέγοντας: «τοῦτο ποιεῖτε εἰς τήν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Λούκ. 22,19). Κι αὐτοί δέν γεύονται τή χαρά τῆς θείας Χάρης καί περνοῦν τή ‘χριστιανική’ ζωή τούς ἀδιάφορα καί ψυχρά.

Οἱ ψεύτικοι χριστιανοί δέν ἀγαποῦν πραγματικά τόν Θεό, καθῶς δέν ὑπακούουν στίς ἐντολές Του. Ἔλεγε ὁ Χριστός: «Ἐάν ἀγαπᾶτε μέ τᾶς ἐντολᾶς τᾶς ἐμᾶς τηρήσετε» (Ἰωάν. 14,15). Μά καί στή συζυγική ἀγάπη ἀγαπᾶς τόν σύντροφο τῆς ζωῆς σου προσπαθώντας μέ κάθε τρόπο νά τόν εὐαρεστεῖς.

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1926/04 ΚΕΜΠ. ΑΘ.